

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

Του Πρακτικού 17/2015 συνεδρίασης του Περιφερειακού Συμβουλίου
Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Αριθ. Απόφασης 173 / 2015

ΠΕΡΙΛΗΨΗ: Γνωμοδότηση για το Β1 στάδιο της μελέτης «Αξιολόγηση, αναθεώρηση & εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης».

Στην Κομοτηνή σήμερα **17 Δεκεμβρίου 2015** ημέρα **Πέμπτη** και ώρα **18.00**, στην αίθουσα συνεδριάσεων της Περιφερειακής Ενότητας Ροδόπης, παρουσία του Περιφερειάρχη Γεωργίου Παυλίδη, των Αντιπεριφερειάρχων : Πατακάκη Ανάργυρου Π.Ε. Δράμας, Μαρκόπουλου Θεόδωρου Π.Ε. Καβάλας, Ζαγναφέρη Κωνσταντίνου Π.Ε. Ξάνθης, Μέτιου Χρήστου Π.Ε. Ροδόπης, που κλήθηκαν νόμιμα σύμφωνα με το άρθρο 167 παρ. 4 του Ν. 3852/2010, συνήλθε σε δημόσια τακτική συνεδρίαση το Περιφερειακό Συμβούλιο Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης μετά από την **Δ.Δ ΟΙΚ. 4981/11-12-2015** έγγραφη πρόσκληση του Προέδρου του που επιδόθηκε σε κάθε Περιφερειακό Σύμβουλο, σύμφωνα με το άρθρο 167 παρ. 2 του Ν. 3852 /2010.

ΠΑΡΟΝΤΕΣ :

1. Αντωνιάδης Κωνσταντίνος, Πρόεδρος
2. Κοτζά Μουμίν Ριτβάν, Γραμματέας
3. Καβαρατζής Σταύρος, Αντιπρόεδρος του Π.Σ

ΤΑ ΜΕΛΗ

1. Τσιλιγγίρης Σπυρίδων	21. Χειράκη Γεωργία
2. Μουμίν Οντέρ	22. Λιθηρόπουλος Χρήστος
3. Τσαλικίδης Νικόλαος	23. Παπαδόπουλος Σωτήριος
4. Δημούδη- Τζατζαίρη Ελένη	24. Τσολάκης Σταύρος
5. Ευφραιμίδης Νικόλαος	25. Καβαρατζής Σταύρος
6. Βενετίδης Κωνσταντίνος	26. Γρανάς Αρχέλαος
7. Τερτσούδης Χρήστος	27. Τσαλδαρίδης Αναστάσιος
8. Ιμπραήμ Αχμέτ	28. Μεχμέτ Ούστα Χουσεΐν
9. Γάκης Χρήστος	29. Γαλάνης Βασίλειος
10. Γεωργιτσόπουλος Χρήστος	30. Δαμιανίδης Παύλος
11. Αμοιρίδης Μιχαήλ	31. Τουρτούρης Σπυρίδων
12. Ιωσηφίδης Αλέξανδρος	32. Λασκαρίδης Παντελής
13. Μοσχοφίδου-Βλάχου Ελεονώρα	33. Μαλτέζος Μενέλαος
14. Χουσέ Μουσταφά Ισμαήλ	34. Χατζηθεοδωρίδης Ηρακλής
15. Μπούτος Ιωάννης	35. Γκανιάτσου-Ελευθεριάδου Στυλιανή
16. Κινατζίδης Κωνσταντίνος	36. Κιτσόπουλος Χρήστος
17. Κατραντζή Μουσταφά	37. Ναθαναηλίδης Αναστάσιος
18. Μουσταφά Μετίν	38. Τρέλλης Χρήστος
19. Μουλταζά Ταρκάν Μουλταζά	39. Τραϊφόρος Βασίλειος
20. Αλατζά- Παπαδοπούλου Κυριακούλα	40. Γεροστεργίου Αικατερίνη

ΑΠΟΝΤΕΣ

Πέτροβιτς Δημήτριος, Αντιπεριφερειάρχης Π.Ε. Έβρου

ΤΑ ΜΕΛΗ

1. Εξακουστός Κωνσταντίνος	5. Ιντζέ Μεμέτ Μπιρόλ
2. Ζάχαρη Ζηνοβία	6. Καραλίδης Φώτιος
3. Μποταΐτης Σωτήριος	7. Μαυρίδης Μελέτιος
4. Βουδούρης Ευάγγελος	8. Βλαχογιάννης Ανέστης

Παραβρέθηκε στη συνεδρίαση η Εκτελεστική Γραμματέας της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης κα Ζωή Κοσμίδου.

Χρήη υπηρεσιακής γραμματέως άσκησε η υπάλληλος της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης κα Παρασκευή Διαμαντοπούλου.

Αφού διαπιστώθηκε απαρτία διότι σε σύνολο 51 μελών ήταν παρόντα τα 43 μέλη, άρχισε η συζήτηση του θέματος της ημερήσιας διάταξης.

Εισηγούμενος το θέμα της ημερήσιας διάταξης ο Προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών κ. Κωνσταντίνος Καλούδης, έθεσε υπόψη των μελών του Περιφερειακού Συμβουλίου Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης το αριθμ. Πρωτ: 5413/11-12-2015 έγγραφο της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού, με το οποίο διαβιβάστηκε η παρακάτω εισήγηση του θέματος :

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Ιστορικό

Τον Απρίλιο του 2012 ξεκίνησε η διαδικασία Αναθεώρησης – Εξειδίκευσης του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ) της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης (ΠΑΜΘ), σύμφωνα με τον Ν.2742/99 (ΦΕΚ 207/1/7.10.99) «Χωροταξικός Σχεδιασμός και αειφόρος ανάπτυξη», με την ανάθεση της εν λόγω μελέτης από το πρώην ΥΠΕΚΑ (νυν ΥΠΕΝ) στα συμπράττοντα γραφεία μελετών «ΘΥΜΙΟΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΑΕΜ», «ΔΙΚΤΥΟ - ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΑΕ», «ΕΥΡΩΤΕΚ ΑΝΩΝΥΜΗ ΜΕΛΕΤΗΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» και «ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗΣ» .

Κατά την Α΄ Φάση της μελέτης, κατά την οποία εξετάστηκαν και αξιολογήθηκαν η υπάρχουσα κατάσταση των χωροταξικών και αναπτυξιακών δεδομένων, η συμβατότητα με τις νεώτερες πολιτικές και ο βαθμός εφαρμογής του θεσμοθετημένου ΠΠΧΣΑΑ (ΥΑ αριθ. 29310/ΦΕΚ 1471/Β/09.10.03), προέκυψε το Α1 Στάδιο της μελέτης, το οποίο τέθηκε σε διαδικασία διαβούλευσης στην ΠΑΜΘ το Φεβρουάριο του 2013. Με τις απαραίτητες διορθώσεις και συμπληρώσεις προέκυψε τον Αύγουστο του 2013 το Α2 Στάδιο της μελέτης το οποίο αφορά την οριστικοποίηση των παραδοτέων του Α1 Σταδίου.

Τον Απρίλιο του 2014 παραδόθηκε στο Υπουργείο το υπό εξέταση Β1 Στάδιο. Με το υπ. αριθ. 29968/07.07.2015 έγγραφο της Δ/σης Χωροταξικού Σχεδιασμού του πρώην ΥΠΑΠΕΝ (νυν ΥΠΕΝ) απεστάλησαν προς την ΠΑΜΘ τα παραδοτέα του Β1 Σταδίου προκειμένου να προωθηθεί η διαδικασία γνωμοδότησης του οικείου Περιφερειακού Συμβουλίου σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ.4.β του Ν.4269/2014 (ΦΕΚ 142Α/28.06.2014).

Τα παραδοτέα του Β1 Σταδίου αποτελούνται από 3 τεύχη, το περιεχόμενο των οποίων περιλαμβάνει:

Τεύχος 1. «Β.1.1 ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ –ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ» το οποίο:

α) καταγράφει και αξιολογεί τη θέση της Περιφέρειας στο διεθνή και ευρωπαϊκό χώρο, το ρόλο της σε εθνικό επίπεδο και σε σύγκριση με άλλες Περιφέρειες και τις λειτουργίες διαπεριφερειακού χαρακτήρα που έχει ή μπορεί να αναπτύξει,

β) καταγράφει και αξιολογεί τους παράγοντες που επηρεάζουν τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη και διάρθρωση του χώρου της Περιφέρειας,

γ) αποτιμά τις χωρικές επιπτώσεις των ευρωπαϊκών, εθνικών και περιφερειακών πολιτικών και προγραμμάτων στην Περιφέρεια, και

δ) προσδιορίζει, με προοπτική τουλάχιστον δεκαπέντε (15) ετών, τις βασικές προτεραιότητες και τις στρατηγικές επιλογές για την ολοκληρωμένη και αειφόρο ανάπτυξη του χώρου της Περιφέρειας, οι οποίες προωθούν την ισότιμη ένταξη της στον ευρύτερο διεθνή, ευρωπαϊκό και εθνικό χώρο.

Τεύχος 2. «Β.1.2 ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΟ Υ.Α. ΤΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ - ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ» το οποίο συντάχθηκε βάσει του τεύχους 1 και περιλαμβάνει τα ακόλουθα τέσσερα (4) κεφάλαια και εικοσιτρία (23) άρθρα:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α: Γενικές διατάξεις

Άρθρο 1: Σκοπός και περιεχόμενο

Άρθρο 2: Στόχοι

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β: Θέση και ρόλος της περιφέρειας στο διεθνή, ευρωπαϊκό και εθνικό χώρο

Άρθρο 3: Στρατηγικές κατευθύνσεις για την ανάδειξη της θέσης της περιφέρειας στο διεθνές και ευρωπαϊκό χωρικό σύστημα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ: Πρότυπο χωρικής ανάπτυξης

Άρθρο 4: Το αναπτυξιακό πρότυπο για την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Άρθρο 5: Ειδικότερες επιλογές και υποθέσεις / στρατηγικά μεγέθη για την αναπτυξιακή φυσιογνωμία και εξέλιξη της Περιφέρειας

Άρθρο 6: Αρχές οργάνωσης του χωρικού προτύπου για την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Άρθρο 7: Βασικοί άξονες και πόλοι ανάπτυξης/ Πύλες του δικτύου μεταφορών - Διαμετακομιστικά κέντρα εθνικής και περιφερειακής εμβέλειας

Άρθρο 8: Ευρύτερες χωρικές ενότητες της Περιφέρειας με ομοιογενή αναπτυξιακά χαρακτηριστικά ως προς τις παραγωγικές δραστηριότητες

Άρθρο 9: Παραγωγικές δραστηριότητες εθνικής και περιφερειακής εμβέλειας Δυνατότητες υποδοχής μεγάλων επενδύσεων

Άρθρο 10: Φυσικοί και πολιτιστικοί πόροι και δίκτυα εθνικής και περιφερειακής εμβέλειας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ: Στρατηγικές κατευθύνσεις χωρικής ανάπτυξης

Άρθρο 11: Διάρθρωση του περιφερειακού οικιστικού δικτύου

Άρθρο 12: Χωρικός προσδιορισμός των ευρύτερων ανθρωπογεωγραφικών ενότητων και εξειδίκευση των κατευθύνσεων στις ενότητες αυτές

Άρθρο 13: Βιώσιμες διοικητικές και αναπτυξιακές ενότητες (ΑΝ.Ε.)

Άρθρο 14: Κατευθύνσεις για τα βασικά δίκτυα μεταφορικής υποδομής

Άρθρο 15: Βασικά δίκτυα λουπής τεχνικής υποδομής

Άρθρο 16: Προγραμματικά πλαίσια για τη χωροθέτηση των παραγωγικών δραστηριοτήτων

Άρθρο 17: Καθορισμός περιοχών για την εφαρμογή ΠΕΧΠ και ΣΟΑΠ

Άρθρο 18: Εξειδίκευση των κατευθύνσεων του ΠΠΧΣΑΑ στο «Τόξο υγροβιοτόπων και αρχαιολογικών χώρων» και στο παράκτιο μέτωπο

Άρθρο 19: Βασικές προτεραιότητες για την προστασία, διατήρηση και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς

Άρθρο 20: Κατευθύνσεις για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς

Άρθρο 21: Κατευθύνσεις στρατηγικής για το Τοπίο

Άρθρο 22: Εξειδίκευση των κατευθύνσεων του ΠΠΧΣΑΑ στις επιμέρους αναπτυξιακές και διοικητικές ενότητες

Άρθρο 23: Εξειδίκευση των κατευθύνσεων του Γενικού και των Ειδικών Πλαισίων και ανάδραση προς το σχεδιασμό Εθνικού Επιπέδου

Τεύχος 3 «Β.1.3 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ»

Αντικείμενο της ΣΜΠΕ είναι η περιβαλλοντική αξιολόγηση των κατευθύνσεων και μέτρων για τη χωρική οργάνωση, την ανάπτυξη των οικιστικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων, την προστασία του περιβάλλοντος, της πολιτιστικής κληρονομιάς και του τοπίου της Περιφέρειας ΑΜΘ, όπως διατυπώνονται στο σχετικό σχέδιο Υπουργικής Απόφασης (ΥΑ). Περιλαμβάνει την ανάλυση της σημερινής κατάστασης του περιβάλλοντος της Περιφέρειας ΑΜΘ, την αξιολόγηση των εκτιμώμενων επιπτώσεων από την υλοποίηση των κατευθύνσεων και μέτρων της πρότασης αναθεώρησης του ΠΠΧΣΑΑ, την εξέταση εναλλακτικών δυνατοτήτων και τη διατύπωση προτάσεων για την αντιμετώπιση των εκτιμώμενων αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων και την παρακολούθηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του εξεταζόμενου σχεδίου.

Με το υπ. αριθ. 3175/24.07.2015 έγγραφο της Υπηρεσίας μας ξεκίνησε η διαδικασία συγκέντρωσης γνωμοδοτήσεων για το Β1 Στάδιο με αποστολή αυτού σε 140 φορείς. Τη Δευτέρα 05.10.2015 πραγματοποιήθηκε δημόσια διαβούλευση, παρουσία εκπροσώπων του ΥΠΕΝ και των συμπραττόντων γραφείων των μελετητών με τη συμμετοχή των Δημάρχων και εκπροσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού. Την Τρίτη 06.10.2015 πραγματοποιήθηκε δημόσια διαβούλευση με τη συμμετοχή αρμόδιων φορέων, επιμελητηρίων και πολιτών. Παρατηρήσεις επί του Β1 Σταδίου της μελέτης υποβλήθηκαν εγγράφως από 68 φορείς.

Σε συνέχεια της διαβούλευσης και με σκοπό τη διαμόρφωση συντονισμένης γνώμης προς την Αρμόδια Γενική Διεύθυνση της ΠΑΜΘ για το Β1 Στάδιο της μελέτης συγκροτήθηκε Ομάδα Εργασίας με την υπ' αριθμ.5724/09.10.2015 Απόφαση Περιφερειάρχη, η οποία αποτελείται από εκπροσώπους του ΤΕΕ Θράκης, του ΤΕΕ Ανατολικής Μακεδονίας, των Εμπορικών – Βιομηχανικών

– Επαγγελματικών – Βιοτεχνικών Επιμελητηρίων της ΠΑΜΘ, του ΔΠΘ, του ΤΕΙ ΑΜΘ, της ΠΕΔ ΑΜΘ, της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης ΠΕΠ ΑΜΘ και της Δ/σης Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού της ΠΑΜΘ. Έργο της Ομάδας Εργασίας ήταν ο εντοπισμός και επίλυση κρίσιμων ζητημάτων για την Περιφέρεια, στα οποία διατυπώθηκαν αντικρουόμενες απόψεις από διάφορους φορείς της Περιφέρειας.

Κατόπιν αποτελεσματικής συνεργασίας μεταξύ των μελών της Ομάδας Εργασίας υπήρξε διαμόρφωση συντονισμένης γνώμης για τα περισσότερα ζητήματα για τα οποία υπήρχαν αντικρουόμενες θέσεις των φορέων. Όπου δεν υπήρξε συντονισμένη γνώμη αναφέρεται με σαφήνεια στο συγκεκριμένο σημείο της Εισήγησης.

Οι παρατηρήσεις που ακολουθούν επί του σχεδίου της ΥΑ (Τεύχος 2) στοχεύουν στο να άρουν τις όποιες αστοχίες της υποβληθείσας μελέτης, έτσι ώστε το ΠΠΧΣΑΑ να αποτελέσει ουσιαστικό εργαλείο που θα συνεισφέρει στην περαιτέρω βιώσιμη ανάπτυξη της Περιφέρειας και την ενδυνάμωση του ρόλου της σε διεθνές και εθνικό επίπεδο για την επόμενη 15ετία.

Οι παρατηρήσεις διαρθρώνονται ως ακολούθως :

Μέρος Α : Γενικές Παρατηρήσεις

Μέρος Β: Παρατηρήσεις ανά θεματική ενότητα

Μέρος Γ: Παρατηρήσεις επί χαρτών

Θεωρείται δεδομένο ότι τα Τεύχη 1 και 3 της μελέτης θα ανασυνταχθούν-συμπληρωθούν βάσει των παρατηρήσεων που διατυπώνονται για το σχέδιο ΥΑ (Τεύχος 2).

Επιπλέον, ακολουθούν ειδικότερες παρατηρήσεις για το Τεύχος 3 της Μελέτης «Β.1.3 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ» (Μέρος Δ)

ΜΕΡΟΣ Α : Γενικές Παρατηρήσεις

Σε γενικές γραμμές το Β1 Στάδιο της μελέτης κρίνεται ικανοποιητικό ως προς τη διατύπωση της δομής του χωρικού προτύπου που προτείνει και των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων – κατευθύνσεων που θέτει. Αναδεικνύεται η ανάγκη ενίσχυσης του ενδογενούς αναπτυξιακού δυναμικού και της στοχευμένης προσέλκυσης αναπτυξιακών δραστηριοτήτων και επενδύσεων, μέσω της αξιοποίησης της γεωγραφικής θέσης, των φυσικών και παραγωγικών πλεονεκτημάτων και των υποδομών της Περιφέρειας. Στόχος είναι να δημιουργηθούν σταθερές βάσεις για μια αυτοδύναμη, εξωστρεφή και βιώσιμη ανάπτυξη, έτσι ώστε μέσα στην επόμενη πενταετία, να σταθεροποιηθούν τα φθίνοντα σήμερα οικονομικά και δημογραφικά μεγέθη. Αυτό αναμένεται να επιτευχθεί με την ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα με αναδιάρθρωση προϊόντων, μεθόδων παραγωγής και καθετοποίηση, την ανάδειξη του τουρισμού ως βασικού αναπτυξιακού άξονα της Περιφέρειας και την ενίσχυση του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα με δράσεις καινοτομίας. Ωστόσο λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η μελέτη ανατέθηκε από το πρώην ΥΠΕΚΑ το 2012, το υπό εξέταση Β1 Στάδιο παραδόθηκε στο Υπουργείο τον Απρίλιο του 2014 και ακολούθως η μελέτη διαβιβάσθηκε από την αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου στην ΠΑΜΘ τον Ιούλιο του 2015 κρίνεται αναγκαία η επικαιροποίηση και εναρμόνισή της με τα σημερινά δεδομένα. Αναλυτικότερα:

1. Θα πρέπει να γίνει επικαιροποίηση των αναφερόμενων νόμων, πλαισίων, στρατηγικών μελετών υπερτοπικού ενδιαφέροντος και εν γένει εγγράφων που μνημονεύονται στις ενότητες «Έχοντας υπόψη» και «Λαμβάνοντας υπόψη» του Προοιμίου π.χ. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Α.Μ.Θ. 2014-2020, Στρατηγικό Πλαίσιο Επενδύσεων Μεταφορών (ΣΠΕΜ) 2014-2025, νέο ΕΣΔΑ, Στρατηγική «έξυπνης εξειδίκευσης», Περιφερειακή Στρατηγική για την Καταπολέμηση της Φτώχειας και την Κοινωνική Ένταξη κλπ. Επίσης θα πρέπει να ληφθεί υπόψη επί της ουσίας το περιεχόμενο όλων των εν λόγω εγγράφων και ειδικότερα αυτών που παρήχθησαν πρόσφατα, παράλληλα με την εκπόνηση της παρούσας φάσης του ΠΠΧΣΑΑ. Προτείνεται να συμπεριληφθεί σε Παράρτημα ή σε ξεχωριστή ενότητα μια σύντομη επικαιροποίηση των βασικών κοινωνικοοικονομικών δεικτών της ΠΑΜΘ (ΑΕΠ, ΑΠΑ, ΑΕΠ, εισόδημα, ανεργία κ.λ.π.).
2. Ένας από τους βασικούς στόχους της αναθεώρησης του ΠΠΧΣΑΑ ήταν να αποτελέσει εισροή στην κατάρτιση του νέου Επιχειρησιακού Προγράμματος της ΠΑΜΘ 2014-2020. Ο στόχος όμως αυτός δεν επιτυγχάνεται ως αποτέλεσμα της σημαντικότητας καθυστέρησης που προαναφέρθηκε. Ως εκ τούτου παρατηρείται αναντιστοιχία μεταξύ σχεδιαζόμενων παρεμβάσεων του νέου ΕΣΠΑ (2014 -2020) και κατευθύνσεων του υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ.

3. Το νέο όραμα της Περιφέρειας όπως έχει διατυπωθεί στο εγκεκριμένο ΕΠ ΠΑΜΘ 2014-2020, ήτοι «η ανασυγκρότηση του παραγωγικού προτύπου της Περιφέρειας ώστε να μετασχηματιστεί σε τουριστικό προορισμό αριστείας και σημαντικό βιομηχανικό πόλο, αξιοποιώντας το συγκριτικό της πλεονέκτημα στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα, το πλούσιο ενδογενές της δυναμικό, τη γεωγραφική της θέση και προωθώντας την κοινωνική συνοχή με την κινητοποίηση υφισταμένων αλλά και νέων κοινωνικών συλλογικοτήτων» θα πρέπει να αποτελεί τον πυρήνα των στρατηγικών κατευθύνσεων για την ανάδειξη της ΠΑΜΘ στο διεθνή, ευρωπαϊκό και εθνικό χώρο.
4. Επισημαίνεται ότι δεν γίνεται αναφορά στη ραγδαία αύξηση των επισκεπτών που παρατηρείται και καταγράφεται το τελευταίο διάστημα στις πύλες εισόδου της Περιφέρειας. Η αύξηση αυτή δημιουργεί νέα δυναμική και προοπτική ανάπτυξης του τουρισμού της ΠΑΜΘ.
5. Η αναφορά στα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ) και η κατηγοριοποίηση των αξόνων (άρθρο 3 και 7) έχει διαφοροποιηθεί πλήρως από τις 14-12-2013. Στο αναλυτικό (comprehensive) δίκτυο των οδικών ΔΕΔ-Μ έχει ενταχθεί η Εγνατία Οδός, οι κάθετοι άξονες Αλεξανδρούπολη-Ορμένιο, Κομοτηνή-Νυμφαία και Ξάνθη-Εχίνος. Η Καβάλα προγραμματίζεται να συνδεθεί με τον Orient / East Med corridor μέσω του Ε61 (Καβάλα-Δράμα-Σέρρες). Στο πλαίσιο αυτό θεωρείται ως πρωταρχική επιλογή για την χώρα και για την ΠΑΜΘ η ενίσχυση κατά προτεραιότητα όλων των κάθετων αξόνων όπως περιγράφονται στα ΔΕΔ-Μ με την επέκταση του σχεδιασμού τους έως το θαλάσσιο μέτωπο της ΠΑΜΘ.
6. Η αιτιολόγηση του αποκλεισμού της ΠΑΜΘ από το νέο Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών αναφέροντας ότι «Η μειωμένη σημασία που φαίνεται να αποδίδεται στην Περιφέρεια οφείλεται μάλλον σε συγκυριακούς παράγοντες ή και σε ελλείψεις των υφιστάμενων υποδομών και δεν αντιστοιχεί στις πραγματικές δυνατότητες των βασικών κόμβων και δικτύων της ΠΑΜΘ – ιδιαίτερα των δύο λιμένων της, που έχουν τη δυνατότητα να εξελιχθούν σε σημαντικούς κόμβους διατροφικών μεταφορών» (άρθρο 3, κεφ. Γ) δεν επαρκεί για τη διεκδίκηση της δυναμικής επανένταξης της ΠΑΜΘ στο αναθεωρημένο ΔΕΔ-Μ και χρειάζεται να δοθούν μέσω του υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ περαιτέρω επιχειρήματα σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.
7. Κρίνεται σκόπιμο να τονιστεί ότι η δομή του προτύπου χωρικής ανάπτυξης της ΠΑΜΘ (άρθρο 6) οργανώνεται με βάση τον παραδοσιακό άξονα ανάπτυξης Ανατολής-Δύσης καθώς επίσης και με βάση την ισχυροποίηση των πέντε αναπτυξιακών αξόνων Βορρά-Νότου, που ταυτίζονται με τους πέντε κάθετους μεταφορικούς άξονες, τάση που αναμένεται να ενταθεί στο μέλλον.
8. Στον τομέα των οδικών υποδομών (άρθρο 14) καταγράφονται προτάσεις διαφοροποιημένες σε σχέση με τα ισχύοντα είτε σε επίπεδο Περιφέρειας, είτε σε επίπεδο Υπουργείων, είτε ακόμη και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ως παράδειγμα αναφέρεται η ατεκμηρίωτη διαφοροποίηση όδευσης του οδικού άξονα 61, αυτοκινητόδρομος με όδευση Σέρρες-Δράμα-Καβάλα, ο οποίος συμπεριλαμβάνεται στον Κανονισμό 1315/2013 της ΕΕ, που αφορά τα ΔΕΔ-Μ και αποτυπώνεται έτσι στους σχετικούς χάρτες και ενώ με τον ίδιο τρόπο αποτυπώνεται στο ΣΠΕΜ 2014-2025, εντούτοις στο σχέδιο ΥΑ προτείνεται με όδευση απευθείας Σέρρες-Καβάλα.
9. Τα άρθρα 3, 4, 5, 6, 7 και 14 θα πρέπει να αναδιατυπωθούν λαμβάνοντας υπόψη τα προαναφερόμενα αλλά και τη δυναμική και αναπτυξιακή διάσταση των κάθετων στην Εγνατία αξόνων (Αλεξανδρούπολη-Ορμένιο, Κομοτηνή-Νυμφαία, Ξάνθη-Ελληνοβουλγαρικά Σύνορα, Καβάλα-Δράμα-Σέρρες/Ε61 και Δράμα-Εξοχή), σε συνδυασμό με τις υπόλοιπες υποδομές μεταφορών, κυρίως με τα λιμάνια Αλεξανδρούπολης και Καβάλας, τα δύο αεροδρόμια και τον σιδηρόδρομο.
10. Δεν είναι κατανοητή η εκτεταμένη αναφορά του σχεδίου ΥΑ στην περίπτωση των κοιτασμάτων χρυσού, ειδικά μετά την ξεκάθαρη θέση του Περιφερειακού Συμβουλίου στο θέμα της εξόρυξης κοιτασμάτων χρυσού, η οποία παραμένει όπως έχει διατυπωθεί με την 55/2013 Απόφασή του «Γνωμοδότηση επί της 1ης Φάσης της μελέτης Αξιολόγηση, αναθεώρηση και εξειδίκευση του Περιφερειακού πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης», δηλαδή ότι «Δεν υπάρχουν οικονομικά βιώσιμες μέθοδοι αντιμετώπισης της ισχυρά οχλούσας ρύπανσης» και ότι «η

δραστηριότητα της εξόρυξης χρυσού είναι ασύμβατη με το χαρακτήρα της αιεφόρου ανάπτυξης». Το ανωτέρω κριτήριο είναι κριτήριο αποκλεισμού και δεν τίθεται θέμα «πολυπαραγοντικής προσέγγισης βασισμένης στην ευρύτερη αποδοχή της τοπικής κοινωνίας». Η τοπική κοινωνία έχει λάβει θέση και δεν πρέπει το θέμα της εξόρυξης χρυσού να παραπέμπεται συνεχώς σε αυτήν. Ως εκ τούτου στο υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ πρέπει να αποκλείεται ξεκάθαρα η δυνατότητα αξιοποίησης των κοιτασμάτων χρυσού. Άστοχη κρίνεται επίσης η επιλεκτική αναφορά ορισμένων αποσπασμάτων της ΜΠΕ του έργου (άρθρο 16 κεφ. Γ). Επίσης οι λεπτομερείς αναφορές, χωρίς μάλιστα επεξήγηση των όρων (π.χ. ΒΑΤ'S), σε εφαρμογή διαθέσιμων τεχνολογιών για την αντιμετώπιση διαφόρων ζητημάτων (π.χ. μείωσης του ορατού αποτελέσματος της εξόρυξης) δεν έχουν καμία απολύτως σχέση με το ύφος γραφής και το επίπεδο ανάλυσης του υπόλοιπου κείμενου του σχεδίου ΥΑ.

11. Το Πρόγραμμα Δράσης πρέπει να συνταχθεί εξ αρχής και να ενσωματωθεί σε ειδικό άρθρο της ΥΑ, διότι ο επισυναπτόμενος στο τεύχος 1 της μελέτης «Αναλυτικός πίνακας προτεινόμενων έργων και παρεμβάσεων ανά τομέα παρέμβασης» είναι ελλιπής, χωρίς ιεράρχηση και αναντίστοιχος με τις κατευθύνσεις του υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ. Κατά τη σύνταξη του Προγράμματος Δράσης θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι προτάσεις των φορέων της Περιφέρειας, οι ισχύοντες Κανονισμοί της Ε.Ε. (π.χ. ΔΕΔ-Μ) και τα εγκεκριμένα Προγράμματα (π.χ. ΕΣΠΑ 2014-2020, ΣΠΕΜ 2014-2025) καθώς και να συμπεριλαμβάνει ιεραρχημένα μόνο τις κυριότερες παρεμβάσεις.
12. Κρίνεται σκόπιμη η αξιοποίηση από το υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ των Ειδικών Χωρικών Σχεδίων, όπως αυτά περιγράφονται στο άρθρο 8 του Ν. 4269/2014 (ΦΕΚ 142Α/28.06.2014), μέσω των οποίων μπορεί να επιτευχθεί μια πιο ευέλικτη και σαφώς προσανατολισμένη παρέμβαση στην επίτευξη ειδικού οικονομικού και αναπτυξιακού σκοπού ικανού να υποβοηθήσει την οικονομία της Περιφέρειας.
13. Επισημαίνεται η κρισιμότητα κατάρτισης των προβλεπόμενων ΠΔ και των Σχεδίων Διαχείρισης για όλες τις προστατευόμενες περιοχές της ΠΑΜΘ και η ανάγκη επίλυσης των προβλημάτων που προκύπτουν από τις κατευθύνσεις των ΚΥΑ (ή των προτεινόμενων ΠΔ). Ειδικότερα για τις περιοχές του δικτύου NATURA 2000 (ΦΥΣΗ 2000), οι οποίες δεν αποτελούν ταυτόχρονα και προστατευόμενες περιοχές, απαιτείται άμεση λήψη μέτρων με την κατάρτιση Σχεδίων Διαχείρισης.
14. Η διάκριση των στοιχείων φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος χρειάζεται αναδιατύπωση. Επί πλέον απαιτείται διόρθωση των ανακρίβειών και συμπλήρωση των στοιχείων αυτών (άρθρα 10, 19, 20 και 21).
15. Το άρθρο 22 κρίνεται σκόπιμο να αναδιατυπωθεί έχοντας ισοβαρή και ενιαία δομή ανά αναπτυξιακή ενότητα και να μην περιγράφει αναλυτικά παρεμβάσεις και έργα, αλλά γενικότερες κατηγορίες δράσεων – έργων που συμβάλλουν στην περαιτέρω ανάπτυξη της περιοχής λαμβανομένης υπόψη της ανάλυσης της μελέτης και των προτάσεων των δήμων.
16. Στο άρθρο 5 του σχεδίου ΥΑ δεν γίνεται επαρκής σχολιασμός διακριτά, αλλά και συνδυαστική εκτίμηση των παρατιθέμενων στοιχείων (ΑΕΠ, ΑΠΑ, πληθυσμός, ανεργία) καθώς και διατύπωση σαφών συμπερασμάτων για τη σημερινή κατάσταση και τις διαφαινόμενες τάσεις, ώστε η θεραπεία των όποιων αδυναμιών και η ανάπτυξη των πλεονεκτημάτων να συνδυάζεται με τις προτάσεις του υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ.
17. Διαπιστώνεται έλλειμμα προτάσεων για παρεμβάσεις ή θεσμικές ρυθμίσεις στον τομέα της ανάπτυξης και ειδικότερα της επιχειρηματικότητας (π.χ. πρόταση για θέσπιση ειδικών ρυθμίσεων για παραμεθόριες περιοχές με διασυνοριακές διαβάσεις που πλήττονται καίρια λόγω μετακινήσεων επιχειρήσεων και καταναλωτών στις γειτονικές χώρες).
18. Κρίνεται απαραίτητη η απλούστευση της δομής του κειμένου με σκοπό τη μείωση του όγκου και την αποφυγή επανάληψης δεδομένων και κατευθύνσεων. Για παράδειγμα είναι σκόπιμο στο άρθρο 8 να μην αναφέρονται κατευθύνσεις για τη χωροθέτηση παραγωγικών δραστηριοτήτων και οι κατευθύνσεις για την ανάπτυξη υποδομών ενέργειας να περιγράφονται μόνο στα άρθρα 9 και 15.¹

¹ Επιπλέον κρίνεται αναγκαία η διόρθωση του λεκτικού του κειμένου του σχεδίου ΥΑ σύμφωνα με τις παρατηρήσεις των φορέων

19. Επισημαίνεται ότι απαιτείται η διατύπωση σαφούς πρότασης για τον ορισμό της υπηρεσίας παρακολούθησης και αξιολόγησης της εφαρμογής του ΠΠΧΣΑΑ.

ΜΕΡΟΣ Β : Παρατηρήσεις ανά θεματική ενότητα

I. Διεθνής Θέση της ΠΑΜΘ

1. Δεδομένου ότι κρίνεται σκόπιμο να τονιστεί ότι η δομή του προτύπου χωρικής ανάπτυξης της ΠΑΜΘ (άρθρο 6) οργανώνεται με βάση τον παραδοσιακό άξονα ανάπτυξης Ανατολής-Δύσης καθώς επίσης και με βάση την ισχυροποίηση των πέντε αναπτυξιακών αξόνων Βορρά-Νότου, που ταυτίζονται με τους πέντε κάθετους μεταφορικούς άξονες, τάση που αναμένεται να ενταθεί στο μέλλον, κρίνεται απαραίτητη :
- η αναβάθμιση των δύο κάθετων αξόνων «Αλεξανδρούπολη-Ορμένιο» και «Καβάλα-Δράμα-Σέρρες (Ε61)» σε κύριους Αναπτυξιακούς Άξονες Διευρωπαϊκού Ενδιαφέροντος καθώς και
  - η συμπλήρωση και διόρθωση των δευτερευόντων αναπτυξιακών αξόνων με τους άξονες «Κομοτηνή-Νυμφαία», «Δράμα-Εξοχή» και «Ξάνθη-Εχίνος-Ελληνοβουλγαρικά σύνορα».

Η προτεινόμενη ιεράρχηση των αναπτυξιακών αξόνων προκύπτει από την ανάγκη ολοκλήρωσης των πολυτροπικών μεταφορών και τη θέση ως προς τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ).

Οι Άξονες Ανάπτυξης της Περιφέρειας (άρθρο 7) ολοκληρώνονται, προκειμένου να εξυπηρετήσουν το ρόλο τους, με έργα βασικής προτεραιότητας όπως διατυπώνονται στη συνέχεια της εισήγησης για το οδικό δίκτυο, το σιδηροδρομικό δίκτυο και τα λιμάνια.

2. Είναι εσφαλμένη η εκτίμηση ότι ο άξονας Κομοτηνής – Νυμφαίας «...δεν προβλέπεται να παραλάβει εξειδικευμένο ή αναβαθμισμένο ρόλο», όπως αναφέρεται στο τεύχος 1 της μελέτης (σελ. 254), καθώς από τη μέχρι σήμερα λειτουργία του αναδεικνύεται ως ο βασικός άξονας εισροής τουριστικών ροών στην ΠΑΜΘ από τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, τάση η οποία είναι σκόπιμο να τεκμηριωθεί από το υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ με ποσοτικά στοιχεία.
3. Στο θαλάσσιο άξονα βορείου και ανατολικού Αιγαίου χρειάζεται να διορθωθεί η διατύπωση ότι «ο άξονας αυτός δεν έχει μέχρι σήμερα σημαντική υπόσταση» καθώς παρουσιάζει σημαντική προοπτική περαιτέρω ανάπτυξης. Αξίζει δε να σημειωθεί ότι οι επιβάτες που μετακινούνται ετησίως με τα πλοία της ακτοπλοΐας από το λιμάνι της Καβάλας για Λήμνο, Μυτιλήνη, Χίο, Σάμο, μέχρι και Ρόδο, υπολογίζονται στις 120.000 ετησίως.
4. Η αναφορά στους Πανευρωπαϊκούς Άξονες ΙΧ, Χ, ΙV, κ.λπ. θα πρέπει να απαλειφθεί καθώς με την αναθεώρηση του Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ) έχουν καταργηθεί και αντικατασταθεί με εννέα (9) κύριους διαδρόμους. Η ανάλυση θα πρέπει να γίνεται στη βάση του αναθεωρημένου Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ).
5. Στο άρθρο 7 δεν αναφέρεται ο Μεθοριακός Σταθμός (Είσοδοι-Διασυνοριακές συνδέσεις) του Κυπρίνου προς Ιβαΐλοβγκραντ στο Β. Έβρο ο οποίος λειτουργεί εδώ και πέντε χρόνια με σημαντικό αριθμό διερχομένων εκατέρωθεν. Ο συγκεκριμένος Μεθοριακός Σταθμός δεν απεικονίζεται ούτε στους χάρτες.
6. Χρειάζεται να διερευνηθεί η δυνατότητα διασυνοριακής εισόδου (τελωνείο) στη Νήσο Σαμοθράκης προκειμένου να καταστεί δυνατή η θαλάσσια σύνδεση με τα νησιά του βορείου και ανατολικού Αιγαίου και τα παράλια της Τουρκίας.

II. Οδικό Δίκτυο

1. Οι Άξονες Ανάπτυξης της Περιφέρειας ολοκληρώνονται, προκειμένου να εξυπηρετήσουν το ρόλο τους, με τα ακόλουθα έργα βασικής προτεραιότητας:
- Ολοκλήρωση Κάθετου Άξονα Εγνατίας Οδού, Τμήμα Αρδάνιο-Μάνδρα -Ψαθάδες.
  - Κατασκευή νέας οδικής Γέφυρας και Μεθοριακού Σταθμού στο Τελωνείο των Κήπων.
  - Κατασκευή του (Ε61) Καβάλα-Δράμα-Σέρρες (τμήματα Καβάλα-Δράμα και Δράμα-όρια νομού Σερρών).
  - Ολοκλήρωση Κάθετου Άξονα Εγνατίας Οδού Κομοτηνή-Νυμφαία (Νότιο Τμήμα, Σύνδεση με Άξονα Εγνατίας Οδού)
  - Αναβάθμιση μεθοριακού σταθμού Νυμφαίας.
  - Βελτιώσεις Οδικού Άξονα Δράμας-Εξοχής (τμήμα Δράμα-Κ.Νευροκόπι, Εθνική Οδός Νο 57).

- Κατασκευή Κάθετου Άξονα Εγνατίας Οδού Ξάνθη-Εχίνος-Ελληνοβουλγαρικά Σύνορα.
  - Βελτίωση προσπελασιμότητας αεροδρομίου Χρυσούπολης και λιμένα Κεραμωτής (αναβάθμιση οδικού δικτύου, αναβάθμιση κόμβου Πέρνης, παρακάμψεις οικισμών).
  - Ένταξη του Άξονα Δράμα-Εξοχή στο αναλυτικό Δίκτυο Διευρωπαϊκών Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ).
  - Εξασφάλιση της σύνδεσης του Ε61 με την Εγνατία οδό με το κομμάτι Μπάφρα - Αμφίπολη.
  - Βελτίωση της Εθνικής Οδού Νο. 14 (Δράμα-Παρανέστι-Σταυρούπολη-Ξάνθη).
  - Κατασκευή περιφερειακής οδού Καβάλας.
  - Κατασκευή ανατολικής παράκαμψης Ξάνθης.
  - Κατασκευή περιφερειακής οδού Αλεξανδρούπολης
2. Στο σχέδιο ΥΑ όπου αναφέρεται ο οδικός άξονας Καβάλα-Σέρρες (Ε61) ή Σέρρες-Μπάφρα-Καβάλα κρίνεται απαραίτητο να διορθωθεί σε άξονα Καβάλα-Δράμα-Σέρρες (Ε61).
  3. Δεν κρίνεται σκόπιμη η αναφορά τεχνικών χαρακτηριστικών των προτεινόμενων οδικών δικτύων.
  4. Κρίνεται σκόπιμο να δοθούν οι ακόλουθες κατευθύνσεις:
    - Να γίνει αποκατάσταση – αναβάθμιση του λοιπού οδικού δικτύου όπου αυτό κρίνεται σκόπιμο.
    - Να γίνει αναφορά σε θέματα βελτίωσης Οδικής Ασφάλειας.
    - Να ενισχυθούν οι υποδομές προσβασιμότητας σε απομονωμένες περιοχές καθώς και η βελτίωση και επέκταση του αγροτικού και δασικού δικτύου δρόμων.
  5. Κρίνεται σκόπιμο το «δευτερεύον περιφερειακό οδικό δίκτυο» να συμπληρωθεί ως ακολούθως:
    - Βελτίωση της οδικής σύνδεσης της Εγνατίας Οδού (Α/Κ Χρυσούπολης) με την Εθνική Οδό 14 Δράμας – Ξάνθης με τις 5η και 7η επαρχιακές Οδούς Ζαρκαδιά – Κεχροκάμπος – Σταυρούπολη (ορεινός όγκος Ροδόπης και Λεκάνης).
    - Η οδός Νέα Κεσσάνη-Άβδηρα-Άβατο υπάρχει (επ.Ο.9) και δεν γίνεται κατανοητή η κατάταξή της στις προτεινόμενες.

III. Σιδηροδρομικό Δίκτυο

1. Οι Άξονες Ανάπτυξης της Περιφέρειας ολοκληρώνονται, προκειμένου να εξυπηρετήσουν το ρόλο τους, με τα ακόλουθα έργα βασικής προτεραιότητας:
  - Βελτίωση της χάραξης σε εντοπισμένα τμήματα και εγκατάσταση ηλεκτροκίνησης και σηματοδότησης στην σιδηροδρομική γραμμή Αλεξανδρούπολη-Ορμένιο.
  - Νέα γραμμή σύνδεσης του σιδηροδρομικού δικτύου με τον Εμπορικό λιμένα Καβάλας (Τοξότες -Ν. Καρβάλη-«ΦΙΛΙΠΠΟΣ Β΄»).
  - Βελτίωση σε εντοπισμένα τμήματα της σιδηροδρομικής γραμμής Στρυμόνας-Αλεξανδρούπολη και πλήρης ηλεκτροκίνηση με σηματοδότηση της υφιστάμενης σιδηροδρομικής γραμμής.
  - Κατασκευή νέας σιδηροδρομικής γραμμής Θεσσαλονίκη-Αμφίπολη/Νέα Ζίχνη-Καβάλα (Ν. Καρβάλη).
  - Συνδέσεις σιδηροδρομικού δικτύου με τις ΒΙΠΕ και τα ΒΙΟΠΑ.
  - Παρακάμψεις των αστικών κέντρων όπου παρατηρούνται προβλήματα ασφάλειας.
  - Αναβάθμιση μεθοριακού σταθμού σιδηροδρομικού σταθμού Πυθίου (ως επιβατικού και εμπορευματικού καθώς αποτελεί τη μοναδική σιδηροδρομική σύνδεση Ανατολής και Δύσης).
  - Συνδέσεις σιδηροδρομικού δικτύου με αεροδρόμια.
2. Στο σχέδιο ΥΑ δεν αναφέρεται η αναγκαιότητα βελτίωσης και ηλεκτροκίνησης του υφιστάμενου σιδηροδρομικού δικτύου (όπως προσδιορίζεται ως αναγκαιότητα στο ΣΠΕΜ 2014-2025).
3. Επισημαίνεται ότι η σύνδεση του λιμένα Αλεξανδρούπολης με το σιδηροδρομικό δίκτυο έχει ολοκληρωθεί από την ΕΡΓΟΣΕ στις αρχές του 2015.
4. Είναι σκόπιμο να συμπεριληφθεί η διερεύνηση της δυνατότητας σιδηροδρομικής σύνδεσης Καβάλας-Δράμας η οποία μπορεί να λειτουργήσει και ως προασιακή.

IV. Λιμάνια

1. Οι Άξονες Ανάπτυξης της Περιφέρειας ολοκληρώνονται, προκειμένου να εξυπηρετήσουν το ρόλο τους, με τα ακόλουθα έργα βασικής προτεραιότητας:
  - Επανάταξη του Λιμένα της Αλεξανδρούπολης στο αναλυτικό Δίκτυο Διευρωπαϊκών Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ)².
  - Κατασκευή εγκαταστάσεων πολυχρηστικού σταθμού και λοιπών υποδομών στο Λιμένα Αλεξανδρούπολης.
  - Σύνδεση Εγνατίας Οδού με το Λιμάνι Αλεξανδρούπολης (Περιφερειακή Οδός Αλεξανδρούπολης -Ανατολικό Τμήμα).
  - Κατασκευή έργων νέου Λιμένα Καβάλας (ολοκλήρωση υποδομών στο λιμένα ΦΙΛΙΠΠΟΣ Β').
  - Ανβάθμιση - ανάπτυξη αστικού λιμένα Καβάλας (ολοκλήρωση έργων υποδομής, εξυπηρέτηση κρουαζιέρας, μαρίνων σκαφών αναψυχής).
2. Το λιμενικό σύστημα της Καβάλας (αστικός λιμένας Καβάλας, εμπορικός λιμένας Φίλιππος Β', λιμένας Κεραμωτής και λιμένας Ελευθερών) και το λιμάνι της Αλεξανδρούπολης, προτείνεται να αναλάβουν και οι δύο το ρόλο του Λιμένα/ Πύλη Διεθνούς Εμβέλειας όπως περιγράφεται στη συνέχεια: διεθνές διαμετακομιστικό - εμπορευματικό κέντρο, κέντρο συνδυασμένων μεταφορών και διεθνής πύλη για τον τουρισμό, με λειτουργίες εμπορευματικού και επιβατικού λιμένα, αλιευτικού καταφύγιου, μαρίνας σκαφών αναψυχής, κρουαζιέρας και έδρας ναυαθλητικών δραστηριοτήτων. Οι δύο λιμένες μπορούν να λειτουργήσουν με συνέργεια και συμπληρωματικότητα δημιουργώντας διάδρομο πολυτροπικών μεταφορών για τη σύνδεση των λιμένων του βορειοανατολικού Αιγαίου με τους λιμένες της Μαύρης Θάλασσας και τον Δούναβη, προσφέροντας έτσι μια εναλλακτική διαδρομή προς τα στενά του Βοσπόρου, όπου παρατηρείται κυκλοφοριακή συμφόρηση.
3. Ο λιμένας του Πόρτο Λάγους κρίνεται σκόπιμο να διατηρήσει τη λειτουργία του ως εμπορευματικό λιμάνι μικρής κλίμακας, παράλληλα να αναδείξει το ρόλο του ως αλιευτικό, τουριστικό και επιβατικό λιμάνι της περιοχής και ως εκ τούτου να μην υιοθετηθεί η κατεύθυνση που δίνεται από το υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ για απομάκρυνση των οχλουσών εμπορευματικών δραστηριοτήτων (άρθρο 14, κεφ. 3).
4. Σε ότι αφορά στις συνδέσεις των λιμανιών με τα νησιά του βορείου Αιγαίου χρειάζεται να αφαιρεθεί το σημείο που αναφέρεται στη θαλάσσια σύνδεση της Περιφέρειας με τις Σποράδες (άρθρο 3, κεφ. Β) και να προστεθεί η σύνδεσή της με τη Θάσο, τη Σαμοθράκη και τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου όπως Λήμνο, Μυτιλήνη, Χίο και Ρόδο. Επίσης πρέπει να διορθωθεί η αναφορά μόνο στο λιμάνι της Αλεξανδρούπολης για την ανάπτυξη αξιόπιστων θαλάσσιων ή εναέριων συνδέσεων (μέσω υδροπλάνων) με τα νησιά του βορείου Αιγαίου. Κρίνεται σκόπιμο ο τομέας των μεταφορών στην Περιφέρεια να συμπληρωθεί με δίκτυο μεταφορών με υδροπλάνα, για την σύνδεση κυρίως των νησιών του βορείου και ανατολικού Αιγαίου, με τα λιμάνια Καβάλας και Αλεξανδρούπολης.
5. Επισημαίνεται ότι είναι απαραίτητο να γίνουν επενδύσεις εκσυγχρονισμού των αλιευτικών λιμένων της περιοχής, κυρίως με εξοπλισμό που θα βοηθήσει στην ανάπτυξη του αλιευτικού επαγγέλματος. Παράλληλα, μπορεί να αξιοποιηθεί η υφιστάμενη υποδομή των λιμένων και των αλιευτικών καταφυγίων της περιοχής, με τις απαραίτητες παρεμβάσεις εκσυγχρονισμού, για την περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού με σκάφη (μαρίνες).
6. Προτείνεται σε θαλάσσιες περιοχές με χαρακτηριστικά φυσικών λιμένων να δημιουργηθούν εγκαταστάσεις (πλωτές ή χερσαίες) ελλιμενισμού τουριστικών σκαφών με στόχο την προσέλκυση τουριστών.
7. Ο λιμένας Αλεξανδρούπολης διαθέτει μια από τις μεγαλύτερες θεσμοθετημένες χερσαίες ζώνες λιμένων στη χώρα, χωρίς όμως μέχρι σήμερα να έχει ολοκληρωθεί το θέμα της

² Είναι σημαντικότατο λάθος η αναφορά στο τεύχος 1 της μελέτης (σελ 141) ότι ο Λιμένας Αλεξανδρούπολης εντάσσεται στο εκτεταμένο ΔΕΔ-Μ, καθώς με την τελευταία αναθεώρηση των ΔΕΔ-Μ (Νοέμβριος του 2013) ο λιμένας βρίσκεται εκτός Διευρωπαϊκών Δικτύων Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ).

απαλλοτριώσης της. Συνεπώς δεν τίθεται θέμα «επέκτασης» αλλά οριστικοποίησης του ζητήματος των απαλλοτριώσεων.

8. Κρίνεται σκόπιμη η κατάργηση των πλωτών αγκυροβολίων στη θαλάσσια περιοχή της Βάσσοβας καθώς έχει κατασκευαστεί το κοντινό λιμάνι Φίλιππος Β' όπου μπορεί να γίνεται εκφόρτωση πετρελαιοειδών με ασφαλή τρόπο.
9. Κρίνεται σκόπιμο το σχέδιο ΥΑ να συμπληρωθεί ως ακολούθως:
  - Να τονιστεί περισσότερο ο ρόλος του Λιμένα Κεραμωτής³ (κύριος λιμένας μετάβασης στη Θάσο) και του Λιμένα Ελευθερών (σημαντικές προοπτικές σε περιφερειακό επίπεδο). Επιπλέον, να διορθωθεί η περιγραφή που αφορά το ρόλο του Λιμένα Ελευθερών ως εξής: «Το λιμάνι των Ελευθερών – Περάμου, που εξυπηρετεί αλιευτική, μικρή εμπορική κίνηση και ελλιμενισμό μικρών σκαφών αναψυχής»
  - Να αναφερθεί ότι στον οικισμό Σκάλα Καλλιράχης έχει εκπονηθεί μελέτη αναβάθμισης του λιμένα, η οποία αλλάζει άρδην τη φυσιογνωμία του οικισμού, μετατρέποντάς τον σε πόλο έλξης σκαφών αναψυχής.
  - Να προβλεφθεί στο σχέδιο ΥΑ η βελτίωση του λιμανιού της σκάλας Ποταμιάς ως αλιευτικού καταφυγίου και η ανάγκη κατασκευής αλιευτικού καταφυγίου στην Ν. Καρβάλη Καβάλας.
  - Να προβλεφθεί στο σχέδιο ΥΑ η αλλαγή της χωροθέτησης του Αλιευτικού Καταφυγίου Ιμέρου αφού η σημερινή του θέση δεν είναι λειτουργική.
  - Στους λιμένες τοπικής σημασίας χρειάζεται να γίνει αναφορά στο Φανάρι, τη Νέα Ηρακλείτσα καθώς και την Κάριανη.

V. Αεροδρόμια

1. Σε ότι αφορά στην ανάλυση των αερολιμένων ο χαρακτηρισμός στους χάρτες πρέπει να ταυτίζεται με το χαρακτηρισμό που αναφέρεται στο άρθρο 14, κεφ. 4.
2. Δεν γίνεται καμία αναφορά στο σχέδιο ΥΑ για το προγραμματιζόμενο ελικοδρόμιο στη Σαμοθράκη όπως αυτό αποτυπώνεται στο χάρτη Π.2β.
3. Να διερευνηθεί η δυνατότητα κατασκευής σύγχρονου ελικοδρομίου στο Βόρειο Έβρο.
4. Κρίνεται σκόπιμη η αξιοποίηση της δυνατότητας ανάπτυξης εμπορευματικών αερομεταφορών CARGO των δύο αερολιμένων Αλεξανδρούπολης και Καβάλας για μεταφορά π.χ. ευαίσθητων προϊόντων (ιχθυηρά, φρούτα).

VI. Χωρική Διάρθρωση – Οικιστικό Δίκτυο

1. Σύμφωνα με το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΦΕΚ 128Α/03.07.2008) το δίπολο Κομοτηνής – Αλεξανδρούπολης περιλαμβάνεται στους πρωτεύοντες εθνικούς πόλους, η Καβάλα στους δευτερεύοντες εθνικούς πόλους και η Δράμα και η Ξάνθη στους λοιπούς εθνικούς πόλους. Το σχέδιο ΥΑ προτείνει επιπλέον τον καθορισμό λειτουργικού – αστικού διπόλου Καβάλας – Δράμας. Σύμφωνα με τις προτάσεις των φορέων και την επεξεργασία τους από την Ομάδα Εργασίας δεν προέκυψε ενιαία συντονισμένη γνώμη για το θέμα αυτό. Διαμορφώθηκαν οι εξής τρεις απόψεις:
  - (α) Διατήρηση του δίπολου Κομοτηνής – Αλεξανδρούπολης και αναβάθμιση του ρόλου των αστικών κέντρων Καβάλας, Δράμας, Ξάνθης ως πρωτευόντων εθνικών πόλων, στο πλαίσιο συγκρότησης ενός ενιαίου αναπτυξιακού πόλου. Η πρόταση αυτή υποστηρίχτηκε από την πλειονότητα των εκπροσώπων των φορέων.
  - (β) Ενίσχυση του διπόλου ανάπτυξης Κομοτηνή- Αλεξανδρούπολη με την ένταξη της Ξάνθης και δημιουργία αναπτυξιακού τριπόλου Κομοτηνή – Αλεξανδρούπολη - Ξάνθη.
  - (γ) Αναβάθμιση του ρόλου των αστικών κέντρων Δράμας και Ξάνθης σε δευτερεύοντες εθνικούς πόλους και τη συγκρότηση ενός ενιαίου λειτουργικού-αναπτυξιακού πόλου (τρίπολο) αποτελούμενο από τα αστικά κέντρα Καβάλας-Δράμας-Ξάνθης.
 Επισημαίνεται ότι όποια άποψη υιοθετηθεί από το Περιφερειακό Συμβούλιο αποσκοπεί στο να υιοθετηθεί ως ανάδραση (πρόταση τροποποίησης) προς το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΦΕΚ 128Α/03.07.2008) σύμφωνα με το άρθρο 23 του σχεδίου της ΥΑ του ΠΠΧΣΑΑ της ΠΑΜΘ.

³ Στις σελίδες 148 και 149 του σχεδίου ΥΑ ο κόλπος της Κεραμωτής αναφέρεται λανθασμένα ως κόλπος της Καλαμωτής.

2. Προτείνεται η συγκρότηση ενός ενιαίου λειτουργικού-αναπτυξιακού πόλου (δίπολο) αποτελούμενο από τα αστικά κέντρα Διδυμοτείχου-Ορεστιάδας με την κατάταξη του Διδυμοτείχου στο 5ο επίπεδο οικιστικού δικτύου και τον χαρακτηρισμό του ως Πρωτεύον Περιφερειακό Αστικό Κέντρο.
3. Προτείνεται η συγκρότηση ενός ενιαίου λειτουργικού-αναπτυξιακού πόλου (δίπολο) αποτελούμενο από τα αστικά κέντρα 6ου επιπέδου Δοξάτου-Καλαμπακίου ως Δευτερεύον Περιφερειακό Αστικό Κέντρο και Τοπικό Αναπτυξιακό Κέντρο.
4. Δεδομένου του γεγονότος ότι η Περιφέρεια εμφανίζει δραματική καθυστέρηση ως προς την υλοποίηση των ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ, με άμεση συνέπεια τη δημιουργία πολλών προβλημάτων από την έλλειψη του υποκείμενου σχεδιασμού, κρίνεται απαραίτητο η εκπόνηση Τοπικών Χωρικών Σχεδίων (πρώην ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ) σε επίπεδο Καλλικρατικών Δήμων να αποτελεί ανάγκη πρώτης προτεραιότητας για την τοπική αυτοδιοίκηση και όχι δεύτερης ή μακροπρόθεσμης όπως χαρακτηρίζεται στο σχέδιο ΥΑ.
5. Σε συνέχεια της παραπάνω επισήμανσης χρειάζεται να αναφερθεί η αναγκαιότητα εκπόνησης ρυμοτομικών σχεδίων εφαρμογής (ΡΣΕ) που θα υλοποιηθούν την επόμενη 15ετία.
6. Τα Σχέδια Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων (ΣΟΑΠ) πρέπει να μην ταυτίζονται με τα Σχέδια Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, όπως για παράδειγμα επιχειρείται στο άρθρο 22, αλλά να συσχετίζονται με τις προωθούμενες πολιτικές και προγράμματα (ΟΧΕ, ΒΑΑ κλπ). Στα προτεινόμενα ΣΟΑΠ στο Κεφ.Β του άρθρου 17 προτείνεται να ενταχθούν και άλλοι οικισμοί όπως ο Λιμένας Θάσου, η Ορεστιάδα, το Διδυμότειχο κ.α., αλλά σε κάθε περίπτωση η εκπόνηση των ΣΟΑΠ θα πρέπει να προτείνεται μετά από ιεράρχηση των αναγκών των αστικών και ημιαστικών κέντρων της Περιφέρειας.
7. Το Τόξο Υγροβιότοπων και Αρχαιολογικών Χώρων προτείνεται να επεκταθεί ανατολικά έως τον αρχαιολογικό χώρο της αρχαίας Ζώνης, όπως άλλωστε παρουσιάζεται στο Χάρτη Π.2.α «Χωροταξική Οργάνωση Περιφέρειας». Γενικά το Τόξο Υγροβιότοπων και Αρχαιολογικών Χώρων χαρακτηρίζεται από περιορισμένη έκταση και περιορισμένη ενσωμάτωση αρχαιολογικών χώρων. Ουσιαστικά περιορίζεται γεωγραφικά στα όρια του Εθνικού Πάρκου ΑΜΘ, αδυνατώντας να συγκεντρώσει μια κρίσιμη αναπτυξιακή μάζα που θα αποτελέσει τη βάση για το σχεδιασμό μιας Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης κατά τα πρότυπα του νέου ΕΣΠΑ (2014-2020). Η προτεινόμενη συγκρότηση του Τόξου Υγροβιότοπων και Αρχαιολογικών Χώρων κρίνεται σκόπιμο να λάβει υπόψη τις πρωτοβουλίες που βρίσκονται σε εξέλιξη για την ανάδειξη και αξιοποίηση των μνημείων και του φυσικού περιβάλλοντος με άξονα την Αρχαία Εγνατία.
8. Το Τόξο Ποταμού Νέστου / Ορεινής Ροδόπης προτείνεται να επεκταθεί δυτικά ώστε να καλύψει το σύνολο του Δήμου Κ. Νευροκοπίου (περιλαμβάνοντας ουσιαστικά και το σύνολο της Αναπτυξιακής Ενότητας 1) και μπορεί να αποτελέσει τη βάση για το σχεδιασμό Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης στο πλαίσιο του νέου ΕΣΠΑ (2014-2020) καθώς διαθέτει κρίσιμους πόρους (φυσικούς, πολιτιστικούς, ανθρώπινους και οικονομικών δραστηριοτήτων).
9. Κρίνεται σκόπιμο να ενταχθεί η περιοχή κατά μήκος του άξονα Δέλτα Έβρου-ποταμός Άρδας σε ένα ευρύτερο πλαίσιο ("τόξο") τουριστικής ανάδειξης λόγω της ιδιαίτερης οικότουριστικής και πολιτιστικής αξίας της περιοχής.
10. Προτείνεται να εξεταστεί εάν υπάρχει δυνατότητα να επιτρέπονται ιχθυοκαλλιέργειες και υδατοκαλλιέργειες στην περιοχή επιρροής αερολιμένα Καβάλας, διότι βάσει του άρθρου 18 παρ. 4.4. δεν επιτρέπεται η ανάπτυξη εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων.
11. Στο άρθρο 12 χρειάζεται να προστεθούν τα ακόλουθα:
  - Στην παρ. 12.2 στην περιγραφή του Εθνικού Πάρκου Οροσειράς Ροδόπης (Ε.Π.Ο.Ρ.) να αναφερθεί η υποενοότητα του Βώλακα, το Ευρωπαϊκό μονοπάτι Ε6 καθώς και οι δρόμοι προς Θερμιά-Φρακτό και προς Πρασινάδα. Επισημαίνεται ότι το Παπίκιο Όρος και τα Αρριανά δεν βρίσκονται εντός των ορίων του Εθνικού Πάρκου Οροσειράς Ροδόπης.
  - Στην παρ. 12.2 στις επιμέρους ανθρωπογεωγραφικές ενότητες να προστεθεί το όρος Σύμβολο λόγω των παραγωγικών δυνατοτήτων του.

- Στην παρ. 12.3 στις περιοχές εντατικής και εκτατικής γεωργίας να προστεθούν τα Τενάγη Φιλίππων ως εκτάσεις που έχουν προκύψει από εγγειοβελτιωτικά έργα ελών και ρεμάτων περιφερειακών υδροτοπικών ζωνών.
- 12.** Στο άρθρο 13 χρειάζεται να προστεθούν τα ακόλουθα:
- Στον πίνακα 6 να αναφερθεί η Δ.Ε. Ν.Σιδηροχωρίου στο Δήμο Κομοτηνής.
  - Στην Αν. Εν. 2 Δήμος Προσοτσάνης να αναφερθεί το ΒΙΟΠΑ Προσοτσάνης.
  - Η Αν. Εν. 3 ΔΕ Δράμας να συμπληρωθεί ως ζώνη θερμοκηπιακών υποδομών.
  - Η Αν. Εν. 4 Δήμος Δοξάτου-ΔΕ Νικηφόρου να συμπληρωθεί ως Ζώνη οινικής παραγωγής και Ζώνη με δυνατότητα εξόρυξης μαρμάρου στον ορεινό όγκο των Κυργίων.
  - Στην Αν. Εν. 5 ΔΕ Παρανεστίου-ΔΕ Σιδηρόνερου-ΔΕ Σταυρούπολης να γίνει αναφορά στις Ιαματικές Πηγές Θερμίων.
  - Στην Αν. Εν. 6 Δήμος Καβάλας να προστεθεί ότι η Καβάλα συνδέεται με σχέσεις προαστιακής εξάρτησης με την Νέα Ηρακλείτσα και τη Νέα Πέραμο, οικισμών του Δήμου Παγγαίου, όχι μόνο όσον αφορά τον τουρισμό και Β΄ κατοικία αλλά και τη μόνιμη κατοικία.
  - Στην Αν. Εν.7 Δήμος Παγγαίου να προστεθεί το όρος Σύμβολο στις ορεινές ζώνες καθώς και να αναφερθεί ότι ο Δήμος λειτουργεί και ως περιοχή Α΄ κατοικίας (όχι μόνο Β΄) για την πόλη της Καβάλας, ενώ λειτουργεί, σε μεγάλο βαθμό, ως περιοχή Β΄ κατοικίας για τη Δράμα και τις Σέρρες και σε μικρότερο βαθμό για την Θεσσαλονίκη. Επίσης για την πόλη της Ελευθερούπολης να σημειωθεί η δυνατότητα ανάπτυξης της γεωθερμίας (και για ιαματικό τουρισμό), της οικοανάπτυξης (μεταποίηση γεωργικών προϊόντων), του εναλλακτικού τουρισμού, του ορεινού, του πολιτιστικού, του θρησκευτικού τουρισμού κ.α. Τέλος να διορθωθεί η λέξη «Μυριόφυτος» στο σωστό «Μυρτόφυτο».
  - Η Αν. Εν. 12 Δήμος Τοπείρου-Δήμος Αβδήρων να συμπληρωθεί ως προς την αξιοποίηση του γεωθερμικού πεδίου Νέας Κεσσάνης για την ανάπτυξη της λουτροθεραπείας και την ανάπτυξη του ιαματικού τουρισμού.
  - Η Αν. Εν. 16 ΔΕ Σαπών-Δήμος Αρριανών να αναφέρει τη λειτουργία παραρτήματος της ΑΣΠΑΙΤΕ που δέχεται σπουδαστές από ολόκληρη την Ελλάδα.
  - Η Αν. Εν. 17 Δήμος Αλεξανδρούπολης να συμπληρωθεί με τον ορισμό της ΔΕ Φερών ως ζώνη αγροτικής ανάπτυξης.
  - Η Αν. Εν. 19 Βόρειος Έβρος να συμπληρωθεί ως ακολούθως :
    - α) Η Ζώνη ακαδημαϊκής εκπαίδευσης και έρευνας (Τμήματα ΔΠΘ) και σύνδεσής τους με την τοπική παραγωγή, να συμπεριλάβει το ΤΕΙ ΑΜΘ και τη Σχολή Αστυφυλάκων Διδυμοτείχου.
    - β) Στην παράγραφο που αναφέρεται στη Βελτίωση της αστικής βιωσιμότητας με σημαντικές παρεμβάσεις στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα και ιδιαίτερα στην Ορεστιάδα, χρειάζεται οι ανωτέρω παρεμβάσεις να αφορούν εξίσου το Διδυμότειχο και την Ορεστιάδα.
    - γ) Στα τοπικά κέντρα πεδινού χώρου να προστεθεί και το Πύθιο (σιδηροδρομική πύλη προς Τουρκία – Ασιατικές χώρες) και στον ορεινό χώρο να προστεθούν το Αλεποχώρι, η Δόξα, το Ασπρονέρι και ο ορεινός όγκος Τριγώνου στο Βόρειο Έβρο (περιοχή Πετρωτών και Πενταλόφου).
    - δ) Να προταθεί ως ζώνη εναλλακτικού τουρισμού.
  - Στην Αν.Εν.20 Δήμος Σαμοθράκης να επαναδιατυπωθεί ο ορισμός του χαρακτήρα της ανάπτυξης διότι πρέπει να ακολουθηθεί πιο δυναμική κατεύθυνση ανάπτυξης του εναλλακτικού τουρισμού με στροφή στην ποιότητα.
- 13.** Στο άρθρο 17 χρειάζεται να προστεθούν τα ακόλουθα:
- Στο κεφ. Α. παρ. 2 «Τόξο Νέστου - Ορεινός Όγκος Δυτικής Ροδόπης» να αναφερθεί το Δάσος Φρακτού (Παρθένο Δάσος), το Δασικό Χωριό Ελατιάς (πρόβλεψη οικοτουριστικών δραστηριοτήτων), το Ευρωπαϊκό μονοπάτι Ε6, το ΚΠΕ Παρανεστίου και ο αναπτυξιακός του ρόλος (οικισμός Μεσοχωρίου, Μουσείο Φυσικής Ιστορίας κλπ). Επιπλέον να προβλεφθούν πολεοδομικές ρυθμίσεις (πολεοδομικές μελέτες, οριοθετήσεις, επεκτάσεις) σε όσους οικισμούς υπάρχει ανάγκη
  - Στο κεφ. Α. παρ. 4. «Άξονας Δράμας-Καβάλας» το προτεινόμενο ΠΕΧΠ κατά μήκος του άξονα να συμπληρωθεί με τον οικισμό Καλαμπακίου. Επίσης να προστεθεί στο τέλος

των προτεινόμενων δράσεων «*Η εκπόνηση Master Plan τουρισμού για τους Φιλίππους ενόψει της υποψηφιότητας των Φιλιππων ως Μνημείο της UNESCO*».

- Στο κεφ. Α. παρ. 6 «Ανατολικά Παράλια Καβάλας» στο πρώτο bullet να διαγραφεί η εντός της παρενθέσεως αναφορά «*πιθανά σε συνδυασμό με την απομάκρυνση της Βιομηχανίας Φωσφορικών Λιπασμάτων*». Επίσης να αντικατασταθεί το τέταρτο bullet ως ακολούθως με «*Η εκπόνηση μελέτης σκοπιμότητας και έρευνα εναλλακτικών χαράξεων για την περαιτέρω συνέχιση της σιδηροδρομικής γραμμής και σύνδεση της Καβάλας με τη Θεσσαλονίκη και αυτή της Δράμας – Καβάλας. Στα πλαίσια της λειτουργίας του αστικού τριπόλου Δράμας-Καβάλας- Ξάνθης, η σιδηροδρομική σύνδεση Καβάλας –Δράμας μπορεί να λειτουργήσει ως προαστιακή γραμμή*».

14. Κρίνεται σκόπιμο, όπου αυτό αναφέρεται στο κείμενο του σχεδίου της ΥΑ:

- Ο άξονας "Δράμα-Λιβαδερό-Σιδηρόνερο-Σκαλωτή" να έχει ως τελικό προορισμό το Δασικό Χωριό Ελατιάς.
- Στο θύλακα Μικροκλεισούρα-Ποταμοί -Μικρομηλιά να προστεθεί σύνδεση προς δάσος Σημύδας.

VII. Φυσική και Πολιτιστική Κληρονομιά

1. Δεν αναδεικνύονται τα συγκριτικά αναπτυξιακά πλεονεκτήματα του ορεινού χώρου, δεν αναλύεται επαρκώς ο μεγάλος δασικός πλούτος της ΠΑΜΘ και η σημαντική συμβολή που έχει ή μπορεί να αναπτύξει περαιτέρω η δασοκομία και η υλοτομία στην παραγωγική διαδικασία. Επίσης δεν προκύπτει με σαφήνεια ότι τίθεται ζήτημα διαχείρισης των δασών της Περιφέρειας (όπως αποσπασματικά αναφέρεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 8 που αφορά την κτηνοτροφία).

2. Επισημαίνεται ότι η αποτύπωση των πολιτιστικών και φυσικών πόρων της μελέτης είναι ελλιπής, ως εκ τούτου προτείνεται η συμπλήρωση και διόρθωση των σχετικών άρθρων. Ως παραδείγματα αναφέρονται τα παρακάτω:

- Σε όλο το κείμενο υπάρχει μια πολύ μεγάλη παρανόηση που σχετίζεται με τον αρχ/κο χώρο Ζώνης. Πρόκειται για έναν εξαιρετικά σημαντικό αυτόνομο αρχ/κο χώρο, που δεν έχει καμία σχέση με τον αρχ/κο χώρο της Μαρώνειας. Ο αρχ/κος χώρος της Ζώνης απέχει από την αρχαία Μαρώνεια ± 15 χλμ. ανατολικά. Η περιοχή από την αρχαία Ζώνη μέχρι την Μάκρη ανατολικά και μέχρι την αρχαία Εγνατία Οδό στα βόρεια, αποτελούν το αρχαιολογικό πάρκο της αρχαίας Ζώνης, που είναι αυτόνομο και τελείως διαφορετικό από αυτό της αρχαίας Μαρώνειας .Το όνομα Μεσημβρία χρησιμοποιούνταν παλιότερα, πριν αποδειχτεί πέραν πάσης αμφιβολίας, ότι ο αρχ/κος αυτός χώρος ταυτίζεται με την αρχαία Ζώνη, την σημαντικότερη από τις αποικίες της Σαμοθράκης. Επίσης επισημαίνεται ότι η φωτογραφία στην Εικόνα 6 «Αποψη του αρχαιολογικού χώρου της Μαρώνειας» στο Τεύχος 1 είναι λάθος καθώς η συγκεκριμένη φωτογραφία αφορά στον αρχαιολογικό χώρο Ζώνης.
- Το Διδυμότειχο διαθέτει περισσότερα των δύο μουσείων (Στρατιωτικό, Βυζαντινό, Εκκλησιαστικό, Λαογραφικό).
- Παραλείπονται από ονομαστική αναφορά πόροι προς ανάδειξη όπως αναβάθμιση Πάρκου Πηγών Αγίας Βαρβάρας Δράμας, ανάδειξη - προστασία- αναβάθμιση επισκεψιμότητας και δικτυώσεις Σπηλαίου Αγγίτη Προσοτσάνης, πηγές Μααρά-Μυλοποτάμου-Κεφαλαρίου, διάσπαρτα πέτρινα γεφύρια και κτίσματα μνημεία των σιδηροδρομικών σταθμών.
- Από τις πόλεις και τα μνημεία της Εγνατίας Οδού απουσιάζουν ο Αρχαιολογικός Χώρος των Φιλιππων, η Καβάλα και το Ακόντισμα.
- Από τα ερείπια των αυτοκρατορικών πόλεων απουσιάζουν οι Φίλιπποι, οι Αλυκές Θάσου (αρχαίο λατομείο μαρμάρου) και το Ακόντισμα.
- Να συμπεριληφθεί μεσοπρόθεσμα η ολοκλήρωση και λειτουργία του Μουσείου Καπνού Ξάνθης.
- Στους φυσικούς πόρους να προστεθούν το Δάσος Μεταξάδων, το Άλσος και τεχνητή λίμνη Τσίγγλας, τα σπήλαια λόφου Καλέ, ο οικισμός Πραγγί και ανάδειξη αυτού ως «Χωριό των πελαργών του Δήμου Διδυμοτείου», οι Πηγές Δήμου Δοξάτου.
- Προτείνεται να συμπεριληφθούν στα Κρατικά μουσεία: το Βυζαντινό Μουσείο Διδυμοτείου, το Αρχαιολογικό Μουσείο Σαμοθράκης, το Αρχαιολογικό Μουσείο της

Θάσου, το Αρχαιολογικό Μουσείο των Φιλιππων και το Αρχαιολογικό Μουσείο της Αλεξανδρούπολης (υπό κατασκευή).

- Στα μουσεία εθνικής σημασίας να προστεθεί το υπό ίδρυση μουσείο Λίσσε του Δήμου Κάτω Νευροκοπίου, το μουσείο Καραθεοδωρή και το Εκκλησιαστικό μουσείο Κομοτηνής – Ιμαρέτ του Δήμου Κομοτηνής, το Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Νέας Ορεστιάδας.
  - Προτείνεται να συμπεριληφθούν στα Θεματικά μουσεία: το Ιστορικό Μουσείο Αλεξανδρούπολης, το Μουσείο Καπνού Καβάλας, το Ιστορικό – Εθνολογικό Μουσείο Ελλήνων της Καππαδοκίας, το Εκκλησιαστικό Μουσείο Διδυμοτείχου, το Λαογραφικό Μουσείο Διδυμοτείχου, το Στρατιωτικό Μουσείο Διδυμοτείχου και η Δημοτική Πινακοθήκη Διδυμοτείχου.
  - Προτείνεται να προστεθεί παράγραφος με τους αρχαιολογικούς χώρους εθνικής σημασίας που ενδεικτικά περιλαμβάνει: προϊστορικά μνημεία (Μεγαλιθικά μνημεία της Σαμοθράκης στη θέση Βρυχός, προϊστορικός οικισμός Μικρό Βουνί, προϊστορικός οικισμός Αρκαδικού Δράμας, χώρος παλαιοντολογικών ευρημάτων στην περιοχή Πλατανιάς), αρχαιολογικούς χώρους (Καλής Βρύσης, Μεγ.Δοξιάρας, Πλωτινόπολης, Οφρυνίου, Θάσου, Πλατανιάς, αρχαία πόλη Οισύμη), βυζαντινά μνημεία (Βυζαντινό κάστρο Διδ/χου, Κάστρο Ι.Καντακουζηνού στο Πύθιο, Βυζαντινή Ανακτορούπολη στην Νέα Πέραμο, Στάση του Αποστόλου Παύλου στη Σαμοθράκη, Ιερά Μονή Αγίου Αθανασίου, Ιερά Μονή Χριστού στα Θέρμα Σαμοθράκης, Ιερός Ναός Υπαπαντής στον Πουρνιά Σαμοθράκης, Κάστρο της Χώρας στη Σαμοθράκη, Πύργοι των Γατελούζων στην Παλαιόπολη Σαμοθράκης, Πύργος του Φονιά στη Σαμοθράκη, πλήθος Μεταβυζαντινών εκκλησιών Δήμου Κ. Νευροκοπίου), οθωμανικά μνημεία (λουτρά Ουρούτς πασά, τέμενος Βαγιαζήτ).
  - Προτείνεται να προστεθεί στους ιστορικούς χώρους εθνικής σημασίας η Παλιά Πόλη της Καβάλας (ΦΕΚ 280/Β/20-4-1970), το Ιστορικό Κέντρο της Δράμας, οι τρεις χαρακτηρισμένοι ως «ιστορικοί τόποι» προσφυγικοί συνοικισμοί στην πόλη της Καβάλας των Πεντακοσίων, των Χιλίων και των Δεκαοκτώ (ΦΕΚ 358/ΑΑΠ/10-10-2013), ο κηρυγμένος ιστορικός τόπος της Ελευθερούπολης. Επισημαίνεται ότι το Π.Δ. χαρακτηρισμού των παραδοσιακών οικισμών περιλαμβάνεται στο ΦΕΚ 594/Δ/13-11-1978).
  - Λείπουν από τις προτάσεις πολιτισμού-τουρισμού οι γιορτές του Σουφλίου: γιορτή του μεταξιού, γιορτή του τσίπουρου και οι πετυχημένες θερινές γιορτές του Τυχερού.
3. Οι αναφορές στις κατηγορίες τοπίων του άρθρου 21 θα πρέπει να επανεξετασθούν. Ειδικότερα:
- Η «Ζώνη Έβρου και η πεδιάδα Ορεστιάδας: Δέλτα Έβρου» πρέπει να διορθωθεί στην ονομασία της διότι το Δέλτα του Έβρου δεν έχει καμία σχέση με την πεδιάδα της Ορεστιάδας χωρικά (απέχουν περί τα 120 χλμ.). Επίσης, απουσιάζει η περιοχή του Δάσους Δαδιάς - Λευκίμης. Θα μπορούσε να αναδιατυπωθεί ως «Ζώνη Έβρου, κοιλάδα Ερυθροποτάμου Διδυμοτείχου και πεδιάδα Ορεστιάδας: Δέλτα Έβρου»
  - Η «Ζώνη Κάμπου Ξάνθης-Κομοτηνής», η οποία αναφέρεται στο σχέδιο ΥΑ ως Τοπίο ιδιαίτερης Εθνικής σημασίας και περιλαμβάνει την Μαρώνεια-Μεσημβρία, πρέπει να διορθωθεί στην ονομασία της διότι η Μεσημβρία ανήκει στην ΠΕ Έβρου.
  - Στη «Ζώνη Ορεινού Όγκου Ροδόπης» γίνεται αναφορά μόνο στην κατοικημένη Ζώνη Β ΟΠΒΑΟΡ, χωρίς να συμπεριλαμβάνεται η ζώνη του ΕΠΟΡ: Φρακτό, Σημόδα, Ελατιά κλπ.
4. Η κατάταξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων πρέπει να επανεξεταστεί λαμβάνοντας υπόψη τα σχόλια που έγιναν από διάφορους φορείς. Ενδεικτικά αναφέρονται τα ακόλουθα:
- Οι φυσικοί πόροι Δάσος Φρακτού, Δάσος Ελατιάς, Δάσος Τσίχλας Χαϊντους-Γυφτόκαστρο Ξάνθης, Δάσος Σημόδας και Φαλακρό Όρος να περιληφθούν στους φυσικούς πόρους διεθνούς σημασίας.
  - Να χαρακτηριστεί το Εθνικό Πάρκο Δάσους Δαδιάς -Λευκίμης-Σουφλίου ως φυσικός πόρος "Διεθνούς σημασίας" και όχι "Εθνικής σημασίας" καθώς εντάσσεται στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Natura 2000.

- Τόσο η περιοχή του Δάσους Κοτζά Ορμάν (καλύτερα να χρησιμοποιείται η ελληνική ονομασία «Παραποτάμιο Δάσος Νέστου») όσο και η λίμνη Βιστωνίδα αναφέρονται ως φυσικοί πόροι περιφερειακής σημασίας, αν και είναι ενταγμένα σε διεθνείς συνθήκες εξαιτίας της μεγάλης εθνικής αλλά κυρίως της διεθνούς τους σημασίας.
  - Προτείνεται να προστεθεί στους φυσικούς πόρους διεθνούς σημασίας το Παρθένο Δάσος Κεντρικής Ροδόπης (Παρανέστι).
  - Προτείνεται να προστεθεί στους φυσικούς πόρους περιφερειακής σημασίας το όρος Παγγαίο και το Δάσος της Λημνιάς.
  - Αναφορικά με τις περιοχές του δικτύου Natura 2000 που βρίσκονται στα όρια του Εθνικού Πάρκου οροσειράς Ροδόπης θα πρέπει να ενταχθούν στους χαρακτηριζόμενους Διεθνούς Σημασίας και όχι σε αυτούς της "περιφερειακής σημασίας".
5. Η κατάταξη των τοπίων με βάση τη σημασία τους πρέπει να επανεξεταστεί λαμβάνοντας υπόψη τα σχόλια που έγιναν από διάφορους φορείς. Ενδεικτικά αναφέρονται τα ακόλουθα:
- Ο Νέστος αναφέρεται ως Τοπίο Εθνικής Σημασίας, παρά την ένταξή του σε διεθνή καθεστώς προστασίας, ακριβώς λόγω της διεθνούς σημασίας του.
  - Στη Χωρική Ενότητα Τοπίων Διεθνούς Σημασίας να προστεθεί η Χωρική Ενότητα του Πυρήνα Εθνικού Πάρκου Οροσειράς Ροδόπης.
  - Προτείνεται να προστεθεί στο Πίνακα 10 «κατηγορίες τοπίων με βάση την αξία τους» το όρος Παγγαίο.
  - Να γίνει αναφορά στο μεγάλο ποτάμιο σπήλαιο στην κοιλάδα του ποταμού Αγγίτη του Δήμου Προσοτσάνης.
6. Κρίνεται σκόπιμο η αναφορά στις προστατευόμενες περιοχές να γίνεται σε όλο το κείμενο του σχεδίου ΥΑ με το ίδιο τρόπο και να είναι σε αντιστοιχία με τα ΦΕΚ ορισμού τους. Έτσι το Εθνικό Πάρκο υδροβιότοπων ΑΜΘ να αναφέρεται ως Εθνικό Πάρκο ΑΜΘ και το Εθνικό Πάρκο Δέλτα Έβρου να αναφέρεται ως Εθνικό Υδροτοπικό Πάρκο Δέλτα Έβρου.
7. Προτείνεται τα δύο σχέδια διαχείρισης που προβλέπονται στην Αναπτυξιακή Ενότητα 1 Δήμος Κάτω Νευροκοπίου να είναι ένα λόγω αλληλεπικάλυψης των περιοχών Natura.
8. Επισημαίνεται ότι ο κάθετος άξονας Ξάνθης-Εχίνος-Ελληνοβουλγαρικά σύνορα διέρχεται από την ζώνη Β2 του Εθνικού Πάρκου Οροσειράς Ροδόπης με μόνιμη παρουσία καφέ αρκούδας.
9. Δεν γίνεται καμία αναφορά σε αγροδοσικά τοπία τα οποία αναγνωρίζονται από την ΕΕ ως αγροτική γη "Υψηλής Φυσικής Αξίας" και εντάσσονται σε ειδικό καθεστώς διαχείρισης με επιδοτούμενα πακέτα στο πλαίσιο της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.
10. Στο άρθρο 20, σελ 159, στο κεφάλαιο Γ. Συμπληρωματικά δίκτυα και διαδρομές χρειάζεται να προστεθούν κάτω από το bullet «Πολιτιστικές διαδρομές αρχαιολογικού ενδιαφέροντος ..... μνημείων» τα κάτωθι:
- Δίκτυο αρχαιολογικός χώρος Φιλίππων – Βαπτιστήριο Λυδίας – Πηλοθεραπευτήριο Κρηνίδων – Κρηνίδες – Αρχαιολογικός χώρος Ντικιλι Ντας – Βραχογραφίες – Παλαιά Πόλη Καβάλας – Βήμα Αποστόλου Παύλου- Αρχαιολογικό Μουσείο Καβάλας – Αρχαιολογικός χώρος Αμφίπολης – Αρχαιολογικός χώρος Ακοντίσματος – Αρχαιολογικός χώρος Λιμένας Θάσου – Αρχαιολογικός χώρος Αλυκών Θάσου – Μεταλλεία Θάσου.
11. Προτείνεται να προστεθεί το δίκτυο περιβαλλοντικής/φυσιολατρικής σημασίας: «Δρόμος του Νερού»-Δάσος Λημνιάς-Κρανοχώρι-Παλιά Καβάλα.
12. Προτείνεται να προστεθούν στο δίκτυο πολιτιστικών εκδηλώσεων περιφερειακής εμβέλειας η Ονειρούπολη Δράμας, η ΔΡΑΜΟΙΝΟΓΝΩΣΙΑ, το Φεστιβάλ Παπαιωάννου, το Kavala Air Sea Show, η Γιορτή της Πεντηκοστής ("ΚΑΛΕ-ΠΑΝΑΗΡ") στο Διδυμότειχο, η μουσική εκδήλωσης «Πλάι στο Κύμα» στην Κεραμωτή.
13. Λανθασμένα αναφέρεται το Διεθνές Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους ως δραστηριότητα Περιφερειακής εμβέλειας στο δίκτυο πολιτιστικών εκδηλώσεων.
14. Κρίνεται σκόπιμη η δημιουργία «δικτύου αρχαίων θεάτρων» Φιλίππων Καβάλας-Θάσου και Μαρώνειας προκειμένου ο αρχαιολογικός τουρισμός να αποκτήσει περιφερειακή δυναμική.
15. Προτείνεται οι καταβόθρες Οχυρού να γίνουν Μνημείο της Φύσης.

16. Κρίνεται σκόπιμη η ένταξη της περιοχής των Στενών του Νέστου και του Αισθητικού Δάσους του Νέστου σε κάποιον από τους Φορείς Διαχείρισης, ενώ στα διαχειριστικά μέτρα για την περιοχή των Στενών του Νέστου χρειάζεται να προστεθεί και ο τουρισμός.
  17. Ειδικά για το Παγγαίο Όρος επισημαίνεται ότι υπάρχει ειδικό επιχειρησιακό σχέδιο το οποίο κρίνεται σκόπιμο να ληφθεί υπόψη, ώστε προβλεπόμενα έργα και δράσεις να ενταχθούν στο χωροταξικό της Περιφέρειας.
  18. Επισημαίνεται ότι η περιοχή του Κεντρικού Έβρου διαθέτει ένα από τα σημαντικότερα, αρχαιότερα (έως 35 εκατ. Έτη) και εκτεταμένα δάση απολιθωμένων δένδρων στην Ευρώπη, εύκολα εκμεταλλεύσιμο.
- VIII. Λοιπή Τεχνική Υποδομή (άρθρο 15)**
1. Στο κεφ. Β «Δίκτυα και υποδομές τηλεπικοινωνιών» η ανάλυση είναι ελλιπής και απαιτείται να εμπλουτιστεί στη βάση της εξειδίκευσης και ιεράρχησης των κατευθύνσεων καθώς περιλαμβάνει γενικές αναφορές. Δεν αναγνωρίζονται βασικά προβλήματα και ελλείψεις τηλεπικοινωνιών στον ορεινό όγκο της ΠΑΜΘ καθώς και οι «λευκές περιοχές» του Χάρτη Ευρυζωνικότητας. Επισημαίνεται επίσης η απουσία από το Πρόγραμμα Δράσης παρεμβάσεων στο τομέα των Δικτύων και Υποδομών Τηλεπικοινωνιών αλλά και των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ).
  2. Στο κεφ. Γ «Δίκτυα ύδρευσης» η ανάλυση είναι ελλιπής και απαιτείται να εμπλουτιστεί στη βάση της εξειδίκευσης και ιεράρχησης των κατευθύνσεων καθώς περιλαμβάνει γενικές αναφορές και δεν γίνεται αναφορά στις προτεραιότητες-κατευθύνσεις των Διαχειριστικών Σχεδίων.
  3. Στο κεφ. Δ «Δίκτυα διαχείρισης και διάθεσης στερεών αποβλήτων και αστικών λυμάτων»:
    - Η ανάλυση για τα Στερεά Απόβλητα χρήζει επικαιροποίησης ως προς την υφιστάμενη κατάσταση και δεν λαμβάνει υπόψη της αφενός το αναθεωρημένο Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων, αφετέρου το γεγονός ότι ο ΠΕΣΔΑ ΑΜΘ βρίσκεται σε διαδικασία επικαιροποίησης σε πλήρη συμβατότητα με το ΕΣΔΑ. Ως εκ τούτου το σχέδιο ΥΑ χρειάζεται να επικαιροποιηθεί ως προς την υφιστάμενη κατάσταση βάσει της μελέτης του ΠΕΣΔΑ ΑΜΘ που εκπονήθηκε την Άνοιξη του 2015, είναι δε απαραίτητο να αναφέρει ρητά ότι οι εγκαταστάσεις διαχείρισης αποβλήτων θα χωροθετούνται βάσει των κριτηρίων που θα θέσει ο νέος ΠΕΣΔΑ.
    - Στην ανάλυση για τα «αστικά λύματα» δεν είναι κατανοητή η αποσπασματική αναφορά σε ορισμένα έργα του ΠΕΠ και του ΕΠΠΕΡΑΑ.
  4. Στο κεφ. Ε «Άρδευτικά δίκτυα και έργα διαχείρισης υδάτων-αντιπλημμυρικής προστασίας»:
    - Η ανάλυση του τομέα «Άρδευση» είναι ελλιπής καθώς απουσιάζει ιεραρχημένη συνοπτική αποτύπωση των αναγκών, απουσιάζουν σημαντικές παρεμβάσεις, όπως αυτές αναλυτικά περιλαμβάνονται στην από 31-12-2014 πρόταση της ΠΑΜΘ προς το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, στο πλαίσιο σχεδιασμού της νέας προγραμματικής περιόδου 2014-2020. Επισημαίνεται ότι χρειάζεται να συμπληρωθεί το σχέδιο ΥΑ ως προς την ολοκλήρωση του σχεδιασμού των φραγμάτων του ποταμού Νέστου με την κατασκευή του αναρρυθμιστικού φράγματος και του ΥΗΣ του Τεμένου. Να γίνει αναφορά στη δυνατότητα άρδευσης που παρέχει το φράγμα του ΑΗΣ της ΔΕΗ στην Κομοτηνή (προβλέπεται στην εγκεκριμένη ΜΠΕ του έργου). Κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί ότι μικροί ταμειυτήρες-λιμνοδεξαμενές προβλέπονται και στη ΠΕ Ροδόπης.
    - Η ανάλυση του τομέα «Διαχείριση Υδάτων» θα πρέπει να αποτυπώνει ξεκάθαρα τις προτεραιότητες των Σχεδίων Δράσης των Διαχειριστικών Σχεδίων των υδατικών διαμερισμάτων 11 & 12, όπως έχουν αποτυπωθεί στα δύο σχετικά ΦΕΚ.
    - Η ανάλυση του τομέα «Αντιπλημμυρική προστασία» κρίνεται αναγκαίο να συμπληρωθεί με την αναφορά στην περιοχή του «κάμπου των Τεναγών Φιλίππων» καθώς και του τμήματος της χαμηλής ζώνης της λεκάνης του ποταμού Αγγίτη (ΠΕ Δράμας) και του ρέματος Μαρμαρά (ΠΕ Καβάλας). Ιδιαίτερα κρίσιμα έργα αντιπλημμυρικής προστασίας είναι η προστασία από τις πλημμύρες των ποταμών Άρδα και Ερυθροποτάμου, των λεκανών κατάκλισης στην περιοχή των καταβοθρών (Οχυρού) του λεκανοπέδιου του Νευροκοπίου, του κάμπου της Χρυσούπολης και της Ελευθερούπολης.

- Κρίνεται μείζονος σημασίας η ένταξη του θέματος της διάβρωσης σε όλη την ακτογραμμή της ΠΑΜΘ στη βασική Στρατηγική της Περιφέρειας στο πλαίσιο του Χωροταξικού Σχεδιασμού. Στις περιοχές παρέμβασης για την προστασία από την διάβρωση προτείνεται να προστεθούν οι ακτές της Θάσου και Τούζλας, η ακτή Καλαμίτσας και Περιγιαλίου του Δήμου Καβάλας, η παράκτια περιοχή από τη Νέα Πέραμο έως και την παραλία Κάριανης, τα παράλια του Δήμου Μαρωνείας-Σαπών και η περιοχή νοτίως της πεδιάδας του Νέστου.

5. Στις βασικές προτεραιότητες θα πρέπει να τεθεί η ολοκλήρωση όλων των έργων ταμίευσης νερού. Προτείνεται η κατασκευή αρδευτικών δικτύων να προωθείται σε περιοχές που κατασκευάζονται ή έχουν ήδη κατασκευαστεί ταμιευτήρες για την αξιοποίηση των συλλεγόμενων υδάτων (π.χ φράγμα Μαρμαρά, Φωλιάς).
6. Κρίνεται αναγκαία η ολοκλήρωση των έργων αναδασμού που χρονίζουν. Οι νέοι αναδασμοί πρέπει να συνδεθούν με τα υπόλοιπα εγγειοβελτιωτικά έργα. Επίσης σκόπιμο είναι να αναφέρεται ότι όπου γίνονται αναδασμοί θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους το φυσικό περιβάλλον και να διατηρούνται οι υπάρχοντες φυτοφράχτες ή να δημιουργούνται νέοι με σχετική πρόβλεψη.

ΙΧ. Πρωτογενής Τομέας

1. Ο καθορισμός της ΓΓΥΠ γίνεται βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων από την ισχύουσα νομοθεσία που την διέπει. Ως εκ τούτου θεωρείται μη σκόπιμος ο εντοπισμός περιοχών ως ΓΓΥΠ εντός του σχεδίου ΥΑ. Όσον αφορά τα αναφερόμενα κριτήρια για τον καθορισμό ΓΓΥΠ στο άρθρο 16 (σελ. 115) χρειάζεται να διαγραφεί το δ' διότι έχει καταργηθεί με την ΚΥΑ 072528/26-01-2011 (ΦΕΚ Β'1202).
2. Σε ότι αφορά τη χωροθέτηση θερμοκηπιακών εγκαταστάσεων, κρίνεται σκόπιμο να απαλειφθεί η πρόταση «...Προτείνεται να εξαντλείται η δυνατότητα χωροθέτησης θερμοκηπιακών μονάδων εκτός ΓΓΥΠ...» (άρθρο 16, κεφ. Β). Συμπληρωματικά επισημαίνεται η έλλειψη καθορισμού «Ζώνης Ανάπτυξης Θερμοκηπιακών Εγκαταστάσεων» στην περιοχή της Δράμας (όπου έχουν εγκατασταθεί και λειτουργούν σημαντικότερες θερμοκηπιακές εγκαταστάσεις) καθώς και η δυνατότητα ανάπτυξης θερμοκηπιακών πάρκων σε περιοχές της ΠΕ Καβάλας που διαθέτουν πλούσιο γεωθερμικό πεδίο (π.χ. Ερατεινό, Ακροπόταμος).
3. Στο άρθρο 8 αναφέρεται ότι «*Η κτηνοτροφία στην ΠΑΜΘ αναπτύσσεται κυρίως με τη μορφή της ελεύθερης βοσκής σε ζώνες που δεν προσφέρονται για την ανάπτυξη εκτατικής γεωργίας και οι οποίες αφορούν κυρίως τους λόφους και τις ορεινές περιοχές, αλλά και θέσεις στις παρυφές των οικωτόπων – όπου υφίστανται αστοχίες ως προς τη δημιουργία παραγωγικών γεωργικών εκτάσεων – και σε θέσεις γύρω από ημιορεινούς οικισμούς*». Ωστόσο επισημαίνεται ότι στην Περιφέρεια δραστηριοποιείται μεγάλος αριθμός κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων (βοοειδών, αιγοπροβάτων, χοιρινών και ορνίθων παραγωγής) και στις πεδινές εκτάσεις. Κατά συνέπεια χρειάζεται διόρθωση η προαναφερόμενη περιγραφή.
4. Στο άρθρο 8, παράγραφος 8.2 δίνεται η ακόλουθη κατεύθυνση «*Σε συνέχεια και στην κατεύθυνση ορθολογικοποίησης αυτού του προτύπου, σε θέσεις που δεν χαρακτηρίζονται από την ύπαρξη γης υψηλής παραγωγικότητας προωθούνται οι κτηνοτροφικές δραστηριότητες, κυρίως ελευθέρως βοσκής αλλά και εσταυλισμένης – ημισταυλισμένης μορφής, με περιορισμό μεγέθους και χωρική διασπορά των μονάδων, σε συνδυασμό με μονάδες καθετοποίησης (μονάδες συλλογής, επεξεργασίας και προώθησης γάλακτος, σφαγεία, μονάδες επεξεργασίας και δημιουργίας)*». Στο άρθρο 16, όσον αφορά τη γεωργία αναφέρεται ότι στις περιοχές έντονης γεωργικής ανάπτυξης «*δίδεται κατεύθυνση αποκλειστικής χωροθέτησης δραστηριοτήτων και εγκαταστάσεων που έχουν άμεση συνάφεια με τη γεωργική δραστηριότητα*» και «*Για την εξυπηρέτηση των λειτουργικών αναγκών των αγροτικών και ημιαστικών οικισμών, δίδεται κατεύθυνση καθορισμού επιλεγμένων ζωνών ανάπτυξης αντίστοιχων χρήσεων στην περιφέρεια των οικισμών. Σε αυτές δύνανται να χωροθετούνται και οι δραστηριότητες που σχετίζονται με τη μεταποίηση και επεξεργασία των αγροτικών προϊόντων*». Όσον αφορά την κτηνοτροφία «*προωθείται η παροχή ενισχύσεων για τη δημιουργία ή τον εκσυγχρονισμό μικρών και μεσαίων εγκαταστάσεων μεταποίησης (τυροκομεία), με προτεραιότητα στις ορεινές περιοχές*» και

«Ιδιαίτερα για την περιοχή του Βόρειου Έβρου όπου προβλέπεται ανάπτυξη του γεωργοκτηνοτροφικού πλέγματος, προωθείται ζώνη στοχευμένης αγροτικής ανάπτυξης με τη δημιουργία ενός ευρύ συνδυασμένου αγροκτηνοτροφικού πάρκου (συμπληρωματικότητα γεωργίας - κτηνοτροφίας). Στην περίπτωση αυτή κρίνεται σκόπιμο να εξεταστεί η χωροθέτηση ΠΟΑΠΔ με δυνατότητες καθετοποίησης της παραγωγής στην περιοχή μεταξύ Ορεστιάδας και Διδυμοτείχου». Αντί των προαναφερόμενων και με στόχο όχι μόνο τη διατήρηση της υπάρχουσας παραγωγής αλλά και της ενίσχυσής της:

- Θεωρείται αναγκαίο η εγκατάσταση μονάδων μεταποίησης και επεξεργασίας αγροτικών προϊόντων (ξηραντήρια, μονάδες προεπεξεργασίας, σιλό αποθήκευσης δημητριακών, διαλογητήρια – συσκευαστήρια φρούτων, ψυγεία, οινοποιία κλπ) να επιτρέπεται κοντά στους χώρους παραγωγής, ακόμα και εντός της ΓΓΥΠ, περιφερειακά των αγροτικών και ημιαστικών οικισμών και εντός οργανωμένων υποδοχών.
- Η κατεύθυνση που δίνεται στην παράγραφο 8.2 να ενσωματωθεί στο άρθρο 16 όπου προκύπτει ότι οι κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις σε συνδυασμό με μονάδες επεξεργασίας και μεταποίησης εξαιρούνται από τη ΓΓΥΠ. Συμφωνούμε εν μέρει με τη δοθείσα κατεύθυνση «Παράλληλα προωθείται ο εκσυγχρονισμός των κτηνοτροφικών μονάδων (χοιροτροφεία και πτηνοτροφεία), που εντοπίζονται διάσπαρτα σε ζώνες έντονης γεωργικής ανάπτυξης και συνδυασμένης οικοανάπτυξης με στόχο να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα από την άσκηση της δραστηριότητας και κυρίως τη διαχείριση των αποβλήτων τους» με την επισήμανση ότι αφενός η ανωτέρω κατεύθυνση δεν αφορά μόνο χοιροτροφεία και πτηνοτροφεία αλλά όλα τα είδη των κτηνοτροφικών μονάδων, αφετέρου ότι στα πλαίσια του εκσυγχρονισμού θα επιτρέπεται και η επέκταση των μονάδων.
- Η δοθείσα κατεύθυνση της «παροχής ενισχύσεων για τη δημιουργία ή τον εκσυγχρονισμό μικρών και μεσαίων εγκαταστάσεων μεταποίησης (τυροκομεία), με προτεραιότητα στις ορεινές περιοχές» δεν θα πρέπει να προτεραιοποιείται μόνο στις ορεινές περιοχές και στα τυροκομεία.
- Επιπλέον τα Σχέδια Διαχείρισης Κτηνοτροφίας και οι Μελέτες Βοσκοϊκανότητας χρειάζεται να επεκταθούν και στις πεδινές περιοχές.
- Τέλος, η πρόταση μίας μόνο «περιοχής Αναζήτησης Αγροκτηνοτροφικού Πάρκου (ΖΚ)» στο Βόρειο Έβρου κρίνεται ελλιπής. Προτείνεται να δοθεί ως κατεύθυνση να διερευνηθεί η σκοπιμότητα χωροθέτησης και δημιουργίας κτηνοτροφικών πάρκων (και όχι αγροκτηνοτροφικών όπως αναφέρεται στο σχέδιο ΥΑ) στην ΠΑΜΘ λαμβάνοντας υπόψη την μεταδοτικότητα των ζωνοόσων που μαστίζουν την περιοχή.

Με βάση τα προαναφερόμενα το άρθρο 16 χρήζει επαναδιατύπωσης, όσον αφορά την παρ.1 που αφορά τη γεωργία και την παρ.2 που αφορά την κτηνοτροφία.

5. Αναφέρεται λανθασμένα ότι στη πεδινή ζώνη Κομοτηνής-Σαπών τα 10.000 ha είναι αρδευόμενα και βρίσκονται στη Περιοχή Ιάσμου, ενώ αντίθετα η αρδευόμενη έκταση είναι τουλάχιστον το 50% της συνολικής έκτασης της παραπάνω ζώνης. Να προστεθεί ο Κάμπος Φιλίππων στη λίστα των περιοχών που διαθέτουν αρδευτικά δίκτυα.
6. Εκλείπει εντελώς το γεγονός ότι στην περιοχή της ΠΕ Δράμας και στις παρυφές του Παγγαίου υπάρχουν περιοχές ανάπτυξης αγρών οινοποιητικών ποικιλιών και οινοποιείων με μεγάλη σημασία και διεθνή εμβέλεια. Δεν γίνεται καμία συγκεκριμένη αναφορά για την αξιοποίηση των πολλών οινοποιείων της Περιφέρειας, των κρασιών της περιοχής και της καλλιέργειας του αμπελιού που έχει ιστορικές ρίζες στην περιοχή από την αρχαιότητα.
7. Δεν γίνεται αναφορά στο σχέδιο ΥΑ για την εκμετάλλευση του δασικού πλούτου της περιφέρειας με τη σημαντική συμβολή που έχει ή μπορεί να αναπτύξει περαιτέρω η δασοκομία και η υλοτομία στην παραγωγική διαδικασία. Προτείνεται η εκμετάλλευση της δασικής ξυλείας να αποτελεί ισχυρό πόλο οικονομικής ανάπτυξης του ορεινού όγκου με ενίσχυση των υποδομών και με την παροχή σχετικών κινήτρων για τους υλοτόμους.
8. Στο σχέδιο ΥΑ υπάρχουν ελάχιστες αναφορές για τη μελισσοκομία και χρειάζεται να συμπληρωθεί με μέτρα για την περαιτέρω ανάπτυξή της (ενίσχυση μεταποίησης και τυποποίησης του μελιού και των άλλων προϊόντων της μελισσοκομίας).
9. Δεν γίνεται καμία αναφορά στην ανάπτυξη της σηροτροφίας στο Δήμο Σουφλίου, παρά μόνο σε σχέση με την ανάπτυξη του τουρισμού (μετάξι).

10. Δεν γίνεται καμία αναφορά στον αγροτικό χαρακτήρα της περιοχής της Ξάνθης με προϊόντα ειδικού τύπου (καπνά ορεινής περιοχής).
  11. Προτείνεται να δοθεί ως κατεύθυνση η δημιουργία δημοπρατηρίων αγροτικών προϊόντων στην Περιφέρεια καθώς και η δημιουργία ενός πολυθεματικού πάρκου προβολής – διακίνησης αγροτικών προϊόντων με την κατάλληλη χωροθέτησή του σε θέση άμεσης επικοινωνίας με την Εγνατία Οδό (π.χ. ΣΕΒΑΘ).
  12. Βασική προτεραιότητα πολιτικής και στρατηγικής για τον αγροτικό τομέα στην Περιφέρεια πρέπει να είναι η καινοτομία, η διασύνδεση της παραγωγής με την έρευνα, η διάχυση αυτών των αποτελεσμάτων και η δια βίου εκπαίδευση των παραγωγικών φορέων. Ιδιαίτερα όσον αφορά την καινοτομία, απαιτείται ο εκσυγχρονισμός με νέες τεχνικές καλλιέργειας (π.χ. περαιτέρω αξιοποίηση γεωθερμικών πεδίων). Σε ότι αφορά τη διασύνδεση της παραγωγής με την έρευνα, στόχος θα πρέπει να είναι η δοκιμή υφιστάμενων καλλιεργειών και ποικιλιών όπως και νέων στις επί μέρους περιοχές της ΠΑΜΘ που η κάθε μία έχει τα δικά της εδαφοκλιματικά χαρακτηριστικά. Η έρευνα που πραγματοποιείται σε αυτά μπορεί να συσχετιστεί με την πρωτογενή παραγωγή και / ή σε συνεργασία με τους παραγωγούς να οδηγήσει σε αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής.
  13. Σε ότι αφορά την κτηνοτροφία χρειάζεται να γίνει αναφορά στην προώθηση-ενίσχυση ειδών που είναι συμβατά και με τη διαχείριση προστατευόμενων περιοχών, όπως τα βουβάλια ή δεν βλάπτουν τα οικοσυστήματα, όπως τα σαλιγκάρια.
  14. Ο καθορισμός περιοχών ανάπτυξης σύμφωνα με το Ειδικό Χωροταξικό για τις υδατοκαλλιέργειες αφορά κυρίως στις περιοχές υφιστάμενων οστρακοκαλλιεργειών (Στρυμωνικός κόλπος, Νέα Πέραμος, Κεραμωτή, Βιστωνικός κόλπος), χωρίς να γίνεται καμία αναφορά για την περιοχή της Δράμας όπου υπάρχουν ιχθυοκαλλιέργειες στα εσωτερικά νερά (Σιδηρόνερο, Κεφαλάρι) με έντονα εξαγωγικό χαρακτήρα μιας εξ αυτών (οξύρρυγχος –χαβιάρι - Ρωσία). Να προταθεί ως ανάδραση για τη διόρθωση του ειδικού χωροταξικού. Αντίστοιχη έλλειψη παρατηρείται και στο παρόν σχέδιο ΥΑ, το οποίο και χρήζει συμπλήρωσης (άρθρα 8 και 16).
  15. Θα πρέπει να προχωρήσει ο χωρικός σχεδιασμός μονάδων υδατοκαλλιέργειας στα εσωτερικά νερά, όπως έχει προχωρήσει για τα θαλάσσια ύδατα. Επισημαίνεται ότι και οι τρεις ποταμοί του Β. Έβρου προσφέρονται για εγκατάσταση υδατοκαλλιεργειών με διαμόρφωση ειδικών λεκανών πλησίον.
  16. Κρίνεται σκόπιμο να δοθεί ως κατεύθυνση τα αλιευτικά προϊόντα των λιμνοθαλασσών της Περιφέρειας να αποκτήσουν ταυτότητα με απώτερο σκοπό να τους αποδοθεί αυξημένη προστιθέμενη αξία και αναγνωρισιμότητα από τους καταναλωτές. Για την αλιευτική εκμετάλλευση των λιμνοθαλασσών είναι απαραίτητη η υιοθέτηση νέων τεχνολογιών που θα εξυπηρετούν καλύτερα τη λογική της παραδοσιακής αλιείας, χωρίς να απομακρύνονται από αυτή (πχ τοποθέτηση υδραυλικών συστημάτων για το άνοιγμα- κλείσιμο των πορτών). Παράλληλα απαιτούνται έργα υποδομών (πχ ενίσχυση αναχωμάτων κ.α.).
  17. Είναι απαραίτητο να δοθεί ως κατεύθυνση η εκπόνηση μελετών ορθής διαχείρισης των λιμνοθαλασσών για να αντιμετωπιστούν προβλήματα που επηρεάζουν την παραγωγικότητα των συστημάτων αυτών (όπως οι προσχώσεις των λιμνοθαλασσών και τα φαινόμενα ευτροφισμού). Παράλληλα κρίνεται σκόπιμη η παρακολούθηση της ποιότητας των λιμνοθαλασσών (πχ τηλεμετρικά συστήματα συνεχούς παρακολούθησης βασικών παραμέτρων).
- Χ. Δευτερογενής Τομέας – Μεταποίηση**
1. Η μελέτη χρειάζεται να διορθωθεί ως προς τον ακριβή αριθμό των υφιστάμενων ΒΙΟΠΑ καθώς και των προτεινόμενων από τον υποκείμενο ή υπερκείμενο σχεδιασμό.
  2. Κρίνεται σκόπιμο να καταγραφούν οι εγκαταστάσεις SEVEZO ανά ΠΕ ώστε να ληφθούν υπόψη και να αξιολογηθούν τυχόν επιπτώσεις από τεχνολογικά ατυχήματα μεγάλης κλίμακας (χρήσεις γης και λοιπές δραστηριότητες).
  3. Κρίνεται σκόπιμο να διαγραφεί η αναφορά που γίνεται στο άρθρο 9 στη ΒΦΛ Καβάλας και στη Βιομηχανία Ζάχαρης ως τα μοναδικά παραδείγματα υφιστάμενων μεγάλων βιομηχανικών μονάδων εθνικής και περιφερειακής εμβέλειας για τις οποίες προβλέπεται ο

σταδιακός μετασχηματισμός τους σε οργανωμένες περιοχές με στόχο την παραμονή ή επέκταση τους.

4. Στο πλαίσιο της ανάλυσης για τη χωρική ανάπτυξη της μεταποίησης (άρθρο 9 και άρθρο 16), απαιτείται να διευκρινιστεί ποιος έχει την αρμοδιότητα υλοποίησης και παρακολούθησης του προτεινόμενου σχεδιασμού (Επιχειρηματικά Πάρκα, ΕΠΕ, ΕΠΕΒΟ).
5. Κρίνεται σκόπιμο να εξετασθεί η οργάνωση Επιχειρηματικών Πάρκων Εξυγίανσης στη Δυτική είσοδο της Δράμας (διασταύρωση Ξηροποτάμου) καθώς και στην είσοδο προς Θεσσαλονίκη και πριν την διασταύρωση με Περιφερειακή Οδό, διότι υπάρχει ικανός αριθμός διάσπαρτων μονάδων μεταποίησης παραγωγικών δραστηριοτήτων.
6. Στον δευτερογενή τομέα και στην περιοχή κατά μήκος του άξονα Καβάλας-Κρηνίδων-Δράμας θα πρέπει να προστεθεί η Προσοτσάνη με δεδομένη την ύπαρξη της ΒΙΠΕ Δράμας και στη συνέχεια το ΒΙΟΠΑ Προσοτσάνης.
7. Στην ΔΕ Καλαμπακίου προτείνεται η δημιουργία ΕΠΕΒΟ (Επιχειρηματικού Πάρκου Ενδιάμεσου Βαθμού Οργάνωσης) στην περιοχή που έχει χαρακτηριστεί ως ΒΙΟΠΑ Καλαμπακίου (εκτάσεως 490 στρ και ενταγμένη ήδη στο ΓΠΣ Καλαμπακίου). Η χωροθέτηση ΕΠΕΒΟ δημιουργεί προϋποθέσεις για την ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, ενώ ταυτόχρονα αποδίδει προστιθέμενη αξία στις ήδη υπάρχουσες επιχειρηματικές δραστηριότητες. Η προτεινόμενη θέση του ΕΠΕΒΟ διασφαλίζει την προσβασιμότητα σε μεταφορικά δίκτυα (άξονας Δράμας Καβάλας), σε δίκτυο φυσικού αερίου και ισχυροποιεί το δίπολο Καλαμπακίου- Δοξάτου.

XI. Εξόρυξη

1. Δεν αναφέρεται με σαφή τρόπο ο αποκλεισμός δραστηριοτήτων με μείζονες περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις (χρυσός, λιγνίτης, τύρφη) σύμφωνα και με τις εκφρασμένες απόψεις των τοπικών κοινωνιών. Ιδιαίτερα για την εξόρυξη χρυσού (άρθρα 9 και 16, κεφ.Γ) πρέπει να αναφέρεται ότι αυτή δεν συνάδει με το αναπτυξιακό πρότυπο της περιφέρειας. Το νέο ΠΠΧΣΑΑ πρέπει να αποκλείει ξεκάθαρα τη δυνατότητα αξιοποίησης των κοιτασμάτων χρυσού, καθώς η θέση της ΠΑΜΘ παραμένει όπως έχει διατυπωθεί με την 55/2013 απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου.
2. Κρίνεται σκόπιμο να καθορίζονται περιοχές μεταλλευτικής δραστηριότητας (μέταλλα και μεταλλεύματα) κατόπιν συνεργασίας υπηρεσιών (Δήμοι, Περιφέρεια, Αποκεντρωμένη Διοίκηση) λαμβάνοντας υπόψη τους δημόσιους μεταλλευτικούς χώρους, τις παραχωρήσεις μεταλλείων και τα μισθωτήρια συμβόλαια δημόσιων μεταλλευτικών χώρων, καθώς και τη διασπορά λατομείων μαρμάρων και βιομηχανικών ορυκτών, ώστε να προστατευθεί το περιβάλλον και ταυτόχρονα να μην απαξιωθούν δραστηριότητες όπως κτηνοτροφία, γεωργία, τουρισμός κλπ που αποτελούν δυναμικές παραμέτρους ανάπτυξης για την Περιφέρεια.
3. Μέχρι τη θέσπιση των ΠΟΑΠΔ προτείνεται να οριοθετηθούν άμεσα άτυπες Ζώνες με πρωτοβουλία της Περιφέρειας με τη σύσταση διυπηρεσιακών επιτροπών και εντός αυτών των ζωνών να εξετάζεται η χωροθέτηση δραστηριοτήτων εξόρυξης μαρμάρου στα πλαίσια της περιβαλλοντικής αδειοδότησης.
4. Είναι λανθασμένη η διατύπωση ότι με εξαίρεση την ΠΕ Ξάνθης στους υπόλοιπους Νομούς λειτουργεί ικανοποιητικός αριθμός λατομείων αδρανών υλικών (άρθρο 8). Ως εκ τούτου χρειάζεται να διαγραφεί η ανωτέρω αναφορά και αντ' αυτού να αναφερθεί ότι δεν λειτουργεί ικανοποιητικός αριθμός λατομείων αδρανών υλικών στις ΠΕ Ξάνθης, Ροδόπης και Έβρου.
5. Η αναφορά στον «εκμεταλλεύσιμο ορυκτό πλούτο» θα πρέπει σαφώς να συμπληρωθεί με αναφορές στο ζεόλιθο, για τον οποίο δεν γίνεται καμία αναφορά σε όλη τη μελέτη αναθεώρησης του ΠΠΧΣΑΑ. Είναι θεμιτό να δοθεί κατεύθυνση προς την αξιοποίηση των κοιτασμάτων ζεολίθου και παρεμφερών βιομηχανικών ορυκτών που απαντώνται κυρίως στον Έβρο, η οποία μπορεί να ανοίξει νέες αναπτυξιακές δυνατότητες στην περιοχή με ταυτόχρονη απασχόληση ντόπιου δυναμικού, χωρίς καμία χρήση επικίνδυνων χημικών ουσιών για την εξόρυξη και επεξεργασία των κοιτασμάτων.
6. Κρίνεται σκόπιμο να ελεγχθούν η εγκυρότητα, η προέλευση και η νομική υπόσταση των δεδομένων που ενσωματώθηκαν στον χάρτη Π.1.δ. «Χωρική διάρθρωση της εξόρυξης».

7. Προτείνεται να διερευνηθεί η δυνατότητα υποχρέωσης υποβολής σχεδίου προγράμματος τμηματικής αποκατάστασης ώστε αυτή να γίνεται παράλληλα με την λατομική δράση. Η αναγκαιότητα θέσπισης άμεσων προαπαιτούμενων για αδειοδότηση λειτουργίας των λατομείων οφείλεται στο γεγονός ότι η «οπτική ρύπανση» δημιουργείται κυρίως από την απόθεση στείρων υλικών σε πλαγιές μεγάλης κλίσης. Η αποτροπή της ανωτέρω επιβάρυνσης απαιτεί τροποποίηση της διαδικασίας απόληψης και κατά συνέπεια δεν είναι εφικτή να λειτουργήσει μετά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας.
8. Όπου το σχέδιο ΥΑ αναφέρεται στην εξόρυξη μαρμάρου στις ΠΕ Καβάλας και Δράμας, είναι απαραίτητο να προστεθεί και η ΠΕ Θάσου.

XII. Ενέργεια

1. Κρίνεται αναγκαίο να αναφερθεί συμπληρωματικά ότι προβλέπεται μελλοντικά η κατασκευή του Αγωγού Φυσικού Αερίου IGI «Italy-Greece Interconnector» για τη μεταφορά φυσικού αερίου από Αζερμπαϊτζάν στη Δυτική Ευρώπη μέσω Τουρκίας, Ελλάδας, Ιταλίας καθώς και να αναφερθεί ο αγωγός φυσικού αερίου Greek Stream. Επίσης προτείνεται να επισημανθεί ότι την περίοδο αναφοράς θα κατασκευαστεί ο αγωγός IGB.
2. Κρίνεται σκόπιμη η διατύπωση κατεύθυνσης για τον περιορισμό, στο βαθμό που αυτό είναι δυνατό, των περιβαλλοντικών και χωρικών επιπτώσεων που θα προκύψουν από τη διέλευση των προγραμματιζόμενων αγωγών φυσικού αερίου.
3. Η δοθείσα κατεύθυνση της ενθάρρυνσης της εγκατάστασης Φ/Β συστημάτων σε οργανωμένους υποδοχείς (υφιστάμενες ΒΙΠΕ και ΒΙΟΠΑ και προτεινόμενα Επιχειρηματικά Πάρκα) με τη θέσπιση οικονομικών κινήτρων για την αξιοποίηση αργούντων οικοπέδων, καθώς και σε κτίρια (υφιστάμενα ή νέα) μεγάλων επιφανειών (άρθρο 16 κεφ. Ε) κρίνεται σκόπιμο να διορθωθεί και να αναφέρεται σαφώς ότι επιτρέπεται η εγκατάσταση Φ/Β συστημάτων, πέραν των ανωτέρω θέσεων, και σε εκτάσεις χαμηλής γεωργικής παραγωγικότητας.
4. Οι κατευθύνσεις που δίνονται στο σχέδιο ΥΑ για τη χωροθέτηση έργων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ), όπως αυτές προκύπτουν από τη μελέτη της WWF Ελλάς: *Αιολικά Πάρκα στη Θράκη: Αναθεωρημένη πρόταση ορθής χωροθέτησης του WWF Ελλάς. Διαδιά-Αθήνα (2013)* κρίνεται σκόπιμο να απαλειφθούν, καθώς προκύπτουν υπό το πρίσμα μιας μόνο επιστημονικής προσέγγισης (άρθρο 16 κεφ. Ε). Ως εκ τούτου για τις Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας (ΠΑΠ1) κρίνεται ως άμεσης αναγκαιότητας και κρισιμότητας η εκπόνηση του Διαχειριστικού Σχεδίου για την περιοχή που περιλαμβάνει τις ΖΕΠ Ορεινού Έβρου-Κοιλιάδας Δέριου και Δάσους Διαδιάς- Σουφλίου.
5. Η δημιουργία πλωτού ή χερσαίου τερματικού σταθμού εκφόρτωσης, αποθήκευσης και αεριοποίησης υδροποιημένου φυσικού αερίου στην περιοχή του νέου λιμένα της Καβάλας έρχεται σε πλήρη αντίθεση με την εκπεφρασμένη βούληση της τοπικής κοινωνίας και σε διένεξη με άλλες σημαντικές δραστηριότητες στην περιοχή (άρθρο 8, άρθρο 15 κεφ. Α, άρθρο 16 κεφ. Ε). Περαιτέρω υποβαθμίζει περιβαλλοντικά και αισθητικά την περιοχή και αποδυναμώνει την προοπτική δημιουργίας διαμετακομιστικού-εμπορευματικού κέντρου στο λιμάνι Φίλιππος Β'. Εναλλακτικά προτείνεται να τονιστεί η δυνατότητα της υπόγειας αποθήκευσης φυσικού αερίου στο εξαντλημένο κοίτασμα της Νοτίου Καβάλας (δυναμικότητας $1\text{bm}^3/\gamma$) που περιλαμβάνεται στον κατάλογο των έργων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος (PCI) και αποτελεί επιλογή με τις λιγότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις στην περιοχή.
6. Κρίνεται σκόπιμο να συμπεριληφθεί η πρόβλεψη για χρήση συμπιεσμένου φυσικού αερίου (CNG) και υδροποιημένου φυσικού αερίου (LNG) από μεμονωμένους καταναλωτές της περιφέρειας ή/και την τροφοδοσία απομακρυσμένων τοπικών δικτύων διανομής. Προτείνεται επίσης η κατασκευή δικτύου μέσης και χαμηλής πίεσης φυσικού αερίου πέρα από τα αστικά δίκτυα να προβλέπεται και για τις βιομηχανικές εγκαταστάσεις.
7. Θα πρέπει να γίνει αναφορά στην ολοκλήρωση των μεγάλων υδροηλεκτρικών έργων του Νέστου με την κατασκευή του Φράγματος και ΥΗΣ Τεμένους. Η αναφορά στα μικρά υδροηλεκτρικά έργα (άρθρο 16 κεφ. Ε) είναι αόριστη καθώς τα Διαχειριστικά Σχέδια έχουν εκπονηθεί και εγκριθεί, οπότε θα μπορούσαν να αξιολογηθούν και να προταθούν ιεραρχημένα οι σχετικές κατευθύνσεις.

8. Χρειάζεται να γίνει αναφορά στα σημαντικά περιθώρια αξιοποίησης που προσφέρει η βιομάζα (είτε γεωργικών υπολειμμάτων είτε ενεργειακών καλλιεργειών) για την παραγωγή ενέργειας με χρήση βιομάζας καθώς και την εφαρμογή της τηλεθέρμανσης για αστική χρήση (υποστήριξη των εγκαταστάσεων δικτύων τηλεθέρμανσης).
  9. Χρειάζεται να γίνει αναφορά στις δυνατότητες αξιοποίησης του φυσικού αερίου για την ανάπτυξη μεγάλων θερμοκηπιακών μονάδων.
  10. Επισημαίνεται ότι στην αρμοδιότητα του ΔΕΣΦΑ βρίσκονται μόνο οι αγωγοί ΦΑ υψηλής πίεσης και συνεπώς οποιαδήποτε αναφορά στην μελέτη δικτύων χαμηλής ή μέσης πίεσης αφορά τη ΔΕΠΑ ΑΕ. Ο αγωγός ΤΑΡ αποτελεί ανεξάρτητο σύστημα μεταφοράς ΦΑ, του οποίου ιδιοκτήτες είναι εταιρείες του εξωτερικού.
  11. Χρειάζεται να αναφερθεί ότι ο ΔΕΣΦΑ κατασκεύασε το ΕΣΜΦΑ, που ξεκινά από τα ελληνοτουρκικά σύνορα στην περιοχή των Κήπων Έβρου και οδεύει δυτικά διαμέσου των νομών Έβρου, Ροδόπης, Ξάνθης Καβάλας και Δράμας, μέχρι την Καρπερή όπου συναντά τον Κεντρικό Αγωγό Υψηλής Πίεσης, ο οποίος ξεκινά από τα Ελληνοβουλγαρικά σύνορα (περιοχή Σερρών) μέχρι τις εγκαταστάσεις της Νήσου Ρεβυθούσας Μεγάρων.
  12. Χρειάζεται να διορθωθεί η περιγραφή στους πλωτούς και υπεράκτιους σταθμούς φυσικού αερίου και να αναφέρεται ρητά ότι πρόκειται για σταθμούς Αποθήκευσης και Αεριοποίησης Υγροποιημένου Φυσικού Αερίου (όχι υγροποίησης φυσικού αερίου).
  13. Στο Χάρτη Π.1.α «Πρόταση χωρικής διάρθρωσης του πρωτογενούς τομέα» δεν προκύπτει ότι έχει αποτυπωθεί το σύνολο των δέκα γεωθερμικών πεδίων όπως αναφέρονται. Χρειάζεται να επανεξετασθεί αν έχουν αποτυπωθεί το σύνολο των γεωθερμικών πεδίων, τα οποία πρέπει επιπλέον να αναφέρονται με συγκεκριμένο τρόπο στο σύνολο της μελέτης. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι δεν έχει αναφερθεί το γεωθερμικό πεδίο Θερμιών Παρανεστίου, των Ελευθερών και της Σαμοθράκης.
  14. Διαπιστώθηκε ότι δεν γίνεται καμία αναφορά στα αιολικά πεδία της ΠΕ Δράμας και ως εκ τούτου χρειάζεται να συμπληρωθεί το σχέδιο ΥΑ.
- XIII. Τριτογενής Τομέας**
1. Δεν κρίνεται σκόπιμη η δημιουργία γενικού νοσοκομείου στην Ορεστιάδα σε αντικατάσταση του υφιστάμενου νοσοκομείου στο Διδυμότειχο. Αντιθέτως προτείνεται η ενίσχυση σε υποδομές, εξοπλισμό και ανθρώπινο δυναμικό των υφιστάμενων Νοσοκομείων και Κέντρων Υγείας της Περιφέρειας.
  2. Κρίνεται σκόπιμο να προστεθεί η δυνατότητα ανάπτυξης και χωροθέτησης υποδομών logistics στους κάθετους άξονες.
  3. Περιοριστική είναι επίσης και η αναφορά στο πεδίο εφαρμογής της «καινοτομίας» μόνο στη γεωθερμία. Εισροή για την ενίσχυση της ανάλυσης του τομέα της καινοτομίας προτείνεται να αποτελέσει η Περιφερειακή Στρατηγική «Έξυπνης Εξειδίκευσης» (RIS3).
  4. Χρειάζεται να συμπληρωθούν το άρθρο 11 και το άρθρο 13 ως προς τον κοινωνικό εξοπλισμό και τη διοικητική υποδομή βάσει των υποβληθέντων παρατηρήσεων και να διορθωθεί ο σχετικός χάρτης Π.2.β.
  5. Κρίνεται σκόπιμη η δημιουργία κοινής δομής μεταξύ ΔΠΘ και ΤΕΙ ΑΜΘ με τη μορφή Ανοιχτού Τεχνολογικού Πανεπιστημίου με επιμέρους στόχους:
    - Την παροχή υπηρεσιών, για τρεις κύκλους σπουδών, στην ανώτατη τεχνολογική εκπαίδευση με την μέθοδο της συνδυαστικής μάθησης (blended learning).
    - Την παροχή προγραμμάτων σπουδών ανώτατης τεχνολογικής εκπαίδευσης και για αλλοδαπούς φοιτητές με τη μέθοδο της μάθησης από απόσταση (distance learning).
  6. Κρίνεται σκόπιμη η έξυπνη διαχείριση των υφιστάμενων ερευνητικών μονάδων της ΠΑΜΘ μέσω μιας δομής διαχείρισης και συντονισμού ερευνητικής δραστηριότητας στην ΠΑΜΘ, η οποία θα αποτελεί μια άυλη ψηφιακή δομή που θα εκτείνεται και στους 5 νομούς της ΠΑΜΘ και θα περιλαμβάνει:
    - Όλες τις υφιστάμενες ερευνητικές μονάδες (ερευνητικός ιστός ΠΑΜΘ).
    - Τους εξοπλισμούς που διαθέτουν και τις υπηρεσίες που δύνανται να παρέχουν (μητρώο ερευνητικού εξοπλισμού).
    - Τους ερευνητές που απασχολούνται, τα γνωστικά αντικείμενα και τα ερευνητικά ενδιαφέροντα αυτών (ερευνητικό δυναμικό).

- Τον τρόπο φυσικής ή κατ' εντολήν πρόσβασης στις υποδομές (παροχή υπηρεσιών έρευνας σε τρίτους).
7. Κρίνεται σκόπιμη η αναφορά στην από κοινού δυνατότητα συνέργειας των δύο Ιδρυμάτων ΔΠΘ και ΤΕΙ ΑΜΘ προς την κατεύθυνση μελέτης, σχεδιασμού και ανάπτυξης Τεχνολογικών Πάρκων με συμπληρωματικό χαρακτήρα σε περιοχές όπως ανενεργές ΒΙΠΕ ή περιοχές με κτίρια που δεν χρησιμοποιούνται ή έχουν χαρακτηριστεί διατηρητέα ή/και προστατευμένα π.χ. περιοχή παλαιών καπναποθηκών Ξάνθης, λιμάνι Καβάλας, περιοχή παλαιών καπναποθηκών Καβάλας, συγκρότημα Καπνολογικού Ινστιτούτου Δράμας, κ.ά.
  8. Σε ότι αφορά στην ενίσχυση του ΔΠΘ και του ΤΕΙ με νέα τμήματα, προέχει η ενίσχυση και λειτουργία των υφισταμένων Τμημάτων του ΔΠΘ και του ΤΕΙ καθώς και η ενίσχυση όλων εκείνων των δράσεων και δομών που αναδεικνύουν την εξωστρέφεια των Ιδρυμάτων πχ. Εκπαίδευση εξ' αποστάσεως.
  9. Επιπλέον προτείνεται να διερευνηθεί η σκοπιμότητα των ακόλουθων δράσεων:
    - Η δημιουργία Ευρωπαϊκού Ομίλου Εδαφικής Συνεργασίας.
    - Η δημιουργία Κέντρου έρευνας Μαρμάρου, κέντρου Οινοποιίας καθώς και ινστιτούτων υποστηρικτικών της γεωργικής παραγωγής συμπεριλαμβανομένων των θερμοκηπίων.
    - Η δημιουργία ενός δικτύου μετρολογικών σταθμών σε όλη την περιφέρεια.
    - Η δημιουργία Διεθνούς Κέντρου Περιβαλλοντικής και Αθλητικής Εκπαίδευσης και Έρευνας στην Ελατιά Δράμας στα πλαίσια οικοτουριστικών δραστηριοτήτων.
    - Η δημιουργία α) Γραφείου Μεταφοράς Τεχνολογίας, β) Περιφερειακού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας, γ) Πολυθεματικού Ενεργειακού Εκπαιδευτικού Πάρκου και δ) Ψηφιακού Ανοικτού Πανεπιστημίου
    - Η ίδρυση σχολής Λατόμων στο Νομό Δράμας.
  10. Επισημαίνεται ότι ενώ γίνεται στο Προοίμιο αναφορά στο εγκεκριμένο Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τα καταστήματα κράτησης (ΦΕΚ 1575/Β/28-11-2001), σε κανένα σημείο της ΥΑ δεν γίνεται μνεία στον συγκεκριμένο τομέα.
  11. Χρειάζεται να προστεθεί στο σχέδιο ΥΑ ότι η Καβάλα διαθέτει ερευνητικά κέντρα που διεξάγουν καινοτόμες έρευνες και δράσεις, όπως είναι για παράδειγμα το Εργαστήριο Ήφαιστος που συνδέεται με το ΤΕΙ Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, το ΙΝΑΛΕ (Ινστιτούτο Αλιευτικών Ερευνών) που εδρεύει στη Νέα Πέραμο και το Κέντρο Τεχνολογικής Έρευνας.
  12. Επισημαίνεται ότι το σχέδιο ΥΑ αναφέρεται λανθασμένα στην πληρότητα των κοινωνικών υποδομών που διαθέτει η Κομοτηνή.
- XIV. Τουρισμός**
1. Στο άρθρο 16 κεφ. Ζ του σχεδίου ΥΑ δίνεται ως κατεύθυνση «ο εκσυγχρονισμός και η δημιουργία νέων διαβαθμισμένων ξενοδοχειακών υποδομών υψηλών προδιαγραφών (τάξης μεγαλύτερης των 4 αστέρων): Ξενώνες μικρού μεγέθους στο εσωτερικό ή στις ζώνες γύρω από τους οικισμούς – οικοτουριστικές και αγροτουριστικές μονάδες. Ξενοδοχεία αστικού τύπου στα αστικά κέντρα, Μεγάλες τουριστικές μονάδες και σύνθετα τουριστικά καταλύματα σε σχέση με τη χωρητικότητά των κύριων τουριστικών ζωνών». Κρίνεται ότι αυτή η κατεύθυνση περιορίζει την περαιτέρω τουριστική ανάπτυξη της Περιφέρειας. Εναλλακτικά προτείνεται η ανάπτυξη καταλυμάτων διαβαθμισμένων προδιαγραφών προσαρμοσμένων στην περιοχή παρέμβασης και στην ομάδα στόχου.
  2. Κατόπιν της πρόσφατης ακύρωσης της τροποποίησης του Ειδικού Πλαισίου για το Τουρισμό κρίνεται αναγκαίο να προσαρμοστεί το σχέδιο ΥΑ στο ισχύον Ειδικό Πλαίσιο για τον Τουρισμό.
  3. Σχετικά με το Ειδικό Πλαίσιο του Τουρισμού κρίνεται σκόπιμο η Θάσος να απενταχθεί από τις τουριστικά αναπτυσσόμενες περιοχές, καθώς κατατάσσεται στην ίδια κατηγορία με νησιά όπως είναι η Μύκονος, η Σαντορίνη, η Ρόδος κλπ, τα οποία πράγματι είναι τουριστικά αναπτυσσόμενα.
  4. Χρειάζεται στο άρθρο 16 κεφάλαιο Ζ στην περιγραφή της υποζώνης Β να αποσαφηνίζεται το ισχύον καθεστώς που διέπει όλα τα Εθνικά Πάρκα που περιλαμβάνονται σε αυτήν (Εθνικά Πάρκα Υγροβιότοπων ΑΜΘ και Δέλτα Έβρου). Επίσης στο σχέδιο ΥΑ πρέπει να αναγράφεται ορθώς ότι για το Εθνικό Πάρκο Υγροβιότοπων ΑΜΘ ισχύει η ΚΥΑ 44549/2008 (ΦΕΚ 497Δ/2008) μέχρι την έκδοση σχετικού Π.Δ.

5. Ενόψει της έκδοσης του Π.Δ. για το Εθνικό Πάρκο Υγροβιότοπων ΑΜΘ κρίνεται αναγκαία να δοθεί ως κατεύθυνση από το υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ η διερεύνηση, κατόπιν εμπειριστατωμένης μελέτης και έρευνας, θυλάκων τουριστικής ανάπτυξης στο παραλιακό μέτωπο εντός του Εθνικού Πάρκου.
6. Επισημαίνεται ότι δεν αντιμετωπίζεται το θέμα των υπαρχόντων οικισμών στο παραλιακό μέτωπο της Περιφέρειας οι οποίοι δεν είναι νόμιμοι. Το υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ πρέπει να αντιμετωπίσει με σαφή και συγκεκριμένο τρόπο (π.χ. Ειδικά Χωρικά Σχέδια του Ν.4269/28.06.2014) το ζήτημα της ύπαρξης μη θεσμοθετημένων αλλά υφιστάμενων τουριστικών οικισμών στην παράκτια ζώνη, ώστε να μπορεί να εφαρμοστεί συγκεκριμένη πολιτική για τη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη του παραλιακού μετώπου της Περιφέρειας.
7. Προτείνεται το άρθρο 9 να συμπληρωθεί ως προς τη δυνατότητα χωροθέτησης μεγάλων τουριστικών μονάδων με το σύνολο των παράκτιων περιοχών των Δήμων Κομοτηνής και Μαρώνειας-Σαπών λόγω της σημαντικής εισροής τουριστών από τον κάθετο άξονα Κομοτηνής-Ησκονο αλλά και της γειτνίασης με τα δύο αεροδρόμια.
8. Χρειάζεται να γίνει περιγραφή της ζώνης Οικοτουριστικών Περιοχών που εντοπίζεται μόνο στη Σαμοθράκη και να προκύπτει η διαφορά της από τις Περιοχές Εναλλακτικού Τουρισμού. Να διευκρινιστεί η σκοπιμότητα αφαιρετικής απεικόνισης των περιοχών εναλλακτικού τουρισμού στον χάρτη Π.2.α.
9. Στο άρθρο 16, στο κεφάλαιο Ζ, στην υποζώνη Γ των Αναπτυσσόμενων τουριστικών περιοχών, και συγκεκριμένα στην παράκτια ζώνη από την Αγ. Μαρίνα της Νέας Περάμου έως τα δυτικά όρια της ΑΜΘ στις εκβολές του Στρυμώνα, στις περιοχές οι οποίες έχουν δυνατότητα ανάπτυξης προτείνεται να περιληφθεί και η παραλία Ελαιοχωρίου. Επίσης η κατεύθυνση που δίνεται στο σχέδιο ΥΑ για τον περιορισμό της δόμησης νοτίως της παλαιάς Ε.Ο., στις θέσεις όπου η παλιά Εθνική οδός στους πρόποδες του Παγγαίου αναπτύσσεται σε απόσταση μικρότερη των 500μ. από τον αιγιαλό, εκτιμάται ότι πρέπει να αφαιρεθεί και το εν λόγω θέμα να αντιμετωπισθεί από τον υποκείμενο σχεδιασμό. Επίσης χρειάζεται να διορθωθεί η αναφορά «στους πρόποδες του Παγγαίου» στο σωστό «στους πρόποδες του Συμβόλου Όρους».
10. Το σχέδιο ΥΑ πρέπει να συμπληρωθεί με τον οικισμό Μυρωδάτο ως προς τη δυνατότητα τουριστικής ανάπτυξης που προβλέπεται γύρω από τους υφιστάμενους εσωτερικούς οικισμούς στο Εθνικό Πάρκο ΑΜΘ (άρθρο 18, παρ.4.2).
11. Σε όλες τις αναφορές του σχεδίου ΥΑ σχετικά με την τουριστική ανάπτυξη στην περιοχή δυτικά της Αλεξανδρούπολης είναι απαραίτητος ο σαφής προσδιορισμός του δυτικού ορίου της ανωτέρω ζώνης ως παραλία Δικέλλων, καθώς παρατηρείται μεταξύ των άρθρων 8, 16 και 18 αυτό να προσδιορίζεται άλλοτε ως παραλία Πετρωτών, άλλοτε ως παραλία Δικέλλων και άλλοτε ως παραλία Μεσημβρίας-Δικέλλων με αποτέλεσμα να δημιουργείται σύγχυση.
12. Κρίνεται σκόπιμο να γίνει ιδιαίτερη αναφορά στην ορθολογική αξιοποίηση και στο ρόλο του Χιονοδρομικού Κέντρου Φαλακρού στην τουριστική ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής.
13. Αν και γίνεται αναφορά στο άρθρο 16 για τις υδατοκαλλιέργειες, χρειάζεται να τονιστεί σε όλα τα σχετικά με τον τουρισμό άρθρα η δυνατότητα ανάπτυξης του αλιευτικού τουρισμού, ως ειδική μορφή τουρισμού υπαίθρου.
14. Θα πρέπει να ρυθμισθεί το ζήτημα που αφορά τη σύγκρουση των προτεινόμενων περιοχών ανάπτυξης υδατοκαλλιεργειών του Ειδικού Πλαισίου για τις Υδατοκαλλιέργειες με τις αλληλεπικαλυπτόμενες περιοχές τουριστικής ανάπτυξης του Ειδικού Πλαισίου για τον Τουρισμό. Ενδεικτικά για την ΠΑΜΘ οι περιοχές του Στρυμωνικού κόλπου, της ΔΔ Ορφανού και της Ηρακλείτσας-Ν. Περάμου, του ΔΔ Ελευθερών εμφανίζονται στο Ειδικό Πλαίσιο του Τουρισμού ως αναπτυσσόμενες περιοχές ενώ στο ειδικό πλαίσιο για τις υδατοκαλλιέργειες αναφέρονται ως περιοχές με περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης ΠΑΥ.
15. Χρειάζεται να συμπεριληφθεί η νήσος Σαμοθράκη στο άρθρο 16 κεφάλαιο Ζ «Κατευθύνσεις για τη χωροθέτηση παραγωγικών δραστηριοτήτων του τριτογενούς τομέα –Τουρισμός». Η κατεύθυνση που δίνεται στη σελίδα 183 στο άρθρο 22 «κρίνεται απαραίτητος ο περιορισμός της οικιστικής ανάπτυξης και της χωροθέτησης ξενοδοχειακών καταλυμάτων στους υφιστάμενους οικιστικούς πυρήνες» προτείνεται να απαλειφθεί.
16. Χρειάζεται να γίνει συμπλήρωση του χάρτη Π.1.γ, του χάρτη Π.2.α. και όλων των κειμένων που αφορούν τον τουρισμό με όλες τις μορφές τουρισμού που υπάρχουν στην περιφέρεια

ανά περιοχή και σύμφωνα με τις υποβληθείσες παρατηρήσεις των φορέων. Ενδεικτικά αναφέρονται τα ακόλουθα:

- Δεν αναλύεται επαρκώς ο ειδικός τουρισμός σε όλες τις μορφές του (εναλλακτικός, αγροτουρισμός, ναυταθλητικός, αθλητικός, αναρριχητικός, οικοτουρισμός, χειμερινός, σχολικός, θεραπευτικός, θρησκευτικός, τρίτης ηλικίας, ιαματικός, κρουαζιέρας, περιηγητικός, συνεδριακός, ιατρικός).
- Στο ιαματικό τουρισμό παραλείπονται από ειδική αναφορά και κατάδειξη στον χάρτη οι ακόλουθοι πόροι της Περιφέρειας: Λουτρά Ελευθερών, Λασπόλουτρα Κρηνίδων, Ιαματικές Πηγές Θερμίων Παρανεστίου.
- Αγνοούνται πολλά τοπικά μονοπάτια πανελληνίως γνωστά (πχ το «μονοπάτι της Μεσορόπης», «ο δρόμος του νερού Παλαιάς Καβάλας»), καθώς και πολλά άλλα μονοπάτια που χρήζουν ανάδειξης και προβολής. Επίσης, δεν γίνεται καμία αναφορά στους αγώνες Rodopi ultra trail και Virgin forest trail, όπως και σε άλλες ορεινούς αγώνες όπως το μονοπάτι της παλιάς Αυλής κ.α. Ακόμα δεν γίνεται καμία αναφορά στα στενά του Νέστου και στη Ρέμβη Ηρακλείτσας όπου υπάρχουν πολλά πανελληνίως γνωστά αναρριχητικά πεδία.
- Δεν γίνεται καμία αναφορά στις πηγές Μααρά – Μυλοποτάμου - Αγίας Βαρβάρας – Κεφαλαρίου Δράμας.
- Δεν αναφέρεται ότι η ΠΕ Δράμας σε συνδυασμό με την ΠΕ Καβάλας αποτελεί σημαντικό πόλο ανάπτυξης του θρησκευτικού τουρισμού.
- Δεν αναφέρεται ότι η ΠΕ Δράμας αποτελεί κέντρο οινικού τουρισμού σε συνδυασμό με την ΠΕ Καβάλας και Ξάνθης, όπου μπορεί να συνδυαστεί η παραγωγή κρασιού με την ανάπτυξη ειδικής μορφής τουρισμού γαστρονομίας και οινογνωσίας.
- Στην περιοχή του τόξου Νέστου-ορεινής Ροδόπης που συνδέει τις περιοχές Δράμας και Ξάνθης έχει αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια και τουρισμός που αφορά δραστηριότητες ποτάμιων αθλημάτων (ράφτινγκ, καγιάκ, κανό).
- Στις ΔΕ Παρανεστίου, Σιδηρόνερου και Σταυρούπολης δεν αναφέρεται ο ιαματικός, ο αθλητικός και ο θρησκευτικός τουρισμός.
- Στον τομέα του θρησκευτικού-προσκυνηματικού τουρισμού χρειάζεται να συμπεριληφθεί η περιοχή Σουφλίου, όπου υπάρχουν δύο ιστορικές Μονές, προ του 18^{ου} αιώνα (Παναγία Πορταΐτισσα στην Κορνοφωλιά και Κοίμηση της Θεοτόκου στη Δαδιά).
- Χρειάζεται να γίνει αναφορά στο «Κέντρο Φυσικής Διαβίωσης Νήσου Σαμοθράκης» ως τουριστική εγκατάσταση ειδικής τουριστικής υποδομής και στη διερεύνηση δημιουργίας θαλάσσιου καταδυτικού πάρκου.

17. Προτείνεται να διερευνηθεί η σκοπιμότητα λειτουργίας eco-camping στον Ίμερο και στην παραλία Πετρωτών.

ΜΕΡΟΣ Γ – Παρατηρήσεις επί χάρτων

1. Στο Χάρτη Π.2.α: Χωροταξική Οργάνωση της Περιφέρειας:
  - Δεν προκύπτουν με σαφήνεια οι ζώνες Αγροτικής Ανάπτυξης (Πεδινές Ζώνες), Οικοανάπτυξης (μη εκτατικές καλλιέργειες) και Ορεινής Ανάπτυξης, όπως αυτές περιγράφονται στο άρθρο 16 του Σχεδίου Υπουργικής Απόφασης και αποτυπώνονται στο χάρτη Π.1.α, σελ.120, τεύχος 2.
  - Δε φαίνεται η χωρική διάρθρωση της εξόρυξης, όπως αυτή παρουσιάζεται στο χάρτη Π.1.δ, σελ.123, τεύχος 2
  - Να αποτυπωθεί σωστά η χωρική διάρθρωση της μεταποίησης (υφιστάμενη κατάσταση και πρόταση).
  - Να συμπληρωθεί ο χάρτης σύμφωνα με τις παρατηρήσεις της εισήγησης.
2. Στο Χάρτη Π.2.β: Οικιστικό Δίκτυο - Διοικητικός και Κοινωνικός Εξοπλισμός - Μεταφορές:
  - Να συμπληρωθεί και να αποτυπωθεί η μεταφορική υποδομή σύμφωνα με τις παρατηρήσεις της εισήγησης και να γίνει σωστή αποτύπωση των υφιστάμενων καθώς και των προγραμματιζόμενων υποδομών σε όλους τους χάρτες.
  - Να διορθωθεί ως προς τον διοικητικό και κοινωνικό εξοπλισμό.
3. Στο Χάρτη Π.2.γ.: Δίκτυα και Μονάδες Τεχνικής Υποδομής:
  - Να συμπληρωθεί ο χάρτης σύμφωνα με τις παρατηρήσεις της εισήγησης.

- Να αποτυπωθούν οι σταθμοί αεριοποίησης υγροποιημένου φυσικού αερίου στην Καβάλα και στην Αλεξ/πολη ως προτεινόμενα.
  - Ο αγωγός φυσικού αερίου να αναφέρεται ως αγωγός ΕΣΜΦΑ.
  - Να αποτυπωθούν όλοι οι προγραμματιζόμενοι αγωγοί φυσικού αερίου.
  - Η ΠΑΠ να αναφέρεται ως ΠΑΠ 1.
  - Να αποσαφηνιστεί η αποτύπωση συγκέντρωσης προγραμματιζόμενων φωτοβολταϊκών υποδομών στην ΠΕ Ξάνθης και Έβρου.
  - Να αποσαφηνιστεί η αποτύπωση προγραμματιζόμενων αιολικών υποδομών στην ΠΕ Δράμας καθώς στο σχέδιο ΥΑ δεν γίνεται καμία αναφορά σε αιολικά πεδία της ΠΕ Δράμας.
4. Στο Χάρτη Π.2.δ.: Περιβάλλον, Πολιτιστική Κληρονομιά και Τοπίο, δημιουργείται σύγχυση ως προς τις Ειδικές Κατηγορίες Χώρου και τη Φυσική και Πολιτιστική Κληρονομιά:
- Δεν είναι ευανάγνωστος ο χάρτης ως προς τα Εθνικά Πάρκα, τις εγκεκριμένες ΕΠΜ και τις περιοχές Natura (πολύ πράσινο υπόβαθρο). Θεωρείται απαραίτητη η καλύτερη απεικόνιση αυτών.
  - Οι συγκεντρώσεις λατομείων καταγράφονται στη Φυσική – Πολιτιστική κληρονομιά ως Ειδικές Κατηγορίες Χώρου – να γίνει η σχετική διόρθωση.
  - Να αποτυπωθούν τα περιβαλλοντικά πάρκα που προτείνονται στην παρόχθια ζώνη του ποταμού Νέστου (τεύχος 2, σελ.155)
  - Στους σχετικούς χάρτες δεν απεικονίζονται οι κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι της ΠΕ Δράμας.
  - Να συμπληρωθεί ο χάρτης σύμφωνα με τις παρατηρήσεις της εισήγησης.

ΜΕΡΟΣ Δ : Παρατηρήσεις επί της ΣΜΠΕ

Η Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Β1 σταδίου της μελέτης Αναθεώρησης και Εξειδίκευσης του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ) της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης διαβιβάστηκε στα πλαίσια της διαδικασίας της Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης, η οποία έχει θεσμοθετηθεί στην χώρα μας με την ΚΥΑ 107017/28.8.2006 (ΦΕΚ 1225/Β/5-9-2006), για την εναρμόνιση της Οδηγίας 2001/42/ΕΕ και που έχει ως στόχο την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών θεωρήσεων στην προετοιμασία και θέσπιση Σχεδίων και Προγραμμάτων με σκοπό την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, καθώς και μια υψηλότερου επιπέδου προστασία του περιβάλλοντος ώστε να καθίσταται αποτελεσματική η εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων στο επίπεδο εκείνο που έπεται των κεντρικών στρατηγικών κατευθύνσεων και στόχων και προηγείται της εξειδίκευσης και εφαρμογής.

Βασικοί περιβαλλοντικοί στόχοι

Από την μελέτη ως βασικοί περιβαλλοντικοί στόχοι με βάση τις κατευθύνσεις των ευρωπαϊκών και εθνικών πολιτικών και στρατηγικών για την προστασία του περιβάλλοντος και την αειφόρο ανάπτυξη, που αφορούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Περιφέρειας ΑΜΘ, λαμβάνονται οι εξής ανά περιβαλλοντική παράμετρο:

Βιοποικιλότητα - Χλωρίδα - Πανίδα

- Προστασία της βιοποικιλότητας και αποφυγή μη αναστρέψιμων απωλειών.
- Αποφυγή πρόκλησης βλαβών στη χλωρίδα και την πανίδα και τα προστατευόμενα είδη.
- Αποφυγή υποβάθμισης φυσικών χαρακτηριστικών εντός των Προστατευόμενων Περιοχών.
- Προώθηση των πράσινων υποδομών.

Υδατικοί πόροι - Υγρά απόβλητα

- Μείωση της ρύπανσης των υδάτων σε επίπεδα αβλαβή για τα φυσικά συστήματα.
- Διασφάλιση της επαρκούς επαναπλήρωσης των υδροφορέων όπου γίνονται υδροληψίες πάσης φύσεως.
- Διασφάλιση επάρκειας ύδατος για ύδρευση, άρδευση και χρήση σε άλλες οικονομικές δραστηριότητες.

Έδαφος - Στερεά απόβλητα

- Μείωση της ρύπανσης των εδαφών και διαφύλαξη της ποσότητας και ποιότητάς τους.
- Μείωση αποβλήτων στο ελάχιστο και επαναχρησιμοποίηση μέσω ανακύκλωσης, λιπασματοποίησης ή ανάκτησης ενέργειας.

- Αποφυγή διάβρωσης των εδαφών και του κινδύνου ερημοποίησης.
- Αποφυγή απομάκρυνσης του εδάφους και της φυτοκάλυψης εξαιτίας ανθρωπογενών παρεμβάσεων.
- Αντιμετώπιση του κινδύνου υποβάθμισης της παράκτιας ζώνης.

Ατμοσφαιρική ρύπανση - Κλιματικοί παράγοντες - Ενέργεια

- Περιορισμός της ανάγκης μετακινήσεων - Μείωση των περιβαλλοντικών συνεπειών του τομέα των μεταφορών.
- Περιορισμός της ατμοσφαιρικής ρύπανσης.
- Περιορισμός παραγωγής αερίων θερμοκηπίου (μετριασμός κλιματικής αλλαγής).
- Ενίσχυση της συμβολής των ΑΠΕ στην παραγωγή ενέργειας (μετριασμός κλιματικής αλλαγής).
- Συμβολή στην εξοικονόμηση ενέργειας (μετριασμός κλιματικής αλλαγής).
- Συμβολή στην πρόληψη των επιπτώσεων από ενδεχόμενα ακραία καιρικά φαινόμενα.

Πληθυσμός - Ανθρώπινη υγεία

- Δημιουργία συνθηκών για τη βελτίωση της υγείας και μείωση ανισοτήτων υγείας.
- Κοινωνική συνοχή και προστασία ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων.
- Μείωση θορύβου οικιστικών περιοχών.
- Προστασία παραγωγικών εδαφών για κάλυψη διατροφικών αναγκών.
- Ενίσχυση του τοπικού εισοδήματος και της απασχόλησης.
- Ισόρροπη εδαφική ανάπτυξη (σχέσεις πόλης - υπαίθρου).
- Αποτελεσματική προστασία και πρόληψη κινδύνων από τεχνολογικές καταστροφές.

Πολιτιστική Κληρονομιά - Τοπίο

- Προστασία, ανάδειξη και βελτίωση προσβασιμότητας ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος.
- Βελτίωση ποσότητας και ποιότητας ανοικτών χώρων, προσβάσιμων στο κοινό.
- Προστασία και ανάδειξη τοπίου.

Στην παρούσα μελέτη εξετάζονται τρία εναλλακτικά σενάρια, από τα οποία προκρίθηκε το προτεινόμενο 2ο σενάριο ως το βέλτιστο σενάριο όσον αφορά την επίτευξη των επιλεγμένων περιβαλλοντικών στόχων για την περιοχή μελέτης. Το 2ο σενάριο σε σύγκριση με τα άλλα δύο, μεταξύ των οποίων και η μηδενική λύση, θεωρεί ότι οι επιπτώσεις του στο περιβάλλον θα είναι ήπιες καθώς αναμένεται να υπάρξουν νέες επενδύσεις (κυρίως μικρής κλίμακας), οι οποίες θα πρέπει να χωροθετηθούν με βάση τις κατευθύνσεις που προκύπτουν από το ΠΠΧΣΑΑ ή ενδεχομένως και από τον υποκείμενο σχεδιασμό.

Επίσης εξετάζεται η σχέση του Σχεδίου με άλλα σχέδια και προγράμματα. Αυτά είναι το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, το Ειδικό Πλαίσιο για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας το Ειδικό Πλαίσιο για τη Βιομηχανία, το Ειδικό Πλαίσιο για τον Τουρισμό, το Ειδικό Πλαίσιο για τις Υδατοκαλλιέργειες και Ειδικό Πλαίσιο για Καταστήματα Κράτησης. Επίσης εξετάζεται η σχέση με τα Σχέδια Διαχείρισης των Υδατικών Διαμερισμάτων Θράκης και Ανατολικής Μακεδονίας καθώς και το Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων της Περιφέρειας.

Διερευνάται επίσης η σχέση με το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007- 2013 και ειδικότερα με το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ) Μακεδονίας-Θράκης και τα Τομεακά Προγράμματα της περιόδου 2007-2013.

Στην συνέχεια η κάθε κατηγορία παρέμβασης και Στρατηγικής επιλογής του Σχεδίου αξιολογείται για κάθε περιβαλλοντική παράμετρο καταλήγοντας στο γεγονός ότι δεν αναμένονται σωρευτικές επιπτώσεις από την εφαρμογή των κατευθύνσεων του σχεδίου, εκτός από την περίπτωση μη βιώσιμης χρήσης των υδατικών πόρων από τις παραγωγικές δραστηριότητες και από την επίδραση των διακρατικών υδάτων (που θεωρείται εξωγενής παράγοντας).

Στο έδαφος και τα στερεά απόβλητα ως αρνητική επίπτωση υπολογίζεται η μεταβολή της φυτοκάλυψης εξαιτίας παρεμβάσεων για δίκτυα υποδομών και οικονομικές δραστηριότητες, σε περιορισμένο όμως βαθμό. Πιθανοί κίνδυνοι θα εξακολουθήσουν να υφίστανται για την παράκτια ζώνη εξαιτίας των αναπόφευκτων πιέσεων αλλά και της δυσκολίας υποστήριξης παρεμβάσεων σε ολόκληρο το μήκος αυτής, ενώ οι εξορυκτικές δραστηριότητες αποτελούν

σημαντική αιτία εδαφικής υποβάθμισης. Επιπλέον αρνητικές επιπτώσεις εντοπίζονται στο τοπίο κυρίως από εξορυκτικές δραστηριότητες, με κύριο πρόβλημα τη μη αποκατάσταση έως σήμερα εγκαταλελειμμένων λατομείων, καθώς και ορισμένες παρεμβάσεις που αφορούν σε μεγάλα έργα υποδομής.

Τέλος στο Κεφάλαιο Ζ.4 περιλαμβάνονται οι όροι, περιορισμοί και κατευθύνσεις για την προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος, που προτείνεται να λαμβάνονται υπόψη πέραν των όσων προβλέπονται στο σχέδιο της πρότασης αναθεώρησης του ΠΠΧΣΑΑ ΑΜΘ.

Για την προστασία της βιοποικιλότητας, της χλωρίδας και πανίδας, θα πρέπει να ακολουθούνται οι παρακάτω κατευθύνσεις:

- Για τον περιορισμό των επιπτώσεων από νέες υποδομές θα πρέπει να ληφθούν μέτρα ως προς τον έλεγχο της τήρησης των Περιβαλλοντικών Όρων με αποτροπή κατάτμησης των βιοτόπων (πχ. οδικά έργα).
- Προώθηση κατάλληλης χωροθέτησης των έργων και δραστηριοτήτων, που θα προκύψουν από το ΠΠΧΣΑΑ, λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης, με παράλληλη προστασία των φυσικών περιοχών και των ευαίσθητων οικοσυστημάτων.
- Εκτίμηση της φέρουσας ικανότητας για την εγκατάσταση έργων ΑΠΕ σε προστατευόμενες περιοχές και σε περιοχές εξάπλωσης απειλούμενων ειδών πανίδας και οικολογικών διαδρόμων.
- Πραγματοποίηση προγραμμάτων παρακολούθησης χλωρίδας και πανίδας σε μεγάλης κλίμακας επενδύσεις εξορυκτικών δραστηριοτήτων και υποδομών δικτύων για την εκτίμηση της αρχικής κατάστασης της βιοποικιλότητας και τις δυνατότητες επαναφοράς των αρχικών συνθηκών μετά το πέρας των έργων και την αποκατάσταση των περιοχών.
- Για τον αστικό χώρο, απαιτείται η βιώσιμη χρήση γης, όπου θα αποφευχθεί η άναρχη δόμηση, θα μειωθεί η στεγανοποίηση του εδάφους, και θα προωθείται η αστική βιοποικιλότητα και η ευαισθητοποίηση των πολιτών.
- Θα πρέπει να επιδιώκεται η εφαρμογή έργων «πράσινης υποδομής» σε περιοχές υψηλής τρωτότητας οικοσυστημάτων και κινδύνων από επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Περιλαμβάνονται αντιπλημμυρικά έργα, έργα αστικών υποδομών πρασίνου, εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων με φυσικές μεθόδους κ.ά.
- Διαφύλαξη του γενετικού αποθέματος και των ποικιλιών καλλιεργούμενων φυτών, με προώθηση της χρήσης αυτών στους καλλιεργητές στις προστατευόμενες περιοχές και σε άλλες περιοχές όπου απαιτούνται ειδικές προσαρμογές.
- Χρήση ενδημικών ειδών κατά τις εργασίες αποκατάστασης ρυπασμένων χώρων και ΧΑΔΑ με στόχο την οικολογική και αισθητική προσαρμογή στις υπάρχουσες συνθήκες.

Για την προστασία της υγείας και των υλικών περιουσιακών στοιχείων, θα πρέπει να ακολουθούνται οι παρακάτω κατευθύνσεις:

- Αναβάθμιση κοινωνικών υποδομών υγείας και πρόνοιας με ιδιαίτερη μέριμνα για πρόσβαση των ευπαθών κοινωνικών ομάδων σε αυτές.
- Εφαρμογή ολοκληρωμένου σχεδίου για την αντιμετώπιση κινδύνων από τεχνολογικές καταστροφές. Αποφυγή εγκατάστασης επιπλέον μονάδων με πιθανή αύξηση της βιομηχανικής επικινδυνότητας σε περιοχές που θα εκτιμηθούν ως ακατάλληλες ή κοντά σε οικιστικές περιοχές.
- Διασφάλιση της αγροτικής γης υψηλής παραγωγικότητας με σκοπό την κάλυψη των διατροφικών αναγκών και την εφαρμογή βιώσιμων πρακτικών διαχείρισης και κατάλληλων αγροπεριβαλλοντικών μέτρων όπου εντοπιστούν ενδείξεις υποβάθμισης αυτών.
- Η διαθεσιμότητα δημόσιας γης να αξιοποιείται πρωτίστως για ελεύθερους χώρους και χώρους πρασίνου των αστικών περιοχών. Ιδιαίτερη μέριμνα θα πρέπει να υπάρξει για την αποφυγή δόμησης κοντά σε ρέματα.
- Διαχείριση των μολυσματικών και επικίνδυνων αποβλήτων και καθαρισμός μικρών χώρων ανεξέλεγκτης ρίψης αποβλήτων σε παρόδιες περιοχές και άλλους δημόσιους χώρους.

- Εφαρμογή σχεδίου βιώσιμων αστικών μεταφορών για τη μείωση της ηχορύπανσης και της ρύπανσης του αέρα καθώς και ενθάρρυνση της χρήσης του ποδηλάτου στα αστικά κέντρα και τις τουριστικές περιοχές.

Για την ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων και τη διαχείριση υγρών αποβλήτων θα πρέπει να ακολουθούνται οι παρακάτω κατευθύνσεις:

- Εφαρμογή των βασικών και συμπληρωματικών μέτρων των Σχεδίων Διαχείρισης που εγκρίθηκαν για τα δύο Υδατικά Διαμερίσματα, Θράκης (GR12) και Ανατολικής Μακεδονίας (GR11). Η ενσωμάτωση των μέτρων στα πλαίσια εφαρμογής του περιφερειακού χωροταξικού σχεδιασμού είναι υποχρεωτική. Βασικές κατευθύνσεις αποτελούν η αντιμετώπιση και ο έλεγχος της σημειακής και μη σημειακής ρύπανσης, ο έλεγχος των απολήψεων ύδατος, η ενίσχυση των δικτύων ύδρευσης με σκοπό την εξοικονόμηση των απωλειών, κ.ά.
- Προώθηση κατά το δυνατόν προτάσεων που ενθαρρύνουν τη χρήση τεχνολογιών εξοικονόμησης νερού. Χρήση συστήματος παρακολούθησης διαρροών για τον έγκαιρο εντοπισμό των βλαβών και την εξοικονόμηση υδάτινων πόρων.
- Απομάκρυνση δραστηριοτήτων που έχουν σημαντικές επιπτώσεις στα θαλάσσια ύδατα και δεν είναι απαραίτητη η χωροθέτησή τους σε παράκτιες περιοχές.
- Αποφυγή εγκατάστασης οικιστικών ή επαγγελματικών χρήσεων σε περιοχές υψηλού κινδύνου πλημμύρας και προώθηση έργων για τη μείωση ή την εξάλειψη των επιπτώσεων.
- Αύξηση των διαπερατών επιφανειών και αύξηση του φυσικού πρασίνου με σκοπό την απόσβεση πλημμυρικών φαινομένων (πχ. χώροι ανάπλασης).

Για την προστασία των εδαφών και την αποφυγή ρύπανσης ή υποβάθμισής τους, καθώς και για τη διαχείριση στερεών αποβλήτων θα πρέπει να ακολουθούνται τα παρακάτω:

- Για έργα προστασίας των ακτών (από διάβρωση ή φυσικές καταστροφές) απαιτείται σύνταξη διαχειριστικής μελέτης για την επιβολή κατάλληλων όρων για την άμβλυση και αντιμετώπιση αρνητικών επιπτώσεων.
- Για την προστασία από την ερημοποίηση απαιτείται η υλοποίηση σχεδίου προσδιορισμού των περιοχών κινδύνου και των παραγόντων υποβάθμισης των εδαφών, ώστε να καθοριστούν τα κατάλληλα μέτρα αντιμετώπισης.
- Ολοκλήρωση των προβλέψεων του Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων με σκοπό την αύξηση του ρυθμού ανακύκλωσης και την αντιμετώπιση όλων των ξεχωριστών ρευμάτων αποβλήτων. Στο Σχέδιο ιεραρχούνται οι προτεραιότητες διαχείρισης για τη μείωση, επανάχρηση, ανακύκλωση / ανάκτηση και ασφαλή διάθεση.
- Ιδιαίτερη μέριμνα θα πρέπει να υπάρξει για τη διαχείριση αποβλήτων σε αρχαιολογικούς και πολιτιστικούς χώρους, σε αθλητικούς χώρους, σε τουριστικές και προστατευόμενες περιοχές.

Για τη μείωση των εκπομπών αερίων ρύπων και των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, θα πρέπει να ακολουθούνται οι παρακάτω κατευθύνσεις:

- Παρακολούθηση εκπομπών αερίων ρύπων στις έδρες των ΠΕ της Περιφέρειας και λήψη κατάλληλων μέτρων (π.χ. επιλογή ειδών βλάστησης που συνεισφέρουν στη βελτίωση της ατμόσφαιρας).
- Προώθηση των ΑΠΕ σε δημόσια και ιδιωτικά κτήρια.
- Μείωση της εξάρτησης από το πετρέλαιο και εξοικονόμηση ενέργειας στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα.
- Εκπόνηση σχεδίου για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, που θα περιλαμβάνει την εκτίμηση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στη θαλάσσια βιοποικιλότητα, αναβάθμιση του αστικού και περιαστικού πρασίνου, πρόγραμμα ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης των πολιτών και των οικονομικών συντελεστών.

Για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και του τοπίου θα πρέπει να ακολουθούνται οι παρακάτω κατευθύνσεις:

- Να αποφεύγεται η εγκατάσταση μη συμβατών έργων και δραστηριοτήτων εντός οριοθετημένων περιοχών πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

- Να λαμβάνονται όπου απαιτείται μέτρα αποκατάστασης του τοπίου για τις δράσεις και παρεμβάσεις που θα προκύψουν από το ΠΠΧΣΑΑ.
- Προώθηση της προστασίας του αγροδοασικού τοπίου με τη διατήρηση - ενίσχυση κατάλληλων πρακτικών (φυσικούς φυτοφράκτες, αναβαθμίδες κ.ά.).
- Χρήση μεθόδων αποκατάστασης του τοπίου σε έργα υποδομής και εξορυκτικές δραστηριότητες που να μην αλλοιώνουν το τοπίο.
- Προσαρμογή της κλίμακας των παρεμβάσεων για την κατασκευή έργων υποδομής (διανοίξεις και βελτιώσεις οδών, έργα τεχνικής υποδομής, κ.ά.) στο απολύτως απαραίτητο (αποφυγή εκτεταμένων εκβραχισμών).
- Εκπόνηση μελετών θέας για τη χωροθέτηση σημαντικών έργων υποδομής (κυρίως εγκαταστάσεις ΑΠΕ και έργα μεταφορών).

Εκτός των ανωτέρω μέτρων, προτείνονται από την μελέτη το Σύστημα Παρακολούθησης και οι δείκτες που αναφέρονται παρακάτω, για την παρακολούθηση των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Σύστημα παρακολούθησης του σχεδίου

Η παρακολούθηση των επιπτώσεων είναι απαίτηση της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ, που στοχεύει στον εντοπισμό σημαντικών ή απρόβλεπτων αρνητικών επιπτώσεων, ώστε να είναι δυνατή η έγκαιρη αντιμετώπισή τους και η ενδεχόμενη προσαρμογή του εξεταζόμενου σχεδίου.

Παράλληλα, προκύπτει με βάση την κείμενη νομοθεσία για διάφορες επιμέρους θεματικές ενότητες του περιβάλλοντος. Πραγματοποιείται με ευθύνη της Αρχής Σχεδιασμού, με τη συνεργασία και υποστήριξη κάθε Υπηρεσίας Περιβάλλοντος με αρμοδιότητα παρακολούθησης περιβαλλοντικών μέσων και παραμέτρων στον τομέα της.

Ένα σύστημα παρακολούθησης πρέπει να περιλαμβάνει: α) σύστημα συλλογής πληροφοριών, β) σύστημα διαχείρισης των πληροφοριών και γ) μεθόδους διάχυσης της πληροφορίας σε όλες τις συναρμόδιες αρχές και στο ευρύ κοινό.

Η συλλογή πληροφοριών μπορεί να βασίζεται στην πρωτογενή παραγωγή περιβαλλοντικής πληροφορίας, εμπλέκοντας διάφορες αρμόδιες υπηρεσίες, και στην εκτίμηση περιβαλλοντικών δεικτών. Οι μετρήσεις περιβαλλοντικών παραμέτρων αποτελούν σύνθετη διαδικασία είτε πρόκειται για περιοδικές μετρήσεις είτε για συνεχείς μετρήσεις. Η συλλογή πληροφοριών μπορεί να περιλαμβάνει:

- μετρήσεις που διενεργούν οι Υπηρεσίες των Περιφερειών, είτε σε μόνιμη βάση, είτε περιστασιακά,
- στοιχεία που συλλέγονται πρωτογενώς από φορείς λειτουργίας έργων και δραστηριοτήτων στις Περιφέρειες (πχ. ΕΕΛ, ΧΥΤΑ, ΔΕΥΑ, ΔΕΗ),
- στοιχεία από υπηρεσίες της δημόσιας διοίκησης (πχ. Εθνικό Δίκτυο Παρακολούθησης Υδάτων),
- στοιχεία επιστημονικών και άλλων φορέων, καθώς και ΑΕΙ.

Η επεξεργασία και σύνθεση των πληροφοριών έχει στόχο την εξαγωγή συμπερασμάτων για την κατάσταση του περιβάλλοντος στα όρια της Περιφέρειας. Η δημιουργία χρονοσειρών δεδομένων απαιτείται για τη διαχρονική παρακολούθηση της περιβαλλοντικής κατάστασης. Η διάχυση της πληροφορίας περιλαμβάνει τη δημιουργία κατάλληλων αναφορών. Οι αναφορές αυτές διενεργούνται στο στάδιο της υλοποίησης και επιτρέπουν τη λήψη διορθωτικών μέτρων που βασίζονται σε συγκεκριμένους δείκτες μέτρησης. Η έκθεση παρακολούθησης έχει σκοπό την καταγραφή των δεικτών που συνδέονται με τις δράσεις του σχεδίου και αντιπροσωπεύουν ενδεχόμενες περιβαλλοντικές μεταβολές. Ο ορισμός των δεικτών θα πρέπει να πραγματοποιηθεί σε συνεννόηση με τις αρμόδιες αρχές περιβάλλοντος.

Σε περίπτωση διαπίστωσης είτε σημαντικών αποκλίσεων από τις εκτιμήσεις της ΣΜΠΕ, είτε νέων υποχρεώσεων, προτείνονται κατάλληλα επανορθωτικά μέτρα.

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται συνολικά οι **προτεινόμενοι δείκτες για κάθε περιβαλλοντική ενότητα** που αφορούν στην παρακολούθηση του ΠΠΧΣΑΑ ΑΜΘ:

Προτεινόμενοι δείκτες παρακολούθησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του σχεδίου (Πίνακας 41 της μελέτης)

Βιοποικιλότητα, πανίδα και χλωρίδα	<ul style="list-style-type: none"> • Σύνολο ειδών χλωρίδας και πανίδας • Αριθμός, τύπος και κατάσταση διατήρησης οικοτόπων • Καθεστώς διαχείρισης σε προστατευόμενες περιοχές • Δασικές πυρκαγιές • ~~Αναδασώσεις εκτάσεις~~
Πληθυσμός, ανθρώπινη υγεία, υλικά περιουσιακά στοιχεία	<ul style="list-style-type: none"> • Πληθυσμιακές μεταβολές • Κατασκευές νέων κατοικιών και πολεοδομική ανάπτυξη • Αστικό και περιαστικό πράσινο • Νοσήματα και αιτίες θανάτου • Εξέλιξη τροχαίων ατυχημάτων
Εδαφος, στερεά απόβλητα	<ul style="list-style-type: none"> • Εγκαταλελειμμένη υποβαθμισμένη γη • Ποσοστιαία συμμετοχή μεθόδων διάθεσης αποβλήτων
Υδατικοί πόροι, υγρά απόβλητα	<ul style="list-style-type: none"> • Απολήψεις νερού • Τομεακή ανάλυση της ζήτησης νερού • Αρδευόμενη γεωργική γη • Ποσοστιαία συμμετοχή οργανικών καλλιεργειών • Επεξεργασία αστικών λυμάτων
Ατμόσφαιρα, κλιματικοί παράγοντες, ενέργεια	<ul style="list-style-type: none"> • Ποιότητα της ατμόσφαιρας στο αστικό περιβάλλον • Συνεισφορά του ενεργειακού τομέα και των μεταφορών στις εκπομπές CO₂ • Συμμετοχή ΑΠΕ στην ηλεκτροπαραγωγή
Πολιτιστική κληρονομιά, τοπίο	<ul style="list-style-type: none"> • Υλοποίηση δράσεων και έργων συνδυασμένης ανάδειξης φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος • Ποσοστό διατηρητέων κτηρίων και αρχαιολογικών χώρων σε κίνδυνο • Ποσοστό εκτάσεων που προορίζεται για δημόσιους χώρους αναψυχής περιλαμβάνοντας περιαστικά δάση • Εκτάσεις υποβαθμισμένων τοπίων με παρεμβάσεις αποκατάστασης • Ποσοστό νέων έργων στα οποία πραγματοποιούνται μελέτες επιπτώσεων στο τοπίο

Σε συνέχεια των προαναφερθέντων παρατηρήσεων επί του σχεδίου ΥΑ, σχετικά με το περιεχόμενο της ΣΜΠΕ:

1. Εκτιμάται ότι έχει πολλές επαναλήψεις και παραθέσεις νόμων και είναι απαραίτητη η μείωση του όγκου της.
2. Παρατηρείται ότι δεν καλύπτει ολοκληρωμένα τις απαιτήσεις των προδιαγραφών του περιεχομένου που τίθενται από την ΚΥΑ 107017/28.8.2006 (ΦΕΚ 1225/Β/5-9-2006), για την εναρμόνιση της Οδηγίας 2001/42/ΕΕ .
3. Δεν εξετάζεται ο βαθμός εναρμόνισης του υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ με τις νέες εθνικές πολιτικές όπως αυτές προκύπτουν από τους αναπτυξιακούς και στρατηγικούς στόχους που καταγράφονται στα νέα Τομεακά, Περιφερειακά και Διακρατικά Προγράμματα της

νέας Προγραμματικής Περιόδου, αφού αυτά που ελήφθησαν υπόψη κατά την εκπόνηση της μελέτης είναι εκείνα της προηγούμενης περιόδου που διαμόρφωναν τις στρατηγικές επιλογές της χώρας και της Περιφέρειας για το χρονικό διάστημα 2007-2013.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι έχουν εκπονηθεί και εγκριθεί το Πρόγραμμα Επενδύσεων και Μεταφορών 2014-2025, το ΥΠΕΡΑΑ, το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης, Αλιείας – Θάλασσας, διάφορα διακρατικά Προγράμματα και Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας καθώς και το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης 2014-2020 (ΠΕΠ ΑΜΘ 2014-2020), τα οποία κρίνεται αναγκαίο να ληφθούν υπόψη.

Δεδομένου ότι το υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ θα ισχύει τυπικά για τα επόμενα δεκαπέντε χρόνια, δεσμεύοντας τους φορείς και τις υπηρεσίες του Δημοσίου ή ευρύτερου Δημόσιου Τομέα, θεωρείται αναγκαία η επικαιροποίηση του και η ενσωμάτωση των νέων προγραμμάτων με τους στρατηγικούς στόχους και τους άξονες προτεραιότητας που θέτουν.

4. Παρατηρούνται ελλείψεις και μη αναλυτική διερεύνηση και απόδοση τόσο στο θέμα των πιέσεων για τις διάφορες δραστηριότητες που υφίστανται και για την χωρική τους διασπορά, όσο και για τα περιθώρια της περαιτέρω ανάπτυξης τους. Κρίνεται απαραίτητο να αναφέρονται αναλυτικά στοιχεία δεδομένων καθώς και να τεκμηριώνεται επαρκώς τόσο ο τρόπος επιλογής των κατευθύνσεων που δίνονται είτε ανάπτυξης είτε περιορισμού ή και απαγόρευσης ορισμένων δραστηριοτήτων. Μόνο με την ακρίβεια και την ολοκληρωμένη εξέταση των ειδών των δραστηριοτήτων και την ακρίβεια στην εξακρίβωση της διασποράς τους μπορούν να προκύψουν σωστά χωροταξικά εργαλεία τόσο για την προστασία του περιβάλλοντος, την αειφόρο ανάπτυξη, όσο και την βιωσιμότητα των παραγωγικών δραστηριοτήτων των επί μέρους περιοχών.
Ενδεικτικά εντοπίζεται ελλιπής ανάλυση και απουσία ιεραρχημένης αποτύπωσης αναγκών καθώς και απουσία ανάλυσης των κατευθύνσεων που δίνονται σε παραγωγικούς τομείς όπως π.χ. στην αλιεία και τις υδατοκαλλιέργειες, την κτηνοτροφία, την γεωργία, τους τομείς άρδευσης, τα υδροηλεκτρικά έργα, τα δίκτυα ύδρευσης κ.α.
5. Στη περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης του περιβάλλοντος διαπιστώνεται μια μη ολοκληρωμένη αποτύπωση και με λανθασμένες αναγραφές σε πολλά σημεία τόσο στο κείμενο όσο και στους χάρτες. Ενδεικτικά αναφέρεται:
  - Δεν γίνεται πλήρης αποτύπωση στο κεφάλαιο ΣΤ 2 της υφιστάμενης κατάστασης τόσο των Εθνικών Πάρκων της ΠΑΜΘ όσο των υπολοίπων Προστατευόμενων Περιοχών, των Ειδικών Ζωνών Διαχείρισης (ΕΖΔ) και των Ζωνών Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ).
Προτείνεται η αναλυτική παρουσίαση της κατάστασης, με την εισαγωγή και συμπλήρωση πίνακα, ο οποίος να παραθέτει αναλυτικά το σύνολο των περιοχών NATURA2000, εάν έχει εκπονηθεί ΕΠΜ, εάν έχει εγκριθεί, εάν έχει εκπονηθεί διαχειριστικό σχέδιο, εάν έχει εγκριθεί και εάν υπάρχει φορέας διαχείρισης. Επίσης απαραίτητη είναι η αναλυτική ένταξη και κοστολόγηση στο πρόγραμμα δράσης (Ενότητα Δ,) των ανωτέρω, ΕΠΜ, διαχειριστικών σχεδίων και Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών και των σχεδίων Δράσης. Ακόμα πρέπει να συμπληρωθεί με ειδική αναφορά στους οικοτόπους προτεραιότητας και πρόταση για την διαχείρισή τους.
  - Σωστά επισημαίνεται από την μελέτη η ανάγκη απογραφής και οριοθέτησης των ηπειρωτικών υδροτόπων της ΠΑΜΘ. Ωστόσο, κρίνεται σκόπιμο ότι θα έπρεπε να συμπεριλαμβάνεται αναλυτική λίστα με τους υδροτόπους όλης της Περιφέρειας (ηπειρωτικούς, νησιωτικούς) καθώς και να αναφέρονται οι περιορισμοί που θέτουν οι ισχύουσες διατάξεις, π.χ. για τους μικρούς νησιωτικούς υδροτόπους που προστατεύονται σύμφωνα με το ΠΔ ΦΕΚ ΑΑΠ 229/19.06.2012 και χρήζουν ειδικής πρόβλεψης στο χωροταξικό αλλά και ανάδειξης, δεδομένης της σημασίας τους για τον φυσιολατρικό τουρισμό.
  - Αναγράφεται λανθασμένα στην σελ.256 ότι εκτός της ΠΕ Ξάνθης στους υπόλοιπους Νομούς λειτουργεί ικανοποιητικός αριθμός λατομείων αδρανών υλικών. Θα ήταν χρήσιμη η καταγραφή των υφιστάμενων λειτουργούντων λατομείων αδρανών. Επισημαίνεται ότι η ολοκλήρωση του συστήματος καθορισμού των λατομικών περιοχών είναι ύψιστης σημασίας για την ολοκλήρωση του χωροταξικού σχεδιασμού,

καθώς μόνο κατ' εξαίρεση και σε συγκεκριμένες περιπτώσεις είναι επιτρεπτή η εκμετάλλευση λατομείων αδρανών υλικών εκτός «λατομικών περιοχών». Συνέπεια του μη καθορισμού λατομικών περιοχών στο σύνολο της Περιφέρειας, είναι αφενός η δημιουργία προβλημάτων ως προς την επάρκεια αδρανών υλικών και αφετέρου η έμμεση ενθάρρυνση της λαθροεξόρυξης ή λαθροαπόληψης με ανεξέλεγκτες επιδράσεις στο περιβάλλον.

- Στο Κεφ.ΣΤ.5.4. για την διαχείριση στερεών αποβλήτων περιγράφεται λανθασμένα η υφιστάμενη κατάσταση, η οποία πρέπει να διορθωθεί τόσο στο κείμενο όσο και στον χάρτη Π.2.γ.Δικτύων και Μονάδων Τεχνικής Υποδομής. Επισημαίνεται ότι θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το αναθεωρημένο Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ) καθώς και το γεγονός ότι το Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) βρίσκεται σε διαδικασία επικαιροποίησης. Θα πρέπει να υπάρχει σαφής παραπομπή στο υπό εκπόνηση ΠΠΧΣΑΑ ότι θα ακολουθηθούν τα κριτήρια χωροθέτησης για τις εγκαταστάσεις διαχείρισης αποβλήτων που θα τεθούν από το νέο ΠΕΣΔΑ.
  - Τονίζεται ότι, θα πρέπει να αντιμετωπιστούν και άλλες κατηγορίες αποβλήτων, όπως βιομηχανικά και επικίνδυνα απόβλητα, ΑΕΚΚ, γεωργικά υπολείμματα, ελαστικά κλπ, καθώς και να προωθηθεί η επεξεργασία στερεών και υγρών αποβλήτων κτηνοτροφικών μονάδων και η διαχείριση της ιλύος των ΕΕΛ.
6. Κρίνεται αναγκαίο για τον συντονισμό των παρεμβάσεων προστασίας και ανάδειξης των σημαντικών φυσικών και πολιτιστικών πόρων του Τόξου Υγροβιοτόπων και Αρχαιογικών Χώρων, ο οποίος προωθείται από το υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ μέσω συστηματικής συνεργασίας του Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου και των αρμόδιων αρχαιολογικών υπηρεσιών, να συμπληρωθεί με τη συνδρομή και των αρμόδιων υπηρεσιών της Περιφέρειας.
  7. Θα πρέπει να επισημανθεί η ανάγκη ανάληψης δράσεων και εκτέλεσης έργων για την αντιμετώπιση του προβλήματος επίχωσης που αντιμετωπίζει η λίμνη Βιστωνίδα από φερτά υλικά που μεταφέρονται κυρίως από τους ποταμούς Κόσυνθο και Κομψάτο που εκβάλλουν σ' αυτή και απειλούν να την οδηγήσουν σε εξαφάνιση, καθώς και να επισημανθεί ο κίνδυνος για το λιμάνι του Πόρτο Λάγους εξαιτίας της στερεοπαροχής των ποταμών που εκβάλλουν στη λιμνοθάλασσα της Βιστωνίδας και όπου ένα μέρος της στερεοπαροχής αυτής (το πλέον λεπτόκοκκο) καταλήγει να επιχώνει το ίδιο το λιμάνι.
  8. Τα οικολογικά συστήματα και τα φυσικά αποθέματα δεν αντικαθίστανται, οπότε θα πρέπει πάντα οι ανθρωπογενείς επεμβάσεις μας να είναι εξαιρετικά φειδωλές, ώστε να μην προκληθεί υποβάθμισή τους. Γι αυτό και η θεώρηση θεμάτων περιβάλλοντος θα πρέπει να μην εξετάζεται ως απλά διακριτό αντικείμενο. Η προώθηση της κατάλληλης χωροθέτησης των έργων και δραστηριοτήτων, που θα προκύψουν από το υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ, θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης, με παράλληλη προστασία των φυσικών περιοχών και των ευαίσθητων οικοσυστημάτων. Ειδικά για την εξόρυξη του χρυσού επισημαίνονται οι παρατηρήσεις 6 των Γενικών Παρατηρήσεων της Εισήγησης και 1 της θεματικής ενότητας: Εξόρυξη.
  9. Τονίζεται η αναγκαιότητα εκπόνησης υποκείμενων μελετών ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ, ΠΟΑΥ, σχεδίων διαχείρισης μέσω οργανωμένων περιοχών εξορυκτικών δραστηριοτήτων, σχεδίων διαχείρισης των περιοχών Natura 2000, μελετών σε σχέση με τα τοπία ιδιαιτέρου φυσικού κάλλους και σχεδίων Αντιμετώπισης Τεχνολογικών Ατυχημάτων Μεγάλης Έκτασης (ΣΑΤΑΜΕ).
  10. Επισημαίνεται η αναγκαιότητα διασφάλισης της αγροτικής γης υψηλής παραγωγικότητας με σκοπό την κάλυψη των διατροφικών αναγκών με την εφαρμογή βιώσιμων πρακτικών διαχείρισης και κατάλληλων αγροπεριβαλλοντικών μέτρων όπου εντοπιστούν ενδείξεις υποβάθμισης αυτών.
  11. Προτείνεται η διαθέσιμη δημόσια γη να αξιοποιείται πρωτίστως για ελεύθερους χώρους και χώρους πρασίνου των αστικών περιοχών.
  12. Ιδιαίτερη μέριμνα θα πρέπει να υπάρξει για την αποφυγή δόμησης κοντά σε ρέματα.
  13. Για όλες τις μορφές των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας θα πρέπει να θεσπιστούν ως βασικά κριτήρια ανάπτυξης, προώθησης και χωροθέτησής τους, πρωταρχικά η εκπλήρωση των στόχων της αειφορίας και της βιώσιμης ανάπτυξης για την προστασία του

περιβάλλοντος και να ακολουθούν οι στόχοι που έχουν τεθεί ως προς την διείσδυση των ΑΠΕ στην αγορά ενέργειας ή των στόχων που έχουν τεθεί από το ισχύον ειδικό πλαίσιο. Στην ΣΜΠΕ ορθώς αναγνωρίζεται η ανάγκη εξειδίκευσης των κριτηρίων χωροθέτησης και ορισμού περιοχών αποκλεισμού αιολικών εγκαταστάσεων, λόγω των συγκρούσεων που δημιουργούνται. Επισημαίνεται η ανάγκη εκπόνησης Διαχειριστικού Σχεδίου για την περιοχή που περιλαμβάνει τις ΖΕΠ Ορεινού Έβρου – Κοιλιάδας Δέρειου και Δάσους Δαδιάς – Σουφλίου.

14. Από την έντονη συγκέντρωση λατομείων μαρμάρου στις Περιφερειακές Ενότητες Δράμας, Καβάλας και Θάσου το οικολογικό αποτύπωμα είναι τέτοιο που δημιουργεί την ανάγκη για την επανεξέταση του θεσμικού πλαισίου καθώς και την εφαρμογή των δεουσών πρακτικών αποκατάστασης. Η προτεινόμενη οργάνωση σε επιμέρους οργανωμένες περιοχές εξόρυξης μαρμάρου προωθεί την ορθολογικότερη ανάπτυξη τους και την διαχείριση των αποβλήτων τους. Επιπρόσθετα θα πρέπει να αντιμετωπίζονται οι συνεργιστικές συνέπειες από το σύνολο της δραστηριότητας με πρόνοια ώστε η δυνατότητα δημιουργίας νέων λατομείων να παρέχεται βάσει της συνολικής χωρητικότητας του τοπίου και σε συνδυασμό με την αποκατάσταση των ανενεργών θέσεων. Ειδικά για τα προτεινόμενα ΠΟΑΠΔ που αφορούν το μάρμαρο πρέπει να υπάρχουν πιο αναλυτικές αναφορές και σχεδιασμός, που να λαμβάνει υπόψη τις περιοχές NATURA και ιδιαίτερα τους οικοτόπους προτεραιότητας που σύμφωνα με την σχετική οδηγία το κράτος είναι υποχρεωμένο να διατηρήσει και να προστατεύσει.
15. Η παρακολούθηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον από την εφαρμογή των κατευθύνσεων του ΠΠΧΣΑΑ., είναι μια σύνθετη διαδικασία, κατά την οποία, προκειμένου να υπάρξουν αξιόπιστα και αξιοποιήσιμα αποτελέσματα, πρέπει συμπληρωματικά με τα αναφερόμενα στη ΣΜΠΕ:
  - Να οριστεί με σαφήνεια το αρμόδιος φορέας για την παρακολούθηση του ΠΠΧΣΑΑ, συμπεριλαμβανόμενης της συλλογής, της επεξεργασίας και της αξιολόγησης των περιβαλλοντικών πληροφοριών.
  - Να οριστεί με σαφήνεια ο χρόνος και η συχνότητα του ελέγχου.
  - Να πραγματοποιείται παρακολούθηση της εφαρμογής των μελετών Υποκείμενου σχεδιασμού.
  - Να πραγματοποιείται έλεγχος για την προστασία του περιβάλλοντος σε όλη την έκταση της ΠΑΜΘ και ιδίως στις υπό προστασία περιοχές.
16. Για την ουσιαστική συμβολή στην περιβαλλοντική αξιολόγηση και παρακολούθηση όπως γενικά ισχύει για κάθε πρόγραμμα και σχέδιο που ακολουθεί στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση θα πρέπει να προσεχθεί η αναδιάρθρωση του συστήματος δεικτών. Κρίνεται αναγκαίο να διασφαλίζεται κατά την υλοποίηση του ΠΠΧΣΑΑ η ανελλιπή αναφορά παρακολούθησης σε ποσοτικούς στόχους δεικτών και αποτελεσμάτων περιβαλλοντικών μέσων και παραμέτρων, έτσι ώστε να μπορούν να προταθούν κατάλληλα επανορθωτικά μέτρα στην περίπτωση που διαπιστωθούν δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Προτείνεται να γίνει συμπλήρωση των δεικτών ως εξής:
  - Για την περιβαλλοντική παράμετρο έδαφος με τους δείκτες : Α) μεταβολή στις χρήσεις γης, β) αντιδιαβρωτικά /αντιπλημμυρικά έργα Γ) βιώσιμη διαχείριση γεωργικών γαιών και δασικών εκτάσεων.
  - Για την περιβαλλοντική παράμετρο βιοποικιλότητα-χλωρίδα-πανίδα με τον δείκτη : μεταβολή πληθυσμού ειδών πανίδας-χλωρίδας κατά είδος (ρυθμός μείωσης ή αύξησης των πληθυσμών των προστατευόμενων ειδών).
17. Κρίνεται χρήσιμη η σαφής αναφορά των αναντιστοιχιών που έχουν διαπιστωθεί με όσα προκύπτουν από τα οριζόμενα από τα ισχύοντα Τομεακά Χωροταξικά (Ειδικά Πλαίσια), ώστε να είναι δυνατή η προώθηση τους για θέματα που χρήζουν διόρθωση, κατά την Αναθεώρηση των Ειδικών Χωροταξικών Πλαισίων.

Καταληκτικά εκτιμάται ότι το Περιφερειακό Συμβούλιο ΑΜΘ δύναται να γνωμοδοτήσει θετικά ως προς το Στάδιο Β1 της μελέτης «Αξιολόγηση, αναθεώρηση & εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης»

με την προϋπόθεση ότι η μελέτη θα ενσωματώσει τις προαναφερθείσες προτάσεις και παρατηρήσεις.

Το Περιφερειακό Συμβούλιο Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης μετά από διαλογική συζήτηση έχοντας υπόψη τις διατάξεις του άρθρου 163 του Ν. 3852/2010 και του άρθρου 6 παρ.4.β του Ν.4269/2014

**ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ
ΜΕ ΨΗΦΟΥΣ 36 ΥΠΕΡ 1 ΚΑΤΑ 6 ΠΑΡΩΝ**

Γνωμοδοτεί υπέρ του Σταδίου Β1 της μελέτης «Αξιολόγηση, αναθεώρηση & εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης» με τις ακόλουθες παρατηρήσεις.

ΜΕΡΟΣ Α : Γενικές Παρατηρήσεις

Σε γενικές γραμμές το Β1 Στάδιο της μελέτης κρίνεται ικανοποιητικό ως προς τη διατύπωση της δομής του χωρικού προτύπου που προτείνει και των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων – κατευθύνσεων που θέτει. Αναδεικνύεται η ανάγκη ενίσχυσης του ενδογενούς αναπτυξιακού δυναμικού και της στοχευμένης προσέλκυσης αναπτυξιακών δραστηριοτήτων και επενδύσεων, μέσω της αξιοποίησης της γεωγραφικής θέσης, των φυσικών και παραγωγικών πλεονεκτημάτων και των υποδομών της Περιφέρειας. Στόχος είναι να δημιουργηθούν σταθερές βάσεις για μια αυτοδύναμη, εξωστρεφή και βιώσιμη ανάπτυξη, έτσι ώστε μέσα στην επόμενη πενταετία, να σταθεροποιηθούν τα φθίνοντα σήμερα οικονομικά και δημογραφικά μεγέθη. Αυτό αναμένεται να επιτευχθεί με την ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα με αναδιάρθρωση προϊόντων, μεθόδων παραγωγής και καθετοποίηση, την ανάδειξη του τουρισμού ως βασικού αναπτυξιακού άξονα της Περιφέρειας και την ενίσχυση του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα με δράσεις καινοτομίας. Ωστόσο λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η μελέτη ανατέθηκε από το πρώην ΥΠΕΚΑ το 2012, το υπό εξέταση Β1 Στάδιο παραδόθηκε στο Υπουργείο τον Απρίλιο του 2014 και ακολούθως η μελέτη διαβιβάσθηκε από την αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου στην ΠΑΜΘ τον Ιούλιο του 2015 κρίνεται αναγκαία η επικαιροποίηση και εναρμόνισή της με τα σημερινά δεδομένα. Αναλυτικότερα:

1. Θα πρέπει να γίνει επικαιροποίηση των αναφερόμενων νόμων, πλαισίων, στρατηγικών μελετών υπερτοπικού ενδιαφέροντος και εν γένει εγγράφων που μνημονεύονται στις ενότητες «Έχοντας υπόψη» και «Λαμβάνοντας υπόψη» του Προοιμίου π.χ. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Α.Μ.Θ. 2014-2020, Στρατηγικό Πλαίσιο Επενδύσεων Μεταφορών (ΣΠΕΜ) 2014-2025, νέο ΕΣΔΑ, Στρατηγική «έξυπνης εξειδίκευσης», Περιφερειακή Στρατηγική για την Καταπολέμηση της Φτώχειας και την Κοινωνική Ένταξη κλπ. Επίσης θα πρέπει να ληφθεί υπόψη επί της ουσίας το περιεχόμενο όλων των εν λόγω εγγράφων και ειδικότερα αυτών που παρήχθησαν πρόσφατα, παράλληλα με την εκπόνηση της παρούσας φάσης του ΠΠΧΣΑΑ. Προτείνεται να συμπεριληφθεί σε Παράρτημα ή σε ξεχωριστή ενότητα μια σύντομη επικαιροποίηση των βασικών κοινωνικοοικονομικών δεικτών της ΠΑΜΘ (ΑΕΠ, ΑΠΑ, ΑΕΠ, εισόδημα, ανεργία κ.λ.π.).
2. Ένας από τους βασικούς στόχους της αναθεώρησης του ΠΠΧΣΑΑ ήταν να αποτελέσει εισροή στην κατάρτιση του νέου Επιχειρησιακού Προγράμματος της ΠΑΜΘ 2014-2020. Ο στόχος όμως αυτός δεν επιτυγχάνεται ως αποτέλεσμα της σημαντικότητας καθυστέρησης που προαναφέρθηκε. Ως εκ τούτου παρατηρείται αναντιστοιχία μεταξύ σχεδιαζόμενων παρεμβάσεων του νέου ΕΣΠΑ (2014 -2020) και κατευθύνσεων του υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ.
3. Το νέο όραμα της Περιφέρειας όπως έχει διατυπωθεί στο εγκεκριμένο ΕΠ ΠΑΜΘ 2014-2020, ήτοι «η ανασυγκρότηση του παραγωγικού προτύπου της Περιφέρειας ώστε να μετασηματιστεί σε τουριστικό προορισμό αριστείας και σημαντικό βιομηχανικό πόλο, αξιοποιώντας το συγκριτικό της πλεονέκτημα στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα, το πλούσιο ενδογενές της δυναμικό, τη γεωγραφική της θέση και προωθώντας την κοινωνική συνοχή με την κινητοποίηση υφισταμένων αλλά και νέων κοινωνικών συλλογικοτήτων» θα πρέπει να αποτελεί

τον πυρήνα των στρατηγικών κατευθύνσεων για την ανάδειξη της ΠΑΜΘ στο διεθνή, ευρωπαϊκό και εθνικό χώρο.

4. Επισημαίνεται ότι δεν γίνεται αναφορά στη ραγδαία αύξηση των επισκεπτών που παρατηρείται και καταγράφεται το τελευταίο διάστημα στις πύλες εισόδου της Περιφέρειας. Η αύξηση αυτή δημιουργεί νέα δυναμική και προοπτική ανάπτυξης του τουρισμού της ΠΑΜΘ.

5. Η αναφορά στα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ) και η κατηγοριοποίηση των αξόνων (άρθρο 3 και 7) έχει διαφοροποιηθεί πλήρως από τις 14-12-2013. Στο αναλυτικό (comprehensive) δίκτυο των οδικών ΔΕΔ-Μ έχει ενταχθεί η Εγνατία Οδός, οι κάθετοι άξονες Αλεξανδρούπολη-Ορμένιο, Κομοτηνή-Νυμφαία και Ξάνθη-Εχίνος. Η Καβάλα προγραμματίζεται να συνδεθεί με τον Orient / East Med corridor μέσω του Ε61 (Καβάλα-Δράμα-Σέρρες). Στο πλαίσιο αυτό θεωρείται ως πρωταρχική επιλογή για την χώρα και για την ΠΑΜΘ η ενίσχυση κατά προτεραιότητα όλων των κάθετων αξόνων όπως περιγράφονται στα ΔΕΔ-Μ με την επέκταση του σχεδιασμού τους έως το θαλάσσιο μέτωπο της ΠΑΜΘ.

6. Η αιτιολόγηση του αποκλεισμού της ΠΑΜΘ από το νέο Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών αναφέροντας ότι *«Η μειωμένη σημασία που φαίνεται να αποδίδεται στην Περιφέρεια οφείλεται μάλλον σε συγκυριακούς παράγοντες ή και σε ελλείψεις των υφιστάμενων υποδομών και δεν αντιστοιχεί στις πραγματικές δυνατότητες των βασικών κόμβων και δικτύων της ΠΑΜΘ – ιδιαίτερα των δύο λιμένων της, που έχουν τη δυνατότητα να εξελιχθούν σε σημαντικούς κόμβους διατροπικών μεταφορών»* (άρθρο 3, κεφ. Γ) δεν επαρκεί για τη διεκδίκηση της δυναμικής επανένταξης της ΠΑΜΘ στο αναθεωρημένο ΔΕΔ-Μ και χρειάζεται να δοθούν μέσω του υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ περαιτέρω επιχειρήματα σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

7. Κρίνεται σκόπιμο να τονιστεί ότι η δομή του προτύπου χωρικής ανάπτυξης της ΠΑΜΘ (άρθρο 6) οργανώνεται με βάση τον παραδοσιακό άξονα ανάπτυξης Ανατολής-Δύσης καθώς επίσης και με βάση την ισχυροποίηση των πέντε αναπτυξιακών αξόνων Βορρά-Νότου, που ταυτίζονται με τους πέντε κάθετους μεταφορικούς άξονες, τάση που αναμένεται να ενταθεί στο μέλλον.

8. Στον τομέα των οδικών υποδομών (άρθρο 14) καταγράφονται προτάσεις διαφοροποιημένες σε σχέση με τα ισχύοντα είτε σε επίπεδο Περιφέρειας, είτε σε επίπεδο Υπουργείων, είτε ακόμη και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ως παράδειγμα αναφέρεται η ατεκμηρίωτη διαφοροποίηση όδευσης του οδικού άξονα 61, αυτοκινητόδρομος με όδευση Σέρρες-Δράμα-Καβάλα, ο οποίος συμπεριλαμβάνεται στον Κανονισμό 1315/2013 της ΕΕ, που αφορά τα ΔΕΔ-Μ και αποτυπώνεται έτσι στους σχετικούς χάρτες και ενώ με τον ίδιο τρόπο αποτυπώνεται στο ΣΠΕΜ 2014-2025, εντούτοις στο σχέδιο ΥΑ προτείνεται με όδευση απευθείας Σέρρες-Καβάλα.

9. Τα άρθρα 3, 4, 5, 6, 7 και 14 θα πρέπει να αναδιατυπωθούν λαμβάνοντας υπόψη τα προαναφερόμενα αλλά και τη δυναμική και αναπτυξιακή διάσταση των κάθετων στην Εγνατία αξόνων (Αλεξανδρούπολη-Ορμένιο, Κομοτηνή-Νυμφαία, Ξάνθη-Ελληνοβουλγαρικά Σύνορα, Καβάλα-Δράμα-Σέρρες/Ε61 και Δράμα-Εξοχή), σε συνδυασμό με τις υπόλοιπες υποδομές μεταφορών, κυρίως με τα λιμάνια Αλεξανδρούπολης και Καβάλας, τα δύο αεροδρόμια και τον σιδηρόδρομο.

10. Δεν είναι κατανοητή η εκτεταμένη αναφορά του σχεδίου ΥΑ στην περίπτωση των κοιτασμάτων χρυσού, ειδικά μετά την ξεκάθαρη θέση του Περιφερειακού Συμβουλίου στο θέμα της εξόρυξης κοιτασμάτων χρυσού, η οποία παραμένει όπως έχει διατυπωθεί με την 55/2013 Απόφασή του «Γνωμοδότηση επί της 1ης Φάσης της μελέτης Αξιολόγηση, αναθεώρηση και εξειδίκευση του Περιφερειακού πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης», δηλαδή ότι *«Δεν υπάρχουν οικονομικά βιώσιμες μέθοδοι αντιμετώπισης της ισχυρά οχλούσας ρύπανσης»* και ότι *«η δραστηριότητα της εξόρυξης χρυσού είναι ασύμβατη με το χαρακτήρα της αειφόρου ανάπτυξης»*. Το ανωτέρω κριτήριο είναι κριτήριο αποκλεισμού και δεν τίθεται θέμα *«πολυπαραγοντικής προσέγγισης βασισμένης στην ευρύτερη αποδοχή της τοπικής κοινωνίας»*. Η τοπική κοινωνία έχει λάβει θέση και δεν πρέπει το θέμα της εξόρυξης χρυσού να παραπέμπεται συνεχώς σε αυτήν. Ως εκ τούτου στο υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ πρέπει να αποκλείεται ξεκάθαρα η δυνατότητα αξιοποίησης των κοιτασμάτων χρυσού. Άστοχη κρίνεται επίσης η επιλεκτική αναφορά ορισμένων αποσπασμάτων της ΜΠΕ του έργου (άρθρο 16 κεφ. Γ). Επίσης οι λεπτομερείς αναφορές, χωρίς μάλιστα επεξήγηση των όρων (π.χ. ΒΑΤ'S), σε εφαρμογή διαθέσιμων τεχνολογιών για την αντιμετώπιση διαφόρων ζητημάτων (π.χ.

μείωσης του ορατού αποτελέσματος της εξόρυξης) δεν έχουν καμία απολύτως σχέση με το ύψος γραφής και το επίπεδο ανάλυσης του υπόλοιπου κείμενου του σχεδίου ΥΑ.

11. Το Πρόγραμμα Δράσης πρέπει να συνταχθεί εξαρχής και να ενσωματωθεί σε ειδικό άρθρο της ΥΑ, διότι ο επισυναπτόμενος στο τεύχος 1 της μελέτης «*Αναλυτικός πίνακας προτεινόμενων έργων και παρεμβάσεων ανά τομέα παρέμβασης*» είναι ελλιπής, χωρίς ιεράρχηση και αναντίστοιχος με τις κατευθύνσεις του υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ. Κατά τη σύνταξη του Προγράμματος Δράσης θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι προτάσεις των φορέων της Περιφέρειας, οι ισχύοντες Κανονισμοί της Ε.Ε. (π.χ. ΔΕΔ-Μ) και τα εγκεκριμένα Προγράμματα (π.χ. ΕΣΠΑ 2014-2020, ΣΠΕΜ 2014-2025) καθώς και να συμπεριλαμβάνει ιεραρχημένα μόνο τις κυριότερες παρεμβάσεις.

12. Κρίνεται σκόπιμη η αξιοποίηση από το υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ των Ειδικών Χωρικών Σχεδίων, όπως αυτά περιγράφονται στο άρθρο 8 του Ν. 4269/2014 (ΦΕΚ 142Α/28.06.2014), μέσω των οποίων μπορεί να επιτευχθεί μια πιο ευέλικτη και σαφώς προσανατολισμένη παρέμβαση στην επίτευξη ειδικού οικονομικού και αναπτυξιακού σκοπού ικανού να υποβοηθήσει την οικονομία της Περιφέρειας.

13. Επισημαίνεται η κρισιμότητα κατάρτισης των προβλεπόμενων ΠΔ και των Σχεδίων Διαχείρισης για όλες τις προστατευόμενες περιοχές της ΠΑΜΘ και η ανάγκη επίλυσης των προβλημάτων που προκύπτουν από τις κατευθύνσεις των ΚΥΑ (ή των προτεινόμενων ΠΔ). Ειδικότερα για τις περιοχές του δικτύου NATURA 2000 (ΦΥΣΗ 2000), οι οποίες δεν αποτελούν ταυτόχρονα και προστατευόμενες περιοχές, απαιτείται άμεση λήψη μέτρων με την κατάρτιση Σχεδίων Διαχείρισης.

14. Η διάκριση των στοιχείων φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος χρειάζεται αναδιατύπωση. Επί πλέον απαιτείται διόρθωση των ανακριβειών και συμπλήρωση των στοιχείων αυτών (άρθρα 10, 19, 20 και 21).

15. Το άρθρο 22 κρίνεται σκόπιμο να αναδιατυπωθεί έχοντας ισοβαρή και ενιαία δομή ανά αναπτυξιακή ενότητα και να μην περιγράφει αναλυτικά παρεμβάσεις και έργα, αλλά γενικότερες κατηγορίες δράσεων – έργων που συμβάλλουν στην περαιτέρω ανάπτυξη της περιοχής λαμβανομένης υπόψη της ανάλυσης της μελέτης και των προτάσεων των δήμων.

16. Στο άρθρο 5 του σχεδίου ΥΑ δεν γίνεται επαρκής σχολιασμός διακριτά, αλλά και συνδυαστική εκτίμηση των παρατιθέμενων στοιχείων (ΑΕΠ, ΑΠΑ, πληθυσμός, ανεργία) καθώς και διατύπωση σαφών συμπερασμάτων για τη σημερινή κατάσταση και τις διαφαινόμενες τάσεις, ώστε η θεραπεία των όποιων αδυναμιών και η ανάπτυξη των πλεονεκτημάτων να συνδυάζεται με τις προτάσεις του υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ.

17. Διαπιστώνεται έλλειμμα προτάσεων για παρεμβάσεις ή θεσμικές ρυθμίσεις στον τομέα της ανάπτυξης και ειδικότερα της επιχειρηματικότητας (π.χ. πρόταση για θέσπιση ειδικών ρυθμίσεων για παραμεθόριες περιοχές με διασυνοριακές διαβάσεις που πλήττονται καίρια λόγω μετακινήσεων επιχειρήσεων και καταναλωτών στις γειτονικές χώρες).

18. Κρίνεται απαραίτητη η απλούστευση της δομής του κειμένου με σκοπό τη μείωση του όγκου και την αποφυγή επανάληψης δεδομένων και κατευθύνσεων. Για παράδειγμα είναι σκόπιμο στο άρθρο 8 να μην αναφέρονται κατευθύνσεις για τη χωροθέτηση παραγωγικών δραστηριοτήτων και οι κατευθύνσεις για την ανάπτυξη υποδομών ενέργειας να περιγράφονται μόνο στα άρθρα 9 και 15.⁴

19. Επισημαίνεται ότι απαιτείται η διατύπωση σαφούς πρότασης για τον ορισμό της υπηρεσίας παρακολούθησης και αξιολόγησης της εφαρμογής του ΠΠΧΣΑΑ.

ΜΕΡΟΣ Β : Παρατηρήσεις ανά θεματική ενότητα

I. Διεθνής Θέση της ΠΑΜΘ

1. Δεδομένου ότι κρίνεται σκόπιμο να τονιστεί ότι η δομή του προτύπου χωρικής ανάπτυξης της ΠΑΜΘ (άρθρο 6) οργανώνεται με βάση τον παραδοσιακό άξονα ανάπτυξης Ανατολής-Δύσης καθώς επίσης και με βάση την ισχυροποίηση των πέντε αναπτυξιακών αξόνων Βορρά-Νότου, που ταυτίζονται με τους πέντε κάθετους μεταφορικούς άξονες, τάση που αναμένεται να ενταθεί στο μέλλον, κρίνεται απαραίτητη :

⁴ Επιπλέον κρίνεται αναγκαία η διόρθωση του λεκτικού του κειμένου του σχεδίου ΥΑ σύμφωνα με τις παρατηρήσεις των φορέων

- η αναβάθμιση των δύο καθέτων αξόνων «Αλεξανδρούπολη-Ορμένιο» και «Καβάλα-Δράμα-Σέρρες (Ε61)» σε κύριους Αναπτυξιακούς Άξονες Διευρωπαϊκού Ενδιαφέροντος καθώς και
- η συμπλήρωση και διόρθωση των δευτερευόντων αναπτυξιακών αξόνων με τους άξονες «Κομοτηνή-Νυμφαία», «Δράμα-Εξοχή» και «Ξάνθη-Εχίνος-Ελληνοβουλγαρικά σύνορα». Η προτεινόμενη ιεράρχηση των αναπτυξιακών αξόνων προκύπτει από την ανάγκη ολοκλήρωσης των πολυτροπικών μεταφορών και τη θέση ως προς τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ).

Οι Άξονες Ανάπτυξης της Περιφέρειας (άρθρο 7) ολοκληρώνονται, προκειμένου να εξυπηρετήσουν το ρόλο τους, με έργα βασικής προτεραιότητας όπως διατυπώνονται στη συνέχεια της εισήγησης για το οδικό δίκτυο, το σιδηροδρομικό δίκτυο και τα λιμάνια.

2. Είναι εσφαλμένη η εκτίμηση ότι ο άξονας Κομοτηνής – Νυμφαίας «...δεν προβλέπεται να παραλάβει εξειδικευμένο ή αναβαθμισμένο ρόλο», όπως αναφέρεται στο τεύχος 1 της μελέτης (σελ. 254), καθώς από τη μέχρι σήμερα λειτουργία του αναδεικνύεται ως ο βασικός άξονας εισροής τουριστικών ροών στην ΠΑΜΘ από τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, τάση η οποία είναι σκόπιμο να τεκμηριωθεί από το υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ με ποσοτικά στοιχεία.

3. Στο θαλάσσιο άξονα βορείου και ανατολικού Αιγαίου χρειάζεται να διορθωθεί η διατύπωση ότι «ο άξονας αυτός δεν έχει μέχρι σήμερα σημαντική υπόσταση» καθώς παρουσιάζει σημαντική προοπτική περαιτέρω ανάπτυξης. Αξίζει δε να σημειωθεί ότι οι επιβάτες που μετακινούνται ετησίως με τα πλοία της ακτοπλοΐας από το λιμάνι της Καβάλας για Λήμνο, Μυτιλήνη, Χίο, Σάμο, μέχρι και Ρόδο, υπολογίζονται στις 120.000 ετησίως.

4. Η αναφορά στους Πανευρωπαϊκούς Άξονες ΙΧ, Χ, ΙV, κ.λπ. θα πρέπει να απαλειφθεί καθώς με την αναθεώρηση του Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ) έχουν καταργηθεί και αντικατασταθεί με εννέα (9) κύριους διαδρόμους. Η ανάλυση θα πρέπει να γίνεται στη βάση του αναθεωρημένου Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ).

5. Στο άρθρο 7 δεν αναφέρεται ο Μεθοριακός Σταθμός (Είσοδοι-Διασυνοριακές συνδέσεις) του Κυπρίνου προς Ιβαΐλοβγκραντ στο Β. Έβρο ο οποίος λειτουργεί εδώ και πέντε χρόνια με σημαντικό αριθμό διερχομένων εκατέρωθεν. Ο συγκεκριμένος Μεθοριακός Σταθμός δεν απεικονίζεται ούτε στους χάρτες.

6. Χρειάζεται να διερευνηθεί η δυνατότητα διασυνοριακής εισόδου (τελωνείο) στη Νήσο Σαμοθράκης προκειμένου να καταστεί δυνατή η θαλάσσια σύνδεση με τα νησιά του βορείου και ανατολικού Αιγαίου και τα παράλια της Τουρκίας.

II. Οδικό Δίκτυο

1. Οι Άξονες Ανάπτυξης της Περιφέρειας ολοκληρώνονται, προκειμένου να εξυπηρετήσουν το ρόλο τους, με τα ακόλουθα έργα βασικής προτεραιότητας:

- Ολοκλήρωση Κάθετου Άξονα Εγνατίας Οδού, Τμήμα Αρδάνιο-Μάνδρα -Ψαθάδες.
- Κατασκευή νέας οδικής Γέφυρας και Μεθοριακού Σταθμού στο Τελωνείο των Κήπων.
- Κατασκευή του (Ε61) Καβάλα-Δράμα-Σέρρες (τμήματα Καβάλα-Δράμα και Δράμα-όρια νομού Σερρών).
- Ολοκλήρωση Κάθετου Άξονα Εγνατίας Οδού Κομοτηνή-Νυμφαία (Νότιο Τμήμα, Σύνδεση με Άξονα Εγνατίας Οδού)
- Αναβάθμιση μεθοριακού σταθμού Νυμφαίας.
- Βελτιώσεις Οδικού Άξονα Δράμας-Εξοχής (τμήμα Δράμα-Κ.Νευροκόπι, Εθνική Οδός Νο 57).
- Κατασκευή Κάθετου Άξονα Εγνατίας Οδού Ξάνθη-Εχίνος-Ελληνοβουλγαρικά Σύνορα.
- Βελτίωση προσπελασιμότητας αεροδρομίου Χρυσούπολης και λιμένα Κεραμωτής (αναβάθμιση οδικού δικτύου, αναβάθμιση κόμβου Πέρνης, παρακάμψεις οικισμών).
- Ένταξη του Άξονα Δράμα-Εξοχή στο αναλυτικό Δίκτυο Διευρωπαϊκών Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ).
- Εξασφάλιση της σύνδεσης του Ε61 με την Εγνατία οδό με το κομμάτι Μπάφρα - Αμφίπολη.
- Βελτίωση της Εθνικής Οδού Νο. 14 (Δράμα-Παρανέστι-Σταυρούπολη-Ξάνθη).
- Κατασκευή περιφερειακής οδού Καβάλας.
- Κατασκευή ανατολικής παρακάμψης Ξάνθης.
- Κατασκευή περιφερειακής οδού Αλεξανδρούπολης

2. Στο σχέδιο ΥΑ όπου αναφέρεται ο οδικός άξονας Καβάλα-Σέρρες (Ε61) ή Σέρρες-Μπάφρα- Καβάλα κρίνεται απαραίτητο να διορθωθεί σε άξονα Καβάλα-Δράμα-Σέρρες (Ε61).
3. Δεν κρίνεται σκόπιμη η αναφορά τεχνικών χαρακτηριστικών των προτεινόμενων οδικών δικτύων.
4. Κρίνεται σκόπιμο να δοθούν οι ακόλουθες κατευθύνσεις:
  - Να γίνει αποκατάσταση – αναβάθμιση του λοιπού οδικού δικτύου όπου αυτό κρίνεται σκόπιμο.
  - Να γίνει αναφορά σε θέματα βελτίωσης Οδικής Ασφάλειας.
  - Να ενισχυθούν οι υποδομές προσβασιμότητας σε απομονωμένες περιοχές καθώς και η βελτίωση και επέκταση του αγροτικού και δασικού δικτύου δρόμων.
5. Κρίνεται σκόπιμο το «δευτερεύον περιφερειακό οδικό δίκτυο» να συμπληρωθεί ως ακολούθως:
  - Βελτίωση της οδικής σύνδεσης της Εγνατίας Οδού (Α/Κ Χρυσούπολης) με την Εθνική Οδό 14 Δράμας – Ξάνθης με τις 5η και 7η επαρχιακές Οδούς Ζαρκαδιά – Κεχροκάμπος – Σταυρούπολη (ορεινός όγκος Ροδόπης και Λεκάνης).
  - Η οδός Νέα Κεσσάνη-Άβδηρα-Άβατο υπάρχει (επ.Ο.9) και δεν γίνεται κατανοητή η κατάταξή της στις προτεινόμενες.

III. Σιδηροδρομικό Δίκτυο

1. Οι Άξονες Ανάπτυξης της Περιφέρειας ολοκληρώνονται, προκειμένου να εξυπηρετήσουν το ρόλο τους, με τα ακόλουθα έργα βασικής προτεραιότητας:
  - Βελτίωση της χάραξης σε εντοπισμένα τμήματα και εγκατάσταση ηλεκτροκίνησης και σηματοδότησης στην σιδηροδρομική γραμμή Αλεξανδρούπολη-Ορμένιο.
  - Νέα γραμμή σύνδεσης του σιδηροδρομικού δικτύου με τον Εμπορικό λιμένα Καβάλας (Τοξότες -Ν. Καρβάλη-«ΦΙΛΙΠΠΟΣ Β΄»).
  - Βελτίωση σε εντοπισμένα τμήματα της σιδηροδρομικής γραμμής Στρυμόνας-Αλεξανδρούπολη και πλήρης ηλεκτροκίνηση με σηματοδότηση της υφιστάμενης σιδηροδρομικής γραμμής.
  - Κατασκευή νέας σιδηροδρομικής γραμμής Θεσσαλονίκη-Αμφίπολη/Νέα Ζίχνη-Καβάλα (Ν. Καρβάλη).
  - Συνδέσεις σιδηροδρομικού δικτύου με τις ΒΙΠΕ και τα ΒΙΟΠΑ.
  - Παρακάμψεις των αστικών κέντρων όπου παρατηρούνται προβλήματα ασφάλειας.
  - Αναβάθμιση μεθοριακού σταθμού σιδηροδρομικού σταθμού Πυθίου (ως επιβατικού και εμπορευματικού καθώς αποτελεί τη μοναδική σιδηροδρομική σύνδεση Ανατολής και Δύσης).
  - Συνδέσεις σιδηροδρομικού δικτύου με αεροδρόμια.
2. Στο σχέδιο ΥΑ δεν αναφέρεται η αναγκαιότητα βελτίωσης και ηλεκτροκίνησης του υφιστάμενου σιδηροδρομικού δικτύου (όπως προσδιορίζεται ως αναγκαιότητα στο ΣΠΕΜ 2014-2025).
3. Επισημαίνεται ότι η σύνδεση του λιμένα Αλεξανδρούπολης με το σιδηροδρομικό δίκτυο έχει ολοκληρωθεί από την ΕΡΓΟΣΕ στις αρχές του 2015.
4. Είναι σκόπιμο να συμπεριληφθεί η διερεύνηση της δυνατότητας σιδηροδρομικής σύνδεσης Καβάλας-Δράμας η οποία μπορεί να λειτουργήσει και ως προασιακή.

IV. Λιμάνια

1. Οι Άξονες Ανάπτυξης της Περιφέρειας ολοκληρώνονται, προκειμένου να εξυπηρετήσουν το ρόλο τους, με τα ακόλουθα έργα βασικής προτεραιότητας:
  - Επανεξέταση του Λιμένα της Αλεξανδρούπολης στο αναλυτικό Δίκτυο Διευρωπαϊκών Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ)⁵.
  - Κατασκευή εγκαταστάσεων πολυχρηστικού σταθμού και λοιπών υποδομών στο Λιμένα Αλεξανδρούπολης.

⁵ Είναι σημαντικότατο λάθος η αναφορά στο τεύχος 1 της μελέτης (σελ 141) ότι ο Λιμένας Αλεξανδρούπολης εντάσσεται στο εκτεταμένο ΔΕΔ-Μ, καθώς με την τελευταία αναθεώρηση των ΔΕΔ-Μ (Νοέμβριος του 2013) ο λιμένας βρίσκεται εκτός Διευρωπαϊκών Δικτύων Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ).

- Σύνδεση Εγνατίας Οδού με το Λιμάνι Αλεξανδρούπολης (Περιφερειακή Οδός Αλεξανδρούπολης -Ανατολικό Τμήμα).
  - Κατασκευή έργων νέου Λιμένα Καβάλας (ολοκλήρωση υποδομών στο λιμένα ΦΙΛΙΠΠΟΣ Β').
  - Αναβάθμιση - ανάπτυξη αστικού λιμένα Καβάλας (ολοκλήρωση έργων υποδομής, εξυπηρέτηση κρουαζιέρας, μαρίνων σκαφών αναψυχής).
- 2.** Το λιμενικό σύστημα της Καβάλας (αστικός λιμένας Καβάλας, εμπορικός λιμένας Φίλιππος Β', λιμένας Κεραμωτής και λιμένας Ελευθερών) και το λιμάνι της Αλεξανδρούπολης, προτείνεται να αναλάβουν και οι δύο το ρόλο του Λιμένα/ Πύλη Διεθνούς Εμβέλειας όπως περιγράφεται στη συνέχεια: διεθνές διαμετακομιστικό - εμπορευματικό κέντρο, κέντρο συνδυασμένων μεταφορών και διεθνής πύλη για τον τουρισμό, με λειτουργίες εμπορευματικού και επιβατικού λιμένα, αλιευτικού καταφύγιου, μαρίνας σκαφών αναψυχής, κρουαζιέρας και έδρας ναυταθλητικών δραστηριοτήτων. Οι δύο λιμένες μπορούν να λειτουργήσουν με συνέργεια και συμπληρωματικότητα δημιουργώντας διάδρομο πολυτροπικών μεταφορών για τη σύνδεση των λιμένων του βορειοανατολικού Αιγαίου με τους λιμένες της Μαύρης Θάλασσας και τον Δούναβη, προσφέροντας έτσι μια εναλλακτική διαδρομή προς τα στενά του Βοσπόρου, όπου παρατηρείται κυκλοφοριακή συμφόρηση.
- 3.** Ο λιμένας του Πόρτο Λάγους κρίνεται σκόπιμο να διατηρήσει τη λειτουργία του ως εμπορευματικό λιμάνι μικρής κλίμακας, παράλληλα να αναδείξει το ρόλο του ως αλιευτικό, τουριστικό και επιβατικό λιμάνι της περιοχής και ως εκ τούτου να μην υιοθετηθεί η κατεύθυνση που δίνεται από το υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ για απομάκρυνση των οχλουσών εμπορευματικών δραστηριοτήτων (άρθρο 14, κεφ. 3).
- 4.** Σε ότι αφορά στις συνδέσεις των λιμανιών με τα νησιά του βορείου Αιγαίου χρειάζεται να προστεθεί η σύνδεση με τη Θάσο, τη Σαμοθράκη και τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου όπως Λήμνο, Μυτιλήνη, Χίο και Ρόδο. Επίσης πρέπει να διορθωθεί η αναφορά μόνο στο λιμάνι της Αλεξανδρούπολης για την ανάπτυξη αξιόπιστων θαλάσσιων ή εναέριων συνδέσεων (μέσω υδροπλάνων) με τα νησιά του βορείου Αιγαίου. Κρίνεται σκόπιμο ο τομέας των μεταφορών στην Περιφέρεια να συμπληρωθεί με δίκτυο μεταφορών με υδροπλάνα, για την σύνδεση κυρίως των νησιών του βορείου και ανατολικού Αιγαίου, με τα λιμάνια Καβάλας και Αλεξανδρούπολης.
- 5.** Επισημαίνεται ότι είναι απαραίτητο να γίνουν επενδύσεις εκσυγχρονισμού των αλιευτικών λιμένων της περιοχής, κυρίως με εξοπλισμό που θα βοηθήσει στην ανάπτυξη του αλιευτικού επαγγέλματος. Παράλληλα, μπορεί να αξιοποιηθεί η υφιστάμενη υποδομή των λιμένων και των αλιευτικών καταφυγίων της περιοχής, με τις απαραίτητες παρεμβάσεις εκσυγχρονισμού, για την περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού με σκάφη (μαρίνες).
- 6.** Προτείνεται σε θαλάσσιες περιοχές με χαρακτηριστικά φυσικών λιμένων να δημιουργηθούν εγκαταστάσεις (πλωτές ή χερσαίες) ελλιμενισμού τουριστικών σκαφών με στόχο την προσέλκυση τουριστών.
- 7.** Ο λιμένας Αλεξανδρούπολης διαθέτει μια από τις μεγαλύτερες θεσμοθετημένες χερσαίες ζώνες λιμένων στη χώρα, χωρίς όμως μέχρι σήμερα να έχει ολοκληρωθεί το θέμα της απαλλοτρίωσης της. Συνεπώς δεν τίθεται θέμα «επέκτασης» αλλά οριστικοποίησης του ζητήματος των απαλλοτριώσεων.
- 8.** Κρίνεται σκόπιμη η απαγόρευση δημιουργίας νέων πλωτών αγκυροβολίων καθώς έχει κατασκευαστεί το κοντινό λιμάνι Φίλιππος Β' όπου μπορεί να γίνεται εκφόρτωση πετρελαιοειδών με ασφαλή τρόπο. Παράλληλα κρίνεται σκόπιμη η διατήρηση των υφιστάμενων πλωτών αγκυροβολίων στη θαλάσσια περιοχή της Βάσσοβας.
- 9.** Κρίνεται σκόπιμο το σχέδιο ΥΑ να συμπληρωθεί ως ακολούθως:
- Να τονιστεί περισσότερο ο ρόλος του Λιμένα Κεραμωτής⁶ (κύριος λιμένας μετάβασης στη Θάσο) και του Λιμένα Ελευθερών (σημαντικές προοπτικές σε περιφερειακό επίπεδο). Επιπλέον, να διορθωθεί η περιγραφή που αφορά το ρόλο του Λιμένα Ελευθερών ως εξής: «Το

⁶ Στις σελίδες 148 και 149 του σχεδίου ΥΑ ο κόλπος της Κεραμωτής αναφέρεται λανθασμένα ως κόλπος της Καλαμωτής.

λιμάνι των Ελευθερών – Νέας Περάμου, που εξυπηρετεί αλιευτική, μικρή εμπορική και επιβατική κίνηση και ελλιμενισμό μικρών σκαφών αναψυχής».

- Να αναφερθεί ότι στον οικισμό Σκάλα Καλλιράχης έχει εκπονηθεί μελέτη αναβάθμισης του λιμένα, η οποία αλλάζει άρδην τη φυσιογνωμία του οικισμού, μετατρέποντάς τον σε πόλο έλξης σκαφών αναψυχής.
- Να προβλεφθεί στο σχέδιο ΥΑ η βελτίωση του λιμανιού της σκάλας Ποταμιάς ως αλιευτικού καταφυγίου και η ανάγκη κατασκευής αλιευτικού καταφυγίου στην Ν. Καρβάλη Καβάλας.
- Να προβλεφθεί στο σχέδιο ΥΑ η αλλαγή της χωροθέτησης του Αλιευτικού Καταφυγίου Ιμέρου αφού η σημερινή του θέση δεν είναι λειτουργική.
- Στους λιμένες τοπικής σημασίας χρειάζεται να γίνει αναφορά στο Φανάρι, τη Νέα Ηρακλείτσα καθώς και την Κάριανη.

V. Αεροδρόμια

1. Σε ότι αφορά στην ανάλυση των αερολιμένων ο χαρακτηρισμός στους χάρτες πρέπει να ταυτίζεται με το χαρακτηρισμό που αναφέρεται στο άρθρο 14, κεφ. 4.
2. Δεν γίνεται καμία αναφορά στο σχέδιο ΥΑ για το προγραμματιζόμενο ελικοδρόμιο στη Σαμοθράκη όπως αυτό αποτυπώνεται στο χάρτη Π.2β.
3. Να διερευνηθεί η δυνατότητα κατασκευής σύγχρονου ελικοδρομίου στο Βόρειο Έβρο.
4. Κρίνεται σκόπιμη η αξιοποίηση της δυνατότητας ανάπτυξης εμπορευματικών αερομεταφορών CARGO των δύο αερολιμένων Αλεξανδρούπολης και Καβάλας για μεταφορά π.χ. ευαίσθητων προϊόντων (ιχθυηρά, φρούτα).

VI. Χωρική Διάρθρωση – Οικιστικό Δίκτυο

1. Σύμφωνα με το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΦΕΚ 128Α/03.07.2008) το δίπολο Κομοτηνής – Αλεξανδρούπολης περιλαμβάνεται στους πρωτεύοντες εθνικούς πόλους, η Καβάλα στους δευτερεύοντες εθνικούς πόλους και η Δράμα και η Ξάνθη στους λοιπούς εθνικούς πόλους. Το σχέδιο ΥΑ προτείνει επιπλέον τον καθορισμό λειτουργικού – αστικού διπόλου Καβάλας – Δράμας. Προτείνεται η διατήρηση του δίπολου Κομοτηνής – Αλεξανδρούπολης και αναβάθμιση του ρόλου των αστικών κέντρων Καβάλας, Δράμας, Ξάνθης ως πρωτεύοντων εθνικών πόλων, στο πλαίσιο συγκρότησης ενός ενιαίου αναπτυξιακού πόλου.

Επισημαίνεται ότι η ανωτέρω πρόταση αποσκοπεί στο να υιοθετηθεί ως ανάδραση (πρόταση τροποποίησης) προς το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΦΕΚ 128Α/03.07.2008) σύμφωνα με το άρθρο 23 του σχεδίου της ΥΑ του ΠΠΧΣΑΑ της ΠΑΜΘ.

2. Προτείνεται η συγκρότηση ενός ενιαίου λειτουργικού-αναπτυξιακού πόλου (δίπολο) αποτελούμενο από τα αστικά κέντρα Διδυμοτείχου-Ορεστιάδας με την κατάταξη του Διδυμοτείχου στο 5ο επίπεδο οικιστικού δικτύου και τον χαρακτηρισμό του ως Πρωτεύον Περιφερειακό Αστικό Κέντρο.
3. Προτείνεται η συγκρότηση ενός ενιαίου λειτουργικού-αναπτυξιακού πόλου (δίπολο) αποτελούμενο από τα αστικά κέντρα 6ου επιπέδου Δοξάτου-Καλαμπακίου ως Δευτερεύον Περιφερειακό Αστικό Κέντρο και Τοπικό Αναπτυξιακό Κέντρο.
4. Δεδομένου του γεγονότος ότι η Περιφέρεια εμφανίζει δραματική καθυστέρηση ως προς την υλοποίηση των ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ, με άμεση συνέπεια τη δημιουργία πολλών προβλημάτων από την έλλειψη του υποκείμενου σχεδιασμού, κρίνεται απαραίτητο η εκπόνηση Τοπικών Χωρικών Σχεδίων (πρώην ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ) σε επίπεδο Καλλικρατικών Δήμων να αποτελεί ανάγκη πρώτης προτεραιότητας για την τοπική αυτοδιοίκηση και όχι δεύτερης ή μακροπρόθεσμης όπως χαρακτηρίζεται στο σχέδιο ΥΑ.
5. Σε συνέχεια της παραπάνω επισήμανσης χρειάζεται να αναφερθεί η αναγκαιότητα εκπόνησης ρυμοτομικών σχεδίων εφαρμογής (ΡΣΕ) που θα υλοποιηθούν την επόμενη 15ετία.
6. Τα Σχέδια Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων (ΣΟΑΠ) πρέπει να μην ταυτίζονται με τα Σχέδια Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, όπως για παράδειγμα επιχειρείται στο άρθρο 22, αλλά να συσχετίζονται με τις προωθούμενες πολιτικές και προγράμματα (ΟΧΕ, ΒΑΑ κλπ). Στα προτεινόμενα ΣΟΑΠ στο Κεφ.Β του άρθρου 17 προτείνεται να ενταχθούν και άλλοι οικισμοί όπως ο Λιμένας Θάσου, η Ορεστιάδα, το Διδυμότειχο κ.α., αλλά σε κάθε περίπτωση η

εκπόνηση των ΣΟΑΠ θα πρέπει να προτείνεται μετά από ιεράρχηση των αναγκών των αστικών και ημιαστικών κέντρων της Περιφέρειας.

7. Το Τόξο Υγροβιότοπων και Αρχαιολογικών Χώρων προτείνεται να επεκταθεί ανατολικά έως τον αρχαιολογικό χώρο της αρχαίας Ζώνης, όπως άλλωστε παρουσιάζεται στο Χάρτη Π.2.α «Χωροταξική Οργάνωση Περιφέρειας». Γενικά το Τόξο Υγροβιότοπων και Αρχαιολογικών Χώρων χαρακτηρίζεται από περιορισμένη έκταση και περιορισμένη ενσωμάτωση αρχαιολογικών χώρων. Ουσιαστικά περιορίζεται γεωγραφικά στα όρια του Εθνικού Πάρκου ΑΜΘ, αδυνατώντας να συγκεντρώσει μια κρίσιμη αναπτυξιακή μάζα που θα αποτελέσει τη βάση για το σχεδιασμό μιας Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης κατά τα πρότυπα του νέου ΕΣΠΑ (2014-2020). Η προτεινόμενη συγκρότηση του Τόξου Υγροβιότοπων και Αρχαιολογικών Χώρων κρίνεται σκόπιμο να λάβει υπόψη τις πρωτοβουλίες που βρίσκονται σε εξέλιξη για την ανάδειξη και αξιοποίηση των μνημείων και του φυσικού περιβάλλοντος με άξονα την Αρχαία Εγνατία.

8. Το Τόξο Ποταμού Νέστου / Ορεινής Ροδόπης προτείνεται να επεκταθεί δυτικά ώστε να καλύψει το σύνολο του Δήμου Κ. Νευροκοπίου (περιλαμβάνοντας ουσιαστικά και το σύνολο της Αναπτυξιακής Ενότητας 1) και μπορεί να αποτελέσει τη βάση για το σχεδιασμό Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης στο πλαίσιο του νέου ΕΣΠΑ (2014-2020) καθώς διαθέτει κρίσιμους πόρους (φυσικούς, πολιτιστικούς, ανθρώπινους και οικονομικών δραστηριοτήτων).

9. Κρίνεται σκόπιμο να ενταχθεί η περιοχή κατά μήκος του άξονα Δέλτα Έβρου-ποταμός Άρδας σε ένα ευρύτερο πλαίσιο ("τόξο") τουριστικής ανάδειξης λόγω της ιδιαίτερης οικοτουριστικής και πολιτιστικής αξίας της περιοχής.

10. Προτείνεται να εξεταστεί εάν υπάρχει δυνατότητα να επιτρέπονται ιχθυοκαλλιέργειες και υδατοκαλλιέργειες στην περιοχή επιρροής αερολιμένα Καβάλας, διότι βάσει του άρθρου 18 παρ. 4.4. δεν επιτρέπεται η ανάπτυξη εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων.

11. Στο άρθρο 12 χρειάζεται να προστεθούν τα ακόλουθα:

- Στην παρ. 12.2 στην περιγραφή του Εθνικού Πάρκου Οροσειράς Ροδόπης (Ε.Π.Ο.Ρ.) να αναφερθεί η υποενοότητα του Βύλακα, το Ευρωπαϊκό μονοπάτι Ε6 καθώς και οι δρόμοι προς Θερμιά-Φρακτό και προς Πρασινάδα. Επισημαίνεται ότι το Παπίκιο Όρος και τα Αρριανά δεν βρίσκονται εντός των ορίων του Εθνικού Πάρκου Οροσειράς Ροδόπης.

- Στην παρ. 12.2 στις επιμέρους ανθρωπογεωγραφικές ενότητες να προστεθεί το όρος Σύμβολο λόγω των παραγωγικών δυνατοτήτων του.

- Στην παρ. 12.3 στις περιοχές εντατικής και εκτατικής γεωργίας να προστεθούν τα Τενάγη Φιλίππων ως εκτάσεις που έχουν προκύψει από εγγειοβελτιωτικά έργα ελών και ρεμάτων περιφερειακών υδροτοπικών ζωνών.

12. Στο άρθρο 13 χρειάζεται να προστεθούν τα ακόλουθα:

- Στον πίνακα 6 να αναφερθεί η Δ.Ε. Ν.Σιδηροχωρίου στο Δήμο Κομοτηνής.

- Στην Αν. Εν. 2 Δήμος Προσοτσάνης να αναφερθεί το ΒΙΟΠΑ Προσοτσάνης.

- Η Αν. Εν. 3 ΔΕ Δράμας να συμπληρωθεί ως ζώνη θερμοκηπιακών υποδομών.

- Η Αν. Εν. 4 Δήμος Δοξάτου-ΔΕ Νικηφόρου να συμπληρωθεί ως Ζώνη οινικής παραγωγής και Ζώνη με δυνατότητα εξόρυξης μαρμάρου στον ορεινό όγκο των Κυργίων.

- Στην Αν. Ε. 5 ΔΕ Παρανεστίου-ΔΕ Σιδηρόνερου-ΔΕ Σταυρούπολης να γίνει αναφορά στις Ιαματικές Πηγές Θερμίων.

- Στην Αν. Εν. 6 Δήμος Καβάλας να προστεθεί ότι η Καβάλα συνδέεται με σχέσεις προαστιακής εξάρτησης με την Νέα Ηρακλείτσα και τη Νέα Πέραμο, οικισμών του Δήμου Παγγαίου, όχι μόνο όσον αφορά τον τουρισμό και Β' κατοικία αλλά και τη μόνιμη κατοικία.

- Στην Αν. Εν.7 Δήμος Παγγαίου να προστεθεί το όρος Σύμβολο στις ορεινές ζώνες καθώς και να αναφερθεί ότι ο Δήμος λειτουργεί και ως περιοχή Α' κατοικίας (όχι μόνο Β') για την πόλη της Καβάλας, ενώ λειτουργεί, σε μεγάλο βαθμό, ως περιοχή Β' κατοικίας για τη Δράμα και τις Σέρρες και σε μικρότερο βαθμό για την Θεσσαλονίκη. Επίσης για την πόλη της Ελευθερούπολης να σημειωθεί η δυνατότητα ανάπτυξης της γεωθερμίας (και για ιαματικό τουρισμό), της οικοανάπτυξης (μεταποίηση γεωργικών προϊόντων), του εναλλακτικού τουρισμού, του ορεινού, του πολιτιστικού, του θρησκευτικού τουρισμού κ.α. Τέλος να διορθωθεί η λέξη «Μυριόφυτος» στο σωστό «Μυρτόφυτο».

- Η Αν. Εν. 12 Δήμος Τοπείρου-Δήμος Αβδήρων να συμπληρωθεί ως προς την αξιοποίηση του γεωθερμικού πεδίου Νέας Κεσσάνης για την ανάπτυξη της λουτροθεραπείας και την ανάπτυξη του ιαματικού τουρισμού.

- Η Αν. Εν. 16 ΔΕ Σαπών-Δήμος Αρριανών να αναφέρει τη λειτουργία παραρτήματος της ΑΣΠΑΙΤΕ που δέχεται σπουδαστές από ολόκληρη την Ελλάδα.
- Η Αν. Εν. 17 Δήμος Αλεξανδρούπολης να συμπληρωθεί με τον ορισμό της ΔΕ Φερών ως ζώνη αγροτικής ανάπτυξης.
- Η Αν. Εν. 19 Βόρειος Έβρος να συμπληρωθεί ως ακολούθως :
  - α) Η Ζώνη ακαδημαϊκής εκπαίδευσης και έρευνας (Τμήματα ΔΠΘ) και σύνδεσής τους με την τοπική παραγωγή, να συμπεριλάβει το ΤΕΙ ΑΜΘ και τη Σχολή Αστυφυλάκων Διδυμοτείχου.
  - β) Στην παράγραφο που αναφέρεται στη Βελτίωση της αστικής βιωσιμότητας με σημαντικές παρεμβάσεις στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα και ιδιαίτερα στην Ορεσιτιάδα, χρειάζεται οι ανωτέρω παρεμβάσεις να αφορούν εξίσου το Διδυμοτείχο και την Ορεσιτιάδα.
  - γ) Στα τοπικά κέντρα πεδινού χώρου να προστεθεί και το Πύθιο (σιδηροδρομική πύλη προς Τουρκία – Ασιατικές χώρες) και στον ορεινό χώρο να προστεθούν το Αλεποχώρι, η Δόξα, το Ασπρονέρι και ο ορεινός όγκος Τριγώνου στο Βόρειο Έβρο (περιοχή Πετρωτών και Πενταλόφου).
  - δ) Να προταθεί ως ζώνη εναλλακτικού τουρισμού.
- Στην Αν.Εν.20 Δήμος Σαμοθράκης να επαναδιατυπωθεί ο ορισμός του χαρακτήρα της ανάπτυξης διότι πρέπει να ακολουθηθεί πιο δυναμική κατεύθυνση ανάπτυξης του εναλλακτικού τουρισμού με στροφή στην ποιότητα.

13. Στο άρθρο 17 χρειάζεται να προστεθούν τα ακόλουθα:

- Στο κεφ. Α. παρ. 2 «Τόξο Νέστου - Ορεινός Όγκος Δυτικής Ροδόπης» να αναφερθεί το Δάσος Φρακτού (Παρθένο Δάσος), το Δασικό Χωριό Ελατιάς (πρόβλεψη οικοτουριστικών δραστηριοτήτων), το Ευρωπαϊκό μονοπάτι Ε6, το ΚΠΕ Παρανεστίου και ο αναπτυξιακός του ρόλος (οικισμός Μεσοχωρίου, Μουσείο Φυσικής Ιστορίας κλπ). Επιπλέον να προβλεφθούν πολεοδομικές ρυθμίσεις (πολεοδομικές μελέτες, οριοθετήσεις, επεκτάσεις) σε όσους οικισμούς υπάρχει ανάγκη
- Στο κεφ. Α. παρ. 4. «Άξονας Δράμας-Καβάλας» το προτεινόμενο ΠΕΧΠ κατά μήκος του άξονα να συμπληρωθεί με τον οικισμό Καλαμπακίου. Επίσης να προστεθεί στο τέλος των προτεινόμενων δράσεων «*Η εκπόνηση Master Plan τουρισμού για τους Φιλίππους ενόψει της υποψηφιότητας των Φιλίππων ως Μνημείο της UNESCO*».
- Στο κεφ. Α. παρ. 6 «Ανατολικά Παράλια Καβάλας» στο πρώτο bullet να διαγραφεί η εντός της παρενθέσεως αναφορά «*πιθανά σε συνδυασμό με την απομάκρυνση της Βιομηχανίας Φωσφορικών Λιπασμάτων*». Επίσης να αντικατασταθεί το τέταρτο bullet ως ακολούθως με «*Η εκπόνηση μελέτης σκοπιμότητας και έρευνα εναλλακτικών χαράξεων για την περαιτέρω συνέχιση της σιδηροδρομικής γραμμής και σύνδεση της Καβάλας με τη Θεσσαλονίκη και αυτή της Δράμας – Καβάλας. Στα πλαίσια της λειτουργίας του αστικού τριπόλου Δράμας-Καβάλας- Ξάνθης, η σιδηροδρομική σύνδεση Καβάλας –Δράμας μπορεί να λειτουργήσει ως προαστιακή γραμμή*».

14. Κρίνεται σκόπιμο, όπου αυτό αναφέρεται στο κείμενο του σχεδίου της ΥΑ:

- Ο άξονας "Δράμα-Λιβαδερό-Σιδηρόνερο-Σκαλωτή" να έχει ως τελικό προορισμό το Δασικό Χωριό Ελατιάς.
- Στο θύλακα Μικροκλεισούρα-Ποταμοί -Μικρομηλιά να προστεθεί σύνδεση προς δάσος Σημύδας.

VII. Φυσική και Πολιτιστική Κληρονομιά

1. Δεν αναδεικνύονται τα συγκριτικά αναπτυξιακά πλεονεκτήματα του ορεινού χώρου, δεν αναλύεται επαρκώς ο μεγάλος δασικός πλούτος της ΠΑΜΘ και η σημαντική συμβολή που έχει ή μπορεί να αναπτύξει περαιτέρω η δασοκομία και η υλοτομία στην παραγωγική διαδικασία. Επίσης δεν προκύπτει με σαφήνεια ότι τίθεται ζήτημα διαχείρισης των δασών της Περιφέρειας (όπως αποσπασματικά αναφέρεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 8 που αφορά την κτηνοτροφία).

2. Επισημαίνεται ότι η αποτύπωση των πολιτιστικών και φυσικών πόρων της μελέτης είναι ελλιπής, ως εκ τούτου προτείνεται η συμπλήρωση και διόρθωση των σχετικών άρθρων. Ως παραδείγματα αναφέρονται τα παρακάτω:

- Σε όλο το κείμενο υπάρχει μια πολύ μεγάλη παρανόηση που σχετίζεται με τον αρχ/κο χώρο Ζώνης. Πρόκειται για έναν εξαιρετικά σημαντικό αυτόνομο αρχ/κο χώρο, που δεν έχει καμία σχέση με τον αρχ/κο χώρο της Μαρώνειας. Ο αρχ/κος χώρος της Ζώνης απέχει από την αρχαία Μαρώνεια ± 15 χλμ. ανατολικά. Η περιοχή από την αρχαία Ζώνη μέχρι την Μάκρη ανατολικά και μέχρι την αρχαία Εγνατία Οδό στα βόρεια, αποτελούν το αρχαιολογικό πάρκο της

αρχαίας Ζώνης, που είναι αυτόνομο και τελείως διαφορετικό από αυτό της αρχαίας Μαρώνειας. Το όνομα Μεσημβρία χρησιμοποιούνταν παλιότερα, πριν αποδειχτεί πέραν πάσης αμφιβολίας, ότι ο αρχ/κος αυτός χώρος ταυτίζεται με την αρχαία Ζώνη, την σημαντικότερη από τις αποικίες της Σαμοθράκης. Επίσης επισημαίνεται ότι η φωτογραφία στην Εικόνα 6 «Άποψη του αρχαιολογικού χώρου της Μαρώνειας» στο Τεύχος 1 είναι λάθος καθώς η συγκεκριμένη φωτογραφία αφορά στον αρχαιολογικό χώρο Ζώνης.

- Το Διδυμότειχο διαθέτει περισσότερα των δύο μουσείων (Στρατιωτικό, Βυζαντινό, Εκκλησιαστικό, Λαογραφικό).

- Παραλείπονται από ονομαστική αναφορά πόροι προς ανάδειξη όπως αναβάθμιση Πάρκου Πηγών Αγίας Βαρβάρας Δράμας, ανάδειξη - προστασία- αναβάθμιση επισκεψιμότητας και δικτυώσεις Σπηλαίου Αγγίτη Προσοτσάνης, πηγές Μααρά-Μυλοποτάμου-Κεφαλαρίου, διάσπαρτα πέτρινα γεφύρια και κτίσματα μνημεία των σιδηροδρομικών σταθμών.

- Από τις πόλεις και τα μνημεία της Εγνατίας Οδού απουσιάζουν ο Αρχαιολογικός Χώρος των Φιλίππων, η Καβάλα και το Ακόντισμα.

- Από τα ερείπια των αυτοκρατορικών πόλεων απουσιάζουν οι Φίλιπποι, οι Αλυκές Θάσου (αρχαίο λατομείο μαρμάρου) και το Ακόντισμα.

- Να συμπεριληφθεί μεσοπρόθεσμα η ολοκλήρωση και λειτουργία του Μουσείου Καπνού Ξάνθης.

- Στους φυσικούς πόρους να προστεθούν το Δάσος Μεταξάδων, το Άλσος και τεχνητή λίμνη Τσίγγλας, τα σπήλαια λόφου Καλέ, ο οικισμός Πραγγί και ανάδειξη αυτού ως «Χωριό των πελαργών του Δήμου Διδυμοτείχου», οι Πηγές Δήμου Δοξάτου.

- Προτείνεται να συμπεριληφθούν στα Κρατικά μουσεία: το Βυζαντινό Μουσείο Διδυμοτείχου, το Αρχαιολογικό Μουσείο Σαμοθράκης, το Αρχαιολογικό Μουσείο της Θάσου, το Αρχαιολογικό Μουσείο των Φιλίππων και το Αρχαιολογικό Μουσείο της Αλεξανδρούπολης (υπό κατασκευή).

- Στα μουσεία εθνικής σημασίας να προστεθεί το υπό ίδρυση μουσείο Λίσσε του Δήμου Κάτω Νευροκοπίου, το μουσείο Καραθεοδωρή και το Εκκλησιαστικό μουσείο Κομοτηνής – Ιμαρέτ του Δήμου Κομοτηνής, το Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Νέας Ορεστιάδας.

- Προτείνεται να συμπεριληφθούν στα Θεματικά μουσεία: το Ιστορικό Μουσείο Αλεξανδρούπολης, το Μουσείο Καπνού Καβάλας, το Ιστορικό – Εθνολογικό Μουσείο Ελλήνων της Καππαδοκίας, το Εκκλησιαστικό Μουσείο Διδυμοτείχου, το Λαογραφικό Μουσείου Διδυμοτείχου, το Στρατιωτικό Μουσείο Διδυμοτείχου και η Δημοτική Πινακοθήκη Διδυμοτείχου.

- Προτείνεται να προστεθεί παράγραφος με τους αρχαιολογικούς χώρους εθνικής σημασίας που ενδεικτικά περιλαμβάνει: προϊστορικά μνημεία (Μεγαλιθικά μνημεία της Σαμοθράκης στη θέση Βρυχός, προϊστορικός οικισμός Μικρό Βουνί, προϊστορικός οικισμός Αρκαδικού Δράμας, χώρος παλαιοντολογικών ευρημάτων στην περιοχή Πλατανιάς), αρχαιολογικούς χώρους (Καλής Βρύσης, Μεγ.Δοξιάρας, Πλωτινόπολης, Οφρυνίου, Θάσου, Πλατανιάς, αρχαία πόλη Οισύμη), βυζαντινά μνημεία (Βυζαντινό κάστρο Διδ/χου, Κάστρο Ι.Καντακουζηνού στο Πύθιο, Βυζαντινή Ανακτορούπολη στην Νέα Πέραμο, Στάση του Αποστόλου Παύλου στη Σαμοθράκη, Ιερά Μονή Αγίου Αθανασίου, Ιερά Μονή Χριστού στα Θέρμα Σαμοθράκης, Ιερός Ναός Υπαπαντής στον Πουρνιά Σαμοθράκης, Κάστρο της Χώρας στη Σαμοθράκη, Πύργοι των Γατελούζων στην Παλαιόπολη Σαμοθράκης, Πύργος του Φονιά στη Σαμοθράκη, πλήθος Μεταβυζαντινών εκκλησιών Δήμου Κ. Νευροκοπίου), οθωμανικά μνημεία (λουτρά Ουρούτς πασά, τέμενος Βαγιαζήτ).

- Προτείνεται να προστεθεί στους ιστορικούς χώρους εθνικής σημασίας η Παλιά Πόλη της Καβάλας (ΦΕΚ 280/Β/20-4-1970), το Ιστορικό Κέντρο της Δράμας, οι τρεις χαρακτηρισμένοι ως «ιστορικοί τόποι» προσφυγικοί συνοικισμοί στην πόλη της Καβάλας των Πεντακοσίων, των Χιλίων και των Δεκαοκτώ (ΦΕΚ 358/ΑΑΠ/10-10-2013), ο κηρυγμένος ιστορικός τόπος της Ελευθερούπολης. Επισημαίνεται ότι το Π.Δ. χαρακτηρισμού των παραδοσιακών οικισμών περιλαμβάνεται στο ΦΕΚ 594/Δ/13-11-1978).

- Λείπουν από τις προτάσεις πολιτισμού-τουρισμού οι γιορτές του Σουφλίου: γιορτή του μεταξιού, γιορτή του τσίπουρου και οι πετυχημένες θερινές γιορτές του Τυχερού.

3. Οι αναφορές στις κατηγορίες τοπίων του άρθρου 21 θα πρέπει να επανεξετασθούν. Ειδικότερα:

- Η «Ζώνη Έβρου και η πεδιάδα Ορεστιάδας: Δέλτα Έβρου» πρέπει να διορθωθεί στην ονομασία της διότι το Δέλτα του Έβρου δεν έχει καμία σχέση με την πεδιάδα της Ορεστιάδας χωρικά (απέχουν περί τα 120 χλμ.). Επίσης, απουσιάζει η περιοχή του Δάσους Δαδιάς - Λευκίμης. Θα μπορούσε να αναδιατυπωθεί ως «Ζώνη Έβρου, κοιλάδα Ερυθροποτάμου Διδυμοτείχου και πεδιάδα Ορεστιάδας: Δέλτα Έβρου»
  - Η «Ζώνη Κάμπου Ξάνθης-Κομοτηνής», η οποία αναφέρεται στο σχέδιο ΥΑ ως Τοπίο ιδιαίτερης Εθνικής σημασίας και περιλαμβάνει την Μαρώνεια-Μεσημβρία, πρέπει να διορθωθεί στην ονομασία της διότι η Μεσημβρία ανήκει στην ΠΕ Έβρου.
  - Στη «Ζώνη Ορεινού Όγκου Ροδόπης» γίνεται αναφορά μόνο στην κατοικημένη Ζώνη Β ΟΠΒΑΟΡ, χωρίς να συμπεριλαμβάνεται η ζώνη του ΕΠΟΡ: Φρακτό, Σημόδα, Ελατιά κλπ.
- 4.** Η κατάταξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων πρέπει να επανεξεταστεί λαμβάνοντας υπόψη τα σχόλια που έγιναν από διάφορους φορείς. Ενδεικτικά αναφέρονται τα ακόλουθα:
- Οι φυσικοί πόροι Δάσος Φρακτού, Δάσος Ελατίας, Δάσος Τσίχλας Χαϊντους-Γυφτόκαστρο Ξάνθης, Δάσος Σημόδας και Φαλακρό Όρος να περιληφθούν στους φυσικούς πόρους διεθνούς σημασίας.
  - Να χαρακτηριστεί το Εθνικό Πάρκο Δάσους Δαδιάς -Λευκίμης-Σουφλίου ως φυσικός πόρος "Διεθνούς σημασίας" και όχι "Εθνικής σημασίας" καθώς εντάσσεται στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Natura 2000.
  - Τόσο η περιοχή του Δάσους Κοτζά Ορμάν (καλύτερα να χρησιμοποιείται η ελληνική ονομασία «Παραποτάμιο Δάσος Νέστου») όσο και η λίμνη Βιστωνίδα αναφέρονται ως φυσικοί πόροι περιφερειακής σημασίας, αν και είναι ενταγμένα σε διεθνείς συνθήκες εξαιτίας της μεγάλης εθνικής αλλά κυρίως της διεθνούς τους σημασίας.
  - Προτείνεται να προστεθεί στους φυσικούς πόρους διεθνούς σημασίας το Παρθένο Δάσος Κεντρικής Ροδόπης (Παρανέστι).
  - Προτείνεται να προστεθεί στους φυσικούς πόρους περιφερειακής σημασίας το όρος Παγγαίο και το Δάσος της Λημνιάς.
  - Αναφορικά με τις περιοχές του δικτύου Natura 2000 που βρίσκονται στα όρια του Εθνικού Πάρκου οροσειράς Ροδόπης θα πρέπει να ενταχθούν στους χαρακτηριζόμενους Διεθνούς Σημασίας και όχι σε αυτούς της "περιφερειακής σημασίας".
- 5.** Η κατάταξη των τοπίων με βάση τη σημασία τους πρέπει να επανεξεταστεί λαμβάνοντας υπόψη τα σχόλια που έγιναν από διάφορους φορείς. Ενδεικτικά αναφέρονται τα ακόλουθα:
- Ο Νέστος αναφέρεται ως Τοπίο Εθνικής Σημασίας, παρά την ένταξή του σε διεθνή καθεστώς προστασίας, ακριβώς λόγω της διεθνούς σημασίας του.
  - Στη Χωρική Ενότητα Τοπίων Διεθνούς Σημασίας να προστεθεί η Χωρική Ενότητα του Πυρήνα Εθνικού Πάρκου Οροσειράς Ροδόπης.
  - Προτείνεται να προστεθεί στο Πίνακα 10 «κατηγορίες τοπίων με βάση την αξία τους» το όρος Παγγαίο.
  - Να γίνει αναφορά στο μεγάλο ποτάμιο σπήλαιο στην κοιλάδα του ποταμού Αγγίτη του Δήμου Προσοτσάνης.
- 6.** Κρίνεται σκόπιμο η αναφορά στις προστατευόμενες περιοχές να γίνεται σε όλο το κείμενο του σχεδίου ΥΑ με το ίδιο τρόπο και να είναι σε αντιστοιχία με τα ΦΕΚ ορισμού τους. Έτσι το Εθνικό Πάρκο υγροβιότοπων ΑΜΘ να αναφέρεται ως Εθνικό Πάρκο ΑΜΘ και το Εθνικό Πάρκο Δέλτα Έβρου να αναφέρεται ως Εθνικό Υγροτοπικό Πάρκο Δέλτα Έβρου.
- 7.** Προτείνεται τα δύο σχέδια διαχείρισης που προβλέπονται στην Αναπτυξιακή Ενότητα 1 Δήμος Κάτω Νευροκοπίου να είναι ένα λόγω αλληλεπικάλυψης των περιοχών Natura.
- 8.** Επισημαίνεται ότι ο κάθετος άξονας Ξάνθης-Εχίνος-Ελληνοβουλγαρικά σύνορα διέρχεται από την ζώνη Β2 του Εθνικού Πάρκου Οροσειράς Ροδόπης με μόνιμη παρουσία καφέ αρκούδας.
- 9.** Δεν γίνεται καμία αναφορά σε αγροδασικά τοπία τα οποία αναγνωρίζονται από την ΕΕ ως αγροτική γη "Υψηλής Φυσικής Αξίας" και εντάσσονται σε ειδικό καθεστώς διαχείρισης με επιδοτούμενα πακέτα στο πλαίσιο της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.
- 10.** Στο άρθρο 20, σελ 159, στο κεφάλαιο Γ. Συμπληρωματικά δίκτυα και διαδρομές χρειάζεται να προστεθούν κάτω από το bullet «Πολιτιστικές διαδρομές αρχαιολογικού ενδιαφέροντος ..... μνημείων» τα κάτωθι:

- Δίκτυο αρχαιολογικός χώρος Φιλίππων – Βαπτιστήριο Λυδίας – Πηλοθεραπευτήριο Κρηνίδων – Κρηνίδες – Αρχαιολογικός χώρος Ντικίλι Ντας – Βραχογραφίες – Παλαιά Πόλη Καβάλας – Βήμα Αποστόλου Παύλου- Αρχαιολογικό Μουσείο Καβάλας – Αρχαιολογικός χώρος Αμφίπολης – Αρχαιολογικός χώρος Ακοντίσματος – Αρχαιολογικός χώρος Λιμένας Θάσου – Αρχαιολογικός χώρος Αλυκών Θάσου – Μεταλλεία Θάσου.

11. Προτείνεται να προστεθεί το δίκτυο περιβαλλοντικής/φυσιολατρικής σημασίας: «Δρόμος του Νερού»-Δάσος Λημνιάς-Κρανοχώρι-Παλιά Καβάλα.

12. Προτείνεται να προστεθούν στο δίκτυο πολιτιστικών εκδηλώσεων περιφερειακής εμβέλειας η Ονειρούπολη Δράμας, η ΔΡΑΜΟΙΝΟΓΝΩΣΙΑ, το Φεστιβάλ Παπαιωάννου, το Kanala Air Sea Show, η Γιορτή της Πεντηκοστής (“ΚΑΛΕ-ΠΑΝΑΗΡ”) στο Διδυμότειχο, η μουσική εκδήλωσης «Πλάι στο Κύμα» στην Κεραμωτή.

13. Λανθασμένα αναφέρεται το Διεθνές Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους ως δραστηριότητα Περιφερειακής εμβέλειας στο Δίκτυο πολιτιστικών εκδηλώσεων.

14. Κρίνεται σκόπιμη η δημιουργία «δικτύου αρχαίων θεάτρων» Φιλίππων Καβάλας-Θάσου και Μαρώνας προκειμένου ο αρχαιολογικός τουρισμός να αποκτήσει περιφερειακή δυναμική.

15. Προτείνεται οι καταβόθρες Οχυρού να γίνουν Μνημείο της Φύσης.

16. Κρίνεται σκόπιμη η ένταξη της περιοχής των Στενών του Νέστου και του Αισθητικού Δάσους του Νέστου σε κάποιον από τους Φορείς Διαχείρισης, ενώ στα διαχειριστικά μέτρα για την περιοχή των Στενών του Νέστου χρειάζεται να προστεθεί και ο τουρισμός.

17. Ειδικά για το Παγγαίο Όρος επισημαίνεται ότι υπάρχει ειδικό επιχειρησιακό σχέδιο το οποίο κρίνεται σκόπιμο να ληφθεί υπόψη, ώστε προβλεπόμενα έργα και δράσεις να ενταχθούν στο χωροταξικό της Περιφέρειας.

18. Επισημαίνεται ότι η περιοχή του Κεντρικού Έβρου διαθέτει ένα από τα σημαντικότερα, αρχαιότερα (έως 35 εκατ. Έτη) και εκτεταμένα δάση απολιθωμένων δένδρων στην Ευρώπη, εύκολα εκμεταλλεύσιμο.

VIII. Λοιπή Τεχνική Υποδομή (άρθρο 15)

1. Στο κεφ. Β «Δίκτυα και υποδομές τηλεπικοινωνιών» η ανάλυση είναι ελλιπής και απαιτείται να εμπλουτιστεί στη βάση της εξειδίκευσης και ιεράρχησης των κατευθύνσεων καθώς περιλαμβάνει γενικές αναφορές. Δεν αναγνωρίζονται βασικά προβλήματα και ελλείψεις τηλεπικοινωνιών στον ορεινό όγκο της ΠΑΜΘ καθώς και οι «λευκές περιοχές» του Χάρτη Ευρυζωνικότητας. Επισημαίνεται επίσης η απουσία από το Πρόγραμμα Δράσης παρεμβάσεων στο τομέα των Δικτύων και Υποδομών Τηλεπικοινωνιών αλλά και των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ).

2. Στο κεφ. Γ «Δίκτυα ύδρευσης» η ανάλυση είναι ελλιπής και απαιτείται να εμπλουτιστεί στη βάση της εξειδίκευσης και ιεράρχησης των κατευθύνσεων καθώς περιλαμβάνει γενικές αναφορές και δεν γίνεται αναφορά στις προτεραιότητες-κατευθύνσεις των Διαχειριστικών Σχεδίων.

3. Στο κεφ. Δ «Δίκτυα διαχείρισης και διάθεσης στερεών αποβλήτων και αστικών λυμάτων»:

- Η ανάλυση για τα Στερεά Απόβλητα χρήζει επικαιροποίησης ως προς την υφιστάμενη κατάσταση και δεν λαμβάνει υπόψη της αφενός το αναθεωρημένο Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων, αφετέρου το γεγονός ότι ο ΠΕΣΔΑ ΑΜΘ βρίσκεται σε διαδικασία επικαιροποίησης σε πλήρη συμβατότητα με το ΕΣΔΑ. Ως εκ τούτου το σχέδιο ΥΑ χρειάζεται να επικαιροποιηθεί ως προς την υφιστάμενη κατάσταση βάσει της μελέτης του ΠΕΣΔΑ ΑΜΘ που εκπονήθηκε την Άνοιξη του 2015, είναι δε απαραίτητο να αναφέρει ρητά ότι οι εγκαταστάσεις διαχείρισης αποβλήτων θα χωροθετούνται βάσει των κριτηρίων που θα θέσει ο νέος ΠΕΣΔΑ.

- Στην ανάλυση για τα «αστικά λύματα» δεν είναι κατανοητή η αποσπασματική αναφορά σε ορισμένα έργα του ΠΕΠ και του ΕΠΠΕΡΑΑ.

4. Στο κεφ. Ε «Αρδευτικά δίκτυα και έργα διαχείρισης υδάτων-αντιπλημμυρικής προστασίας»:

- Η ανάλυση του τομέα «Άρδευση» είναι ελλιπής καθώς απουσιάζει ιεραρχημένη συνοπτική αποτύπωση των αναγκών, απουσιάζουν σημαντικές παρεμβάσεις, όπως αυτές αναλυτικά περιλαμβάνονται στην από 31-12-2014 πρόταση της ΠΑΜΘ προς το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, στο πλαίσιο σχεδιασμού της νέας προγραμματικής περιόδου

2014-2020. Επισημαίνεται ότι χρειάζεται να συμπληρωθεί το σχέδιο ΥΑ ως προς την ολοκλήρωση του σχεδιασμού των φραγμάτων του ποταμού Νέστου με την κατασκευή του αναρρυθμιστικού φράγματος και του ΥΗΣ του Τεμένους. Να γίνει αναφορά στη μεταφορά νερού από τον Νέστο για τον εμπλουτισμό του υδροφορέα και την άρδευση του κάμπου της Ξάνθης. Να γίνει αναφορά στη δυνατότητα άρδευσης που παρέχει το φράγμα του ΑΗΣ της ΔΕΗ στην Κομοτηνή (προβλέπεται στην εγκεκριμένη ΜΠΕ του έργου). Κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί ότι μικροί ταμειυτήρες-λιμνοδεξαμενές προβλέπονται και στη ΠΕ Ροδόπης.

- Η ανάλυση του τομέα «Διαχείριση Υδάτων» θα πρέπει να αποτυπώνει ξεκάθαρα τις προτεραιότητες των Σχεδίων Δράσης των Διαχειριστικών Σχεδίων των υδατικών διαμερισμάτων 11 & 12, όπως έχουν αποτυπωθεί στα δύο σχετικά ΦΕΚ.

- Η ανάλυση του τομέα «Αντιπλημμυρική προστασία» κρίνεται αναγκαίο να συμπληρωθεί με την αναφορά στην περιοχή του «κάμπου των Τεναγών Φιλίππων» καθώς και του τμήματος της χαμηλής ζώνης της λεκάνης του ποταμού Αγγίτη (ΠΕ Δράμας) και του ρέματος Μαρμαρά (ΠΕ Καβάλας). Ιδιαίτερα κρίσιμα έργα αντιπλημμυρικής προστασίας είναι η προστασία από τις πλημμύρες των ποταμών Άρδα και Ερυθροποτάμου, των λεκανών κατάκλισης στην περιοχή των καταβοθρών (Οχυρού) του λεκανοπέδιου του Νευροκοπίου, του κάμπου της Χρυσούπολης και της Ελευθερούπολης.

- Κρίνεται μείζονος σημασίας η ένταξη του θέματος της διάβρωσης σε όλη την ακτογραμμή της ΠΑΜΘ στη βασική Στρατηγική της Περιφέρειας στο πλαίσιο του Χωροταξικού Σχεδιασμού. Στις περιοχές παρέμβασης για την προστασία από την διάβρωση προτείνεται να προστεθούν οι ακτές της Θάσου και Τούζλας, η ακτή Καλαμίτσας και Περιγιαλίου του Δήμου Καβάλας, η παράκτια περιοχή από τη Νέα Πέραμο έως και την παραλία Κάριανης, τα παράλια του Δήμου Μαρωνείας-Σαπών και η περιοχή νοτίως της πεδιάδας του Νέστου.

5. Στις βασικές προτεραιότητες θα πρέπει να τεθεί η ολοκλήρωση όλων των έργων ταμίευσης νερού. Προτείνεται η κατασκευή αρδευτικών δικτύων να προωθείται σε περιοχές που κατασκευάζονται ή έχουν ήδη κατασκευαστεί ταμειυτήρες για την αξιοποίηση των συλλεγόμενων υδάτων (π.χ φράγμα Μαρμαρά, Φωλιάς).

6. Κρίνεται αναγκαία η ολοκλήρωση των έργων αναδασμού που χρονίζουν. Οι νέοι αναδασμοί πρέπει να συνδεθούν με τα υπόλοιπα εγγειοβελτιωτικά έργα. Επίσης σκόπιμο είναι να αναφέρεται ότι όπου γίνονται αναδασμοί θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους το φυσικό περιβάλλον και να διατηρούνται οι υπάρχοντες φυτοφράχτες ή να δημιουργούνται νέοι με σχετική πρόβλεψη.

ΙΧ. Πρωτογενής Τομέας

1. Ο καθορισμός της ΓΓΥΠ γίνεται βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων από την ισχύουσα νομοθεσία που την διέπει. Ως εκ τούτου θεωρείται μη σκόπιμος ο εντοπισμός περιοχών ως ΓΓΥΠ εντός του σχεδίου ΥΑ. Όσον αφορά τα αναφερόμενα κριτήρια για τον καθορισμό ΓΓΥΠ στο άρθρο 16 (σελ. 115) χρειάζεται να διαγραφεί το δ' διότι έχει καταργηθεί με την ΚΥΑ 072528/26-01-2011 (ΦΕΚ Β' 1202).

2. Σε ότι αφορά τη χωροθέτηση θερμοκηπιακών εγκαταστάσεων, κρίνεται σκόπιμο να απαλειφθεί η πρόταση «...Προτείνεται να εξαντλείται η δυνατότητα χωροθέτησης θερμοκηπιακών μονάδων εκτός ΓΓΥΠ...» (άρθρο 16, κεφ. Β). Συμπληρωματικά επισημαίνεται η έλλειψη καθορισμού «Ζώνης Ανάπτυξης Θερμοκηπιακών Εγκαταστάσεων» στην περιοχή της Δράμας (όπου έχουν εγκατασταθεί και λειτουργούν σημαντικότερες θερμοκηπιακές εγκαταστάσεις) καθώς και η δυνατότητα ανάπτυξης θερμοκηπιακών πάρκων σε περιοχές της ΠΕ Καβάλας που διαθέτουν πλούσιο γεωθερμικό πεδίο (π.χ. Ερατεινό, Ακροπόταμος).

3. Στο άρθρο 8 αναφέρεται ότι «Η κτηνοτροφία στην ΠΑΜΘ αναπτύσσεται κυρίως με τη μορφή της ελεύθερης βοσκής σε ζώνες που δεν προσφέρονται για την ανάπτυξη εκτατικής γεωργίας και οι οποίες αφορούν κυρίως τους λόφους και τις ορεινές περιοχές, αλλά και θέσεις στις παρυφές των οικοτόπων – όπου υφίστανται αστοχίες ως προς τη δημιουργία παραγωγικών γεωργικών εκτάσεων – και σε θέσεις γύρω από ημιορεινούς οικισμούς». Ωστόσο επισημαίνεται ότι στην Περιφέρεια δραστηριοποιείται μεγάλος αριθμός κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων (βοοειδών, αιγοπροβάτων, χοιρινών και ορνίθων παραγωγής) και στις πεδινές εκτάσεις. Κατά συνέπεια χρειάζεται διόρθωση η προαναφερόμενη περιγραφή.

4. Στο άρθρο 8, παράγραφος 8.2 δίνεται η ακόλουθη κατεύθυνση «Σε συνέχεια και στην κατεύθυνση ορθολογικοποίησης αυτού του προτύπου, σε θέσεις που δεν χαρακτηρίζονται

από την ύπαρξη γης υψηλής παραγωγικότητας προωθούνται οι κτηνοτροφικές δραστηριότητες, κυρίως ελευθέρως βοσκής αλλά και εσταυλισμένης – ημισταυλισμένης μορφής, με περιορισμό μεγέθους και χωρική διασπορά των μονάδων, σε συνδυασμό με μονάδες καθετοποίησης (μονάδες συλλογής, επεξεργασίας και προώθησης γάλακτος, σφαγεία, μονάδες επεξεργασίας και δημιουργίας)». Στο άρθρο 16, όσον αφορά τη γεωργία αναφέρεται ότι στις περιοχές έντονης γεωργικής ανάπτυξης «δίδεται κατεύθυνση αποκλειστικής χωροθέτησης δραστηριοτήτων και εγκαταστάσεων που έχουν άμεση συνάφεια με τη γεωργική δραστηριότητα» και «Για την εξυπηρέτηση των λειτουργικών αναγκών των αγροτικών και ημιαστικών οικισμών, δίδεται κατεύθυνση καθορισμού επιλεγμένων ζωνών ανάπτυξης αντίστοιχων χρήσεων στην περιφέρεια των οικισμών. Σε αυτές δύνανται να χωροθετούνται και οι δραστηριότητες που σχετίζονται με τη μεταποίηση και επεξεργασία των αγροτικών προϊόντων». Όσον αφορά την κτηνοτροφία «προωθείται η παροχή ενισχύσεων για τη δημιουργία ή τον εκσυγχρονισμό μικρών και μεσαίων εγκαταστάσεων μεταποίησης (τυροκομεία), με προτεραιότητα στις ορεινές περιοχές» και «Ιδιαίτερα για την περιοχή του Βόρειου Έβρου όπου προβλέπεται ανάπτυξη του γεωργοκτηνοτροφικού πλέγματος, προωθείται ζώνη στοχευμένης αγροτικής ανάπτυξης με τη δημιουργία ενός ευρύ συνδυασμένου αγροκτηνοτροφικού πάρκου (συμπληρωματικότητα γεωργίας - κτηνοτροφίας). Στην περίπτωση αυτή κρίνεται σκόπιμο να εξεταστεί η χωροθέτηση ΠΟΑΠΔ με δυνατότητες καθετοποίησης της παραγωγής στην περιοχή μεταξύ Ορεστιάδας και Διδυμοτείχου». Αντί των προαναφερόμενων και με στόχο όχι μόνο τη διατήρηση της υπάρχουσας παραγωγής αλλά και της ενίσχυσής της:

- Θεωρείται αναγκαίο η εγκατάσταση μονάδων μεταποίησης και επεξεργασίας αγροτικών προϊόντων (ξηρανήρια, μονάδες προεπεξεργασίας, σιλό αποθήκευσης δημητριακών, διαλογητήρια – συσκευαστήρια φρούτων, ψυγεία, οινοποιία κλπ) να επιτρέπεται κοντά στους χώρους παραγωγής, ακόμα και εντός της ΓΓΥΠ, περιφερειακά των αγροτικών και ημιαστικών οικισμών και εντός οργανωμένων υποδοχέων.

- Η κατεύθυνση που δίνεται στην παράγραφο 8.2 να ενσωματωθεί στο άρθρο 16 από όπου προκύπτει ότι οι κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις σε συνδυασμό με μονάδες επεξεργασίας και μεταποίησης εξαιρούνται από τη ΓΓΥΠ. Συμφωνούμε εν μέρει με τη δοθείσα κατεύθυνση «Παράλληλα προωθείται ο εκσυγχρονισμός των κτηνοτροφικών μονάδων (χοιροτροφεία και πτηνοτροφεία), που εντοπίζονται διάσπαρτα σε ζώνες έντονης γεωργικής ανάπτυξης και συνδυασμένης οικοανάπτυξης με στόχο να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα από την άσκηση της δραστηριότητας και κυρίως τη διαχείριση των αποβλήτων τους» με την επισήμανση ότι αφενός η ανωτέρω κατεύθυνση δεν αφορά μόνο χοιροτροφεία και πτηνοτροφεία αλλά όλα τα είδη των κτηνοτροφικών μονάδων, αφετέρου ότι στα πλαίσια του εκσυγχρονισμού θα επιτρέπεται και η επέκταση των μονάδων.

- Η δοθείσα κατεύθυνση της «παροχής ενισχύσεων για τη δημιουργία ή τον εκσυγχρονισμό μικρών και μεσαίων εγκαταστάσεων μεταποίησης (τυροκομεία), με προτεραιότητα στις ορεινές περιοχές» δεν θα πρέπει να προτεραιοποιείται μόνο στις ορεινές περιοχές και στα τυροκομεία.

- Επιπλέον τα Σχέδια Διαχείρισης Κτηνοτροφίας και οι Μελέτες Βοσκοϊκανότητας χρειάζεται να επεκταθούν και στις πεδινές περιοχές.

- Τέλος, η πρόταση μίας μόνο «περιοχής Αναζήτησης Αγροκτηνοτροφικού Πάρκου (ΖΚ)» στο Βόρειο Έβρου κρίνεται ελλιπής. Προτείνεται να δοθεί ως κατεύθυνση να διερευνηθεί η σκοπιμότητα χωροθέτησης και δημιουργίας κτηνοτροφικών πάρκων (και όχι αγροκτηνοτροφικών όπως αναφέρεται στο σχέδιο ΥΑ) στην ΠΑΜΘ λαμβάνοντας υπόψη την μεταδοτικότητα των ζωνόσων που μαστίζουν την περιοχή.

Με βάση τα προαναφερόμενα το άρθρο 16 χρήζει επαναδιατύπωσης, όσον αφορά την παρ.1 που αφορά τη γεωργία και την παρ.2 που αφορά την κτηνοτροφία.

5. Αναφέρεται λανθασμένα ότι στη πεδινή ζώνη Κομοτηνής-Σαπών τα 10.000 ha είναι αρδευόμενα και βρίσκονται στη Περιοχή Ιάσμου, ενώ αντίθετα η αρδευόμενη έκταση είναι τουλάχιστον το 50% της συνολικής έκτασης της παραπάνω ζώνης. Να προστεθεί ο Κάμπος Φιλίππων στη λίστα των περιοχών που διαθέτουν αρδευτικά δίκτυα.

6. Εκλείπει εντελώς το γεγονός ότι στην περιοχή της ΠΕ Δράμας και στις παρυφές του Παγγαίου υπάρχουν περιοχές ανάπτυξης αγρών οινοποιητικών ποικιλιών και οινοποιείων με μεγάλη σημασία και διεθνή εμβέλεια. Δεν γίνεται καμία συγκεκριμένη αναφορά για την

αξιοποίηση των πολλών οινοποιείων της Περιφέρειας, των κρασιών της περιοχής και της καλλιέργειας του αμπελιού που έχει ιστορικές ρίζες στην περιοχή από την αρχαιότητα.

7. Δεν γίνεται αναφορά στο σχέδιο ΥΑ για την εκμετάλλευση του δασικού πλούτου της περιφέρειας με τη σημαντική συμβολή που έχει ή μπορεί να αναπτύξει περαιτέρω η δασοκομία και η υλοτομία στην παραγωγική διαδικασία. Προτείνεται η εκμετάλλευση της δασικής ξυλείας να αποτελεί ισχυρό πόλο οικονομικής ανάπτυξης του ορεινού όγκου με ενίσχυση των υποδομών και με την παροχή σχετικών κινήτρων για τους υλοτόμους.

8. Στο σχέδιο ΥΑ υπάρχουν ελάχιστες αναφορές για τη μελισσοκομία και χρειάζεται να συμπληρωθεί με μέτρα για την περαιτέρω ανάπτυξή της (ενίσχυση μεταποίησης και τυποποίησης του μελιού και των άλλων προϊόντων της μελισσοκομίας).

9. Δεν γίνεται καμία αναφορά στην ανάπτυξη της σπηροτροφίας στο Δήμο Σουφλίου, παρά μόνο σε σχέση με την ανάπτυξη του τουρισμού (μετάξι).

10. Δεν γίνεται καμία αναφορά στον αγροτικό χαρακτήρα της περιοχής της Ξάνθης με προϊόντα ειδικού τύπου (καπνά ορεινής περιοχής).

11. Προτείνεται να δοθεί ως κατεύθυνση η δημιουργία δημοπρατηρίων αγροτικών προϊόντων στην Περιφέρεια καθώς και η δημιουργία ενός πολυθεματικού πάρκου προβολής – διακίνησης αγροτικών προϊόντων με την κατάλληλη χωροθέτησή του σε θέση άμεσης επικοινωνίας με την Εγνατία Οδό (π.χ. ΣΕΒΑΘ).

12. Βασική προτεραιότητα πολιτικής και στρατηγικής για τον αγροτικό τομέα στην Περιφέρεια πρέπει να είναι η καινοτομία, η διασύνδεση της παραγωγής με την έρευνα, η διάχυση αυτών των αποτελεσμάτων και η δια βίου εκπαίδευση των παραγωγικών φορέων. Ιδιαίτερα όσον αφορά την καινοτομία, απαιτείται ο εκσυγχρονισμός με νέες τεχνικές καλλιέργειας (π.χ. περαιτέρω αξιοποίηση γεωθερμικών πεδίων). Σε ότι αφορά τη διασύνδεση της παραγωγής με την έρευνα, στόχος θα πρέπει να είναι η δοκιμή υφιστάμενων καλλιεργειών και ποικιλιών όπως και νέων στις επί μέρους περιοχές της ΠΑΜΘ που η κάθε μία έχει τα δικά της εδαφοκλιματικά χαρακτηριστικά. Η έρευνα που πραγματοποιείται σε αυτά μπορεί να συσχετιστεί με την πρωτογενή παραγωγή και / ή σε συνεργασία με τους παραγωγούς να οδηγήσει σε αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής.

13. Σε ότι αφορά την κτηνοτροφία χρειάζεται να γίνει αναφορά στην προώθηση-ενίσχυση ειδών που είναι συμβατά και με τη διαχείριση προστατευόμενων περιοχών, όπως τα βουβάλια ή δεν βλάπτουν τα οικοσυστήματα, όπως τα σαλιγκάρια.

14. Ο καθορισμός περιοχών ανάπτυξης σύμφωνα με το Ειδικό Χωροταξικό για τις υδατοκαλλιέργειες αφορά κυρίως στις περιοχές υφιστάμενων οστρακοκαλλιεργειών (Στρυμωνικός κόλπος, Νέα Πέραμος, Κεραμωτή, Βιστωνικός κόλπος), χωρίς να γίνεται καμία αναφορά για την περιοχή της Δράμας όπου υπάρχουν ιχθυοκαλλιέργειες στα εσωτερικά νερά (Σιδηρόνερο, Κεφαλάρι) με έντονα εξαγωγικό χαρακτήρα μιας εξ αυτών (οξύρρυγχος –χαβιάρι - Ρωσία). Να προταθεί ως ανάδραση για τη διόρθωση του ειδικού χωροταξικού. Αντίστοιχη έλλειψη παρατηρείται και στο παρόν σχέδιο ΥΑ, το οποίο και χρήζει συμπλήρωσης (άρθρα 8 και 16).

15. Θα πρέπει να προχωρήσει ο χωρικός σχεδιασμός μονάδων υδατοκαλλιέργειας στα εσωτερικά νερά, όπως έχει προχωρήσει για τα θαλάσσια ύδατα. Επισημαίνεται ότι και οι τρεις ποταμοί του Β. Έβρου προσφέρονται για εγκατάσταση υδατοκαλλιεργειών με διαμόρφωση ειδικών λεκανών πλησίον.

16. Κρίνεται σκόπιμο να δοθεί ως κατεύθυνση τα αλιευτικά προϊόντα των λιμνοθαλασσών της Περιφέρειας να αποκτήσουν ταυτότητα με απώτερο σκοπό να τους αποδοθεί αυξημένη προστιθέμενη αξία και αναγνωρισιμότητα από τους καταναλωτές. Για την αλιευτική εκμετάλλευση των λιμνοθαλασσών είναι απαραίτητη η υιοθέτηση νέων τεχνολογιών που θα εξυπηρετούν καλύτερα τη λογική της παραδοσιακής αλιείας, χωρίς να απομακρύνονται από αυτή (πχ τοποθέτηση υδραυλικών συστημάτων για το άνοιγμα- κλείσιμο των πορτών). Παράλληλα απαιτούνται έργα υποδομών (πχ ενίσχυση αναχωμάτων κ.α.).

17. Είναι απαραίτητο να δοθεί ως κατεύθυνση η εκπόνηση μελετών ορθής διαχείρισης των λιμνοθαλασσών για να αντιμετωπιστούν προβλήματα που επηρεάζουν την παραγωγικότητα των συστημάτων αυτών (όπως οι προσχώσεις των λιμνοθαλασσών και τα φαινόμενα ευτροφισμού). Παράλληλα κρίνεται σκόπιμη η παρακολούθηση της ποιότητας των λιμνοθαλασσών (πχ τηλεμετρικά συστήματα συνεχούς παρακολούθησης βασικών παραμέτρων).

X. Δευτερογενής Τομέας – Μεταποίηση

1. Η μελέτη χρειάζεται να διορθωθεί ως προς τον ακριβή αριθμό των υφιστάμενων ΒΙΟΠΑ καθώς και των προτεινόμενων από τον υποκείμενο ή υπερκείμενο σχεδιασμό.
2. Κρίνεται σκόπιμο να καταγραφούν οι εγκαταστάσεις SEVEZO ανά ΠΕ ώστε να ληφθούν υπόψη και να αξιολογηθούν τυχόν επιπτώσεις από τεχνολογικά ατυχήματα μεγάλης κλίμακας (χρήσεις γης και λοιπές δραστηριότητες).
3. Κρίνεται σκόπιμο να διαγραφεί η αναφορά που γίνεται στο άρθρο 9 στη ΒΦΛ Καβάλας και στη Βιομηχανία Ζάχαρης ως τα μοναδικά παραδείγματα υφιστάμενων μεγάλων βιομηχανικών μονάδων εθνικής και περιφερειακής εμβέλειας για τις οποίες προβλέπεται ο σταδιακός μετασχηματισμός τους σε οργανωμένες περιοχές με στόχο την παραμονή ή επέκτασή τους.
4. Στο πλαίσιο της ανάλυσης για τη χωρική ανάπτυξη της μεταποίησης (άρθρο 9 και άρθρο 16), απαιτείται να διευκρινιστεί ποιος έχει την αρμοδιότητα υλοποίησης και παρακολούθησης του προτεινόμενου σχεδιασμού (Επιχειρηματικά Πάρκα, ΕΠΕ, ΕΠΕΒΟ).
5. Κρίνεται σκόπιμο να εξετασθεί η οργάνωση Επιχειρηματικών Πάρκων Εξυγίανσης στη Δυτική είσοδο της Δράμας (διασταύρωση Ξηροποτάμου) καθώς και στην είσοδο προς Θεσσαλονίκη και πριν την διασταύρωση με Περιφερειακή Οδό, διότι υπάρχει ικανός αριθμός διάσπαρτων μονάδων μεταποίησης παραγωγικών δραστηριοτήτων.
6. Στον δευτερογενή τομέα και στην περιοχή κατά μήκος του άξονα Καβάλας-Κρηνίδων-Δράμας θα πρέπει να προστεθεί η Προσοτσάνη με δεδομένη την ύπαρξη της ΒΙΠΕ Δράμας και στη συνέχεια το ΒΙΟΠΑ Προσοτσάνης.
7. Στην ΔΕ Καλαμπακίου προτείνεται η δημιουργία ΕΠΕΒΟ (Επιχειρηματικού Πάρκου Ενδιάμεσου Βαθμού Οργάνωσης) στην περιοχή που έχει χαρακτηριστεί ως ΒΙΟΠΑ Καλαμπακίου (εκτάσεως 490 στρ και ενταγμένη ήδη στο ΓΠΣ Καλαμπακίου). Η χωροθέτηση ΕΠΕΒΟ δημιουργεί προϋποθέσεις για την ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, ενώ ταυτόχρονα αποδίδει προστιθέμενη αξία στις ήδη υπάρχουσες επιχειρηματικές δραστηριότητες. Η προτεινόμενη θέση του ΕΠΕΒΟ διασφαλίζει την προσβασιμότητα σε μεταφορικά δίκτυα (άξονας Δράμας Καβάλας), σε δίκτυο φυσικού αερίου και ισχυροποιεί το δίπολο Καλαμπακίου-Δοξάτου.

XI. Εξόρυξη

1. Δεν αναφέρεται με σαφή τρόπο ο αποκλεισμός δραστηριοτήτων με μείζονες περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις (χρυσός, λιγνίτης, τύρφη) σύμφωνα και με τις εκφρασμένες απόψεις των τοπικών κοινωνιών. Ιδιαίτερα για την εξόρυξη χρυσού (άρθρα 9 και 16, κεφ.Γ) πρέπει να αναφέρεται ότι αυτή δεν συνάδει με το αναπτυξιακό πρότυπο της περιφέρειας. Το νέο ΠΠΧΣΑΑ πρέπει να αποκλείει ξεκάθαρα τη δυνατότητα αξιοποίησης των κοιτασμάτων χρυσού, καθώς η θέση της ΠΑΜΘ παραμένει όπως έχει διατυπωθεί με την 55/2013 απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου.
2. Κρίνεται σκόπιμο να καθορίζονται περιοχές μεταλλευτικής δραστηριότητας (μέταλλα και μεταλλεύματα) κατόπιν συνεργασίας υπηρεσιών (Δήμοι, Περιφέρεια, Αποκεντρωμένη Διοίκηση) λαμβάνοντας υπόψη τους δημόσιους μεταλλευτικούς χώρους, τις παραχωρήσεις μεταλλείων και τα μισθωτήρια συμβόλαια δημόσιων μεταλλευτικών χώρων, καθώς και τη διασπορά λατομείων μαρμάρων και βιομηχανικών ορυκτών, ώστε να προστατευθεί το περιβάλλον και ταυτόχρονα να μην απαξιωθούν δραστηριότητες όπως κτηνοτροφία, γεωργία, τουρισμός κλπ που αποτελούν δυναμικές παραμέτρους ανάπτυξης για την Περιφέρεια.
3. Μέχρι τη θέσπιση των ΠΟΑΠΔ προτείνεται να οριοθετηθούν άμεσα άτυπες Ζώνες με πρωτοβουλία της Περιφέρειας με τη σύσταση διυπηρεσιακών επιτροπών και εντός αυτών των ζωνών να εξετάζεται η χωροθέτηση δραστηριοτήτων εξόρυξης μαρμάρου στα πλαίσια της περιβαλλοντικής αδειοδότησης.
4. Είναι λανθασμένη η διατύπωση ότι με εξαίρεση την ΠΕ Ξάνθης στους υπόλοιπους Νομούς λειτουργεί ικανοποιητικός αριθμός λατομείων αδρανών υλικών (άρθρο 8). Ως εκ τούτου χρειάζεται να διαγραφεί η ανωτέρω αναφορά και αντ' αυτού να αναφερθεί ότι δεν λειτουργεί ικανοποιητικός αριθμός λατομείων αδρανών υλικών στις ΠΕ Ξάνθης, Ροδόπης και Έβρου.
5. Η αναφορά στον «εκμεταλλεύσιμο ορυκτό πλούτο» θα πρέπει σαφώς να συμπληρωθεί με αναφορές στο ζεόλιθο, για τον οποίο δεν γίνεται καμία αναφορά σε όλη τη μελέτη αναθεώρησης του ΠΠΧΣΑΑ. Είναι θεμιτό να δοθεί κατεύθυνση προς την αξιοποίηση των

κοιτασμάτων ζεολίθου και παρεμφερών βιομηχανικών ορυκτών που απαντώνται κυρίως στον Έβρο, η οποία μπορεί να ανοίξει νέες αναπτυξιακές δυνατότητες στην περιοχή με ταυτόχρονη απασχόληση ντόπιου δυναμικού, χωρίς καμία χρήση επικίνδυνων χημικών ουσιών για την εξόρυξη και επεξεργασία των κοιτασμάτων.

6. Επειδή στο Χάρτη Π.1.δ. «Χωρική διάρθρωση της εξόρυξης» αποτυπώνονται ως «Δημόσιοι Μεταλλευτικοί Χώροι» εκτάσεις εκατοντάδων χιλιάδων στρεμμάτων σε όλη την Περιφέρεια, όπως για παράδειγμα ολόκληρο το νησί της Θάσου, οι εκβολές του ποταμού Νέστου και το σύμπλεγμα των προστατευόμενων λιμνοθαλασσών, η περιοχή της Ξάνθης και προς βόρεια, και μια ιδιαίτερα μεγάλη έκταση η οποία άρχεται ανατολικά της πόλης της Δράμας και φτάνει στο ύψος της Χρυσούπολης της ΠΕ Καβάλας, και επειδή δεν αναφέρεται καμία εγκριτική απόφαση για τις εκτάσεις αυτές, κρίνεται σκόπιμο να ελεγχθούν η εγκυρότητα, η προέλευση και η νομική υπόσταση των δεδομένων που ενσωματώθηκαν στον εν λόγω χάρτη.

7. Προτείνεται να διερευνηθεί η δυνατότητα υποχρέωσης υποβολής σχεδίου προγράμματος τμηματικής αποκατάστασης ώστε αυτή να γίνεται παράλληλα με την λατομική δράση. Η αναγκαιότητα θέσπισης άμεσων προαπαιτούμενων για αδειοδότηση λειτουργίας των λατομείων οφείλεται στο γεγονός ότι η «οπτική ρύπανση» δημιουργείται κυρίως από την απόθεση στείρων υλικών σε πλαγιές μεγάλης κλίσης. Η αποτροπή της ανωτέρω επιβάρυνσης απαιτεί τροποποίηση της διαδικασίας απόληψης και κατά συνέπεια δεν είναι εφικτή να λειτουργήσει μετά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας.

8. Όπου το σχέδιο ΥΑ αναφέρεται στην εξόρυξη μαρμάρου στις ΠΕ Καβάλας και Δράμας, είναι απαραίτητο να προστεθεί και η ΠΕ Θάσου.

XII. Ενέργεια

1. Κρίνεται αναγκαίο να αναφερθεί συμπληρωματικά ότι προβλέπεται μελλοντικά η κατασκευή του Αγωγού Φυσικού Αερίου IGI «Italy-Greece Interconnector» για τη μεταφορά φυσικού αερίου από Αζερμπαϊτζάν στη Δυτική Ευρώπη μέσω Τουρκίας, Ελλάδας, Ιταλίας καθώς και να αναφερθεί ο αγωγός φυσικού αερίου Greek Stream. Επίσης προτείνεται να επισημανθεί ότι την περίοδο αναφοράς θα κατασκευαστεί ο αγωγός IGB.

2. Κρίνεται σκόπιμη η διατύπωση κατεύθυνσης για τον περιορισμό, στο βαθμό που αυτό είναι δυνατό, των περιβαλλοντικών και χωρικών επιπτώσεων που θα προκύψουν από τη διέλευση των προγραμματιζόμενων αγωγών φυσικού αερίου.

3. Η δοθείσα κατεύθυνση της ενθάρρυνσης της εγκατάστασης Φ/Β συστημάτων σε οργανωμένους υποδοχείς (υφιστάμενες ΒΙΠΕ και ΒΙΟΠΑ και προτεινόμενα Επιχειρηματικά Πάρκα) με τη θέσπιση οικονομικών κινήτρων για την αξιοποίηση αργούντων οικοπέδων, καθώς και σε κτίρια (υφιστάμενα ή νέα) μεγάλων επιφανειών (άρθρο 16 κεφ. Ε) κρίνεται σκόπιμο να διορθωθεί και να αναφέρεται σαφώς ότι επιτρέπεται η εγκατάσταση Φ/Β συστημάτων, πέραν των ανωτέρω θέσεων, και σε εκτάσεις χαμηλής γεωργικής παραγωγικότητας.

4. Οι κατευθύνσεις που δίνονται στο σχέδιο ΥΑ για τη χωροθέτηση έργων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ), όπως αυτές προκύπτουν από τη μελέτη της WWF Ελλάς: *Αιολικά Πάρκα στη Θράκη: Αναθεωρημένη πρόταση ορθής χωροθέτησης του WWF Ελλάς. Δαδιά-Αθήνα (2013)* κρίνεται σκόπιμο να απαλειφθούν, καθώς προκύπτουν υπό το πρίσμα μιας μόνο επιστημονικής προσέγγισης (άρθρο 16 κεφ. Ε). Ως εκ τούτου για τις Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας (ΠΑΠ1) κρίνεται ως άμεσης αναγκαιότητας και κρισιμότητας η εκπόνηση του Διαχειριστικού Σχεδίου για την περιοχή που περιλαμβάνει τις ΖΕΠ Ορεινού Έβρου-Κουιάδας Δέριου και Δάσους Δαδιάς- Σουφλίου.

5. Η δημιουργία πλωτού ή χερσαίου τερματικού σταθμού εκφόρτωσης, αποθήκευσης και αεριοποίησης υγροποιημένου φυσικού αερίου στην περιοχή του νέου λιμένα της Καβάλας έρχεται σε πλήρη αντίθεση με την εκπεφρασμένη βούληση της τοπικής κοινωνίας και σε διένεξη με άλλες σημαντικές δραστηριότητες στην περιοχή (άρθρο 8, άρθρο 15 κεφ. Α, άρθρο 16 κεφ. Ε). Περαιτέρω υποβαθμίζει περιβαλλοντικά και αισθητικά την περιοχή και αποδυναμώνει την προοπτική δημιουργίας διαμετακομιστικού-εμπορευματικού κέντρου στο λιμάνι Φίλιππος Β'. Εναλλακτικά προτείνεται να τονιστεί η δυνατότητα της υπόγειας αποθήκευσης φυσικού αερίου στο εξαντλημένο κοίτασμα της Νοτίου Καβάλας (δυναμικότητας $1\text{bm}^3/\text{y}$) που περιλαμβάνεται στον κατάλογο των έργων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος (PCI) και αποτελεί επιλογή με τις λιγότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις στην περιοχή.

6. Κρίνεται σκόπιμο να συμπεριληφθεί η πρόβλεψη για χρήση συμπιεσμένου φυσικού αερίου (CNG) και υγροποιημένου φυσικού αερίου (LNG) από μεμονωμένους καταναλωτές της περιφέρειας ή/και την τροφοδοσία απομακρυσμένων τοπικών δικτύων διανομής. Προτείνεται επίσης η κατασκευή δικτύου μέσης και χαμηλής πίεσης φυσικού αερίου πέρα από τα αστικά δίκτυα να προβλέπεται και για τις βιομηχανικές εγκαταστάσεις.
7. Θα πρέπει να γίνει αναφορά στην ολοκλήρωση των μεγάλων υδροηλεκτρικών έργων του Νέστου με την κατασκευή του Φράγματος και ΥΗΣ Τεμένους. Η αναφορά στα μικρά υδροηλεκτρικά έργα (άρθρο 16 κεφ. Ε) είναι αόριστη καθώς τα Διαχειριστικά Σχέδια έχουν εκπονηθεί και εγκριθεί, οπότε θα μπορούσαν να αξιολογηθούν και να προταθούν ιεραρχημένα οι σχετικές κατευθύνσεις.
8. Χρειάζεται να γίνει αναφορά στα σημαντικά περιθώρια αξιοποίησης που προσφέρει η βιομάζα (είτε γεωργικών υπολειμμάτων είτε ενεργειακών καλλιεργειών) για την παραγωγή ενέργειας με χρήση βιομάζας καθώς και την εφαρμογή της τηλεθέρμανσης για αστική χρήση (υποστήριξη των εγκαταστάσεων δικτύων τηλεθέρμανσης).
9. Χρειάζεται να γίνει αναφορά στις δυνατότητες αξιοποίησης του φυσικού αερίου για την ανάπτυξη μεγάλων θερμοκηπιακών μονάδων.
10. Επισημαίνεται ότι στην αρμοδιότητα του ΔΕΣΦΑ βρίσκονται μόνο οι αγωγοί ΦΑ υψηλής πίεσης και συνεπώς οποιαδήποτε αναφορά στην μελέτη δικτύων χαμηλής ή μέσης πίεσης αφορά τη ΔΕΠΑ ΑΕ. Ο αγωγός ΤΑΡ αποτελεί ανεξάρτητο σύστημα μεταφοράς ΦΑ, του οποίου ιδιοκτήτες είναι εταιρείες του εξωτερικού.
11. Χρειάζεται να αναφερθεί ότι ο ΔΕΣΦΑ κατασκεύασε το ΕΣΜΦΑ, που ξεκινά από τα ελληνοτουρκικά σύνορα στην περιοχή των Κήπων Έβρου και οδεύει δυτικά διαμέσου των νομών Έβρου, Ροδόπης, Ξάνθης Καβάλας και Δράμας, μέχρι την Καρπερή όπου συναντά τον Κεντρικό Αγωγό Υψηλής Πίεσης, ο οποίος ξεκινά από τα Ελληνοβουλγαρικά σύνορα (περιοχή Σερρών) μέχρι τις εγκαταστάσεις της Νήσου Ρεβυθούσας Μεγάρων.
12. Χρειάζεται να διορθωθεί η περιγραφή στους πλωτούς και υπεράκτιους σταθμούς φυσικού αερίου και να αναφέρεται ρητά ότι πρόκειται για σταθμούς Αποθήκευσης και Αεριοποίησης Υγροποιημένου Φυσικού Αερίου (όχι υγροποίησης φυσικού αερίου).
13. Στο Χάρτη Π.1.α «Πρόταση χωρικής διάρθρωσης του πρωτογενούς τομέα» δεν προκύπτει ότι έχει αποτυπωθεί το σύνολο των δέκα γεωθερμικών πεδίων όπως αναφέρονται. Χρειάζεται να επανεξετασθεί αν έχουν αποτυπωθεί το σύνολο των γεωθερμικών πεδίων, τα οποία πρέπει επιπλέον να αναφέρονται με συγκεκριμένο τρόπο στο σύνολο της μελέτης. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι δεν έχει αναφερθεί το γεωθερμικό πεδίο Θερμιών Παρανεστίου, των Ελευθερών και της Σαμοθράκης.
14. Διαπιστώθηκε ότι δεν γίνεται καμία αναφορά στα αιολικά πεδία της ΠΕ Δράμας και ως εκ τούτου χρειάζεται να συμπληρωθεί το σχέδιο ΥΑ.

XIII. Τριτογενής Τομέας

1. Δεν κρίνεται σκόπιμη η δημιουργία γενικού νοσοκομείου στην Ορεστιάδα σε αντικατάσταση του υφιστάμενου νοσοκομείου στο Διδυμότειχο. Αντιθέτως προτείνεται η ενίσχυση σε υποδομές, εξοπλισμό και ανθρώπινο δυναμικό των υφιστάμενων Νοσοκομείων και Κέντρων Υγείας της Περιφέρειας.
2. Κρίνεται σκόπιμο να προστεθεί η δυνατότητα ανάπτυξης και χωροθέτησης υποδομών logistics στους κάθετους άξονες.
3. Περιοριστική είναι επίσης και η αναφορά στο πεδίο εφαρμογής της «καινοτομίας» μόνο στη γεωθερμία. Εισροή για την ενίσχυση της ανάλυσης του τομέα της καινοτομίας προτείνεται να αποτελέσει η Περιφερειακή Στρατηγική «Εξυπνης Εξειδίκευσης» (RIS3).
4. Χρειάζεται να συμπληρωθούν το άρθρο 11 και το άρθρο 13 ως προς τον κοινωνικό εξοπλισμό και τη διοικητική υποδομή βάσει των υποβληθέντων παρατηρήσεων και να διορθωθεί ο σχετικός χάρτης Π.2.β.
5. Κρίνεται σκόπιμη η δημιουργία κοινής δομής μεταξύ ΔΠΘ και ΤΕΙ ΑΜΘ με τη μορφή Ανοικτού Τεχνολογικού Πανεπιστημίου με επιμέρους στόχους:
- Την παροχή υπηρεσιών, για τρεις κύκλους σπουδών, στην ανώτατη τεχνολογική εκπαίδευση με την μέθοδο της συνδυαστικής μάθησης (blended learning).

- Την παροχή προγραμμάτων σπουδών ανώτατης τεχνολογικής εκπαίδευσης και για αλλοδαπούς φοιτητές με τη μέθοδο της μάθησης από απόσταση (distance learning).
- 6.** Κρίνεται σκόπιμη η έξυπνη διαχείριση των υφιστάμενων ερευνητικών μονάδων της ΠΑΜΘ μέσω μιας δομής διαχείρισης και συντονισμού ερευνητικής δραστηριότητας στην ΠΑΜΘ, η οποία θα αποτελεί μια άυλη ψηφιακή δομή που θα εκτείνεται και στους 5 νομούς της ΠΑΜΘ και θα περιλαμβάνει:
- Όλες τις υφιστάμενες ερευνητικές μονάδες (ερευνητικός ιστός ΠΑΜΘ).
  - Τους εξοπλισμούς που διαθέτουν και τις υπηρεσίες που δύνανται να παρέχουν (μητρώο ερευνητικού εξοπλισμού).
  - Τους ερευνητές που απασχολούνται, τα γνωστικά αντικείμενα και τα ερευνητικά ενδιαφέροντα αυτών (ερευνητικό δυναμικό).
  - Τον τρόπο φυσικής ή κατ' εντολήν πρόσβασης στις υποδομές (παροχή υπηρεσιών έρευνας σε τρίτους).
- 7.** Κρίνεται σκόπιμη η αναφορά στην από κοινού δυνατότητα συνέργειας των δύο Ιδρυμάτων ΔΠΘ και ΤΕΙ ΑΜΘ προς την κατεύθυνση μελέτης, σχεδιασμού και ανάπτυξης Τεχνολογικών Πάρκων με συμπληρωματικό χαρακτήρα σε περιοχές όπως ανενεργές ΒΙΠΕ ή περιοχές με κτίρια που δεν χρησιμοποιούνται ή έχουν χαρακτηριστεί διατηρητέα ή/και προστατευμένα π.χ. περιοχή παλαιών καπναποθηκών Ξάνθης, λιμάνι Καβάλας, περιοχή παλαιών καπναποθηκών Καβάλας, συγκρότημα Καπνολογικού Ινστιτούτου Δράμας, κ.ά.
- 8.** Σε ότι αφορά στην ενίσχυση του ΔΠΘ και του ΤΕΙ με νέα τμήματα, προέχει η ενίσχυση και λειτουργία των υφιστάμενων Τμημάτων του ΔΠΘ και του ΤΕΙ καθώς και η ενίσχυση όλων εκείνων των δράσεων και δομών που αναδεικνύουν την εξωστρέφεια των Ιδρυμάτων πχ. Εκπαίδευση εξ' αποστάσεως.
- 9.** Επιπλέον προτείνεται να διερευνηθεί η σκοπιμότητα των ακόλουθων δράσεων:
- Η δημιουργία Ευρωπαϊκού Ομίλου Εδαφικής Συνεργασίας.
  - Η δημιουργία Κέντρου έρευνας Μαρμάρου, κέντρου Οινοποιίας καθώς και ινστιτούτων υποστηρικτικών της γεωργικής παραγωγής συμπεριλαμβανομένων των θερμοκηπίων.
  - Η δημιουργία ενός δικτύου μετρολογικών σταθμών σε όλη την περιφέρεια.
  - Η δημιουργία Διεθνούς Κέντρου Περιβαλλοντικής και Αθλητικής Εκπαίδευσης και Έρευνας στην Ελατιά Δράμας στα πλαίσια οικοτουριστικών δραστηριοτήτων.
  - Η δημιουργία α) Γραφείου Μεταφοράς Τεχνολογίας, β) Περιφερειακού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας, γ) Πολυθεματικού Ενεργειακού Εκπαιδευτικού Πάρκου και δ) Ψηφιακού Ανοικτού Πανεπιστημίου
  - Η ίδρυση σχολής Λατόμων στο Νομό Δράμας.
- 10.** Επισημαίνεται ότι ενώ γίνεται στο Προοίμιο αναφορά στο εγκεκριμένο Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τα καταστήματα κράτησης (ΦΕΚ 1575/Β/28-11-2001), σε κανένα σημείο της ΥΑ δεν γίνεται μνεία στον συγκεκριμένο τομέα.
- 11.** Χρειάζεται να προστεθεί στο σχέδιο ΥΑ ότι η Καβάλα διαθέτει ερευνητικά κέντρα που διεξάγουν καινοτόμες έρευνες και δράσεις, όπως είναι για παράδειγμα το Εργαστήριο Ήφαιστος που συνδέεται με το ΤΕΙ Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, το ΙΝΑΛΕ (Ινστιτούτο Αλιευτικών Ερευνών) που εδρεύει στη Νέα Πέραμο και το Κέντρο Τεχνολογικής Έρευνας.
- 12.** Επισημαίνεται ότι το σχέδιο ΥΑ αναφέρεται λανθασμένα στην πληρότητα των κοινωνικών υποδομών που διαθέτει η Κομοτηνή. Ειδικότερα χρειάζεται να γίνει αναφορά στο προγραμματιζόμενο νέο Νοσοκομείο Κομοτηνής εντός του σχεδίου ΥΑ, όπως αυτό αποτυπώνεται στον χάρτη Π.2.β.

XIV. Τουρισμός

- 1.** Στο άρθρο 16 κεφ. Ζ του σχεδίου ΥΑ δίνεται ως κατεύθυνση «ο εκσυγχρονισμός και η δημιουργία νέων διαβαθμισμένων ξενοδοχειακών υποδομών υψηλών προδιαγραφών (τάξης μεγαλύτερης των 4 αστερών): Ξενώνες μικρού μεγέθους στο εσωτερικό ή στις ζώνες γύρω από τους οικισμούς – οικοτουριστικές και αγροτουριστικές μονάδες. Ξενοδοχεία αστικού τύπου στα αστικά κέντρα, Μεγάλες τουριστικές μονάδες και σύνθετα τουριστικά καταλύματα σε σχέση με τη χωρητικότητά των κύριων τουριστικών ζωνών». Κρίνεται ότι αυτή η κατεύθυνση περιορίζει την περαιτέρω τουριστική ανάπτυξη της Περιφέρειας. Εναλλακτικά προτείνεται η ανάπτυξη καταλυμάτων διαβαθμισμένων προδιαγραφών προσαρμοσμένων στην περιοχή παρέμβασης και στην ομάδα στόχου.

2. Κατόπιν της πρόσφατης ακύρωσης της τροποποίησης του Ειδικού Πλαισίου για το Τουρισμό κρίνεται αναγκαίο να προσαρμοστεί το σχέδιο ΥΑ στο ισχύον Ειδικό Πλαίσιο για τον Τουρισμό.
3. Σχετικά με το Ειδικό Πλαίσιο του Τουρισμού κρίνεται σκόπιμο η Θάσος να απενταχθεί από τις τουριστικά αναπτυσσόμενες περιοχές, καθώς κατατάσσεται στην ίδια κατηγορία με νησιά όπως είναι η Μύκονος, η Σαντορίνη, η Ρόδος κλπ, τα οποία πράγματι είναι τουριστικά αναπτυσσόμενα.
4. Χρειάζεται στο άρθρο 16 κεφάλαιο Ζ στην περιγραφή της υποζώνης Β να αποσαφηνίζεται το ισχύον καθεστώς που διέπει όλα τα Εθνικά Πάρκα που περιλαμβάνονται σε αυτήν (Εθνικά Πάρκα Υγροβιότοπων ΑΜΘ και Δέλτα Έβρου). Επίσης στο σχέδιο ΥΑ πρέπει να αναγράφεται ορθώς ότι για το Εθνικό Πάρκο Υγροβιότοπων ΑΜΘ ισχύει η ΚΥΑ 44549/2008 (ΦΕΚ 497Δ/2008) μέχρι την έκδοση σχετικού Π.Δ.
5. Ενόψει της έκδοσης του Π.Δ. για το Εθνικό Πάρκο Υγροβιότοπων ΑΜΘ κρίνεται αναγκαία να δοθεί ως κατεύθυνση από το υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ η διερεύνηση, κατόπιν εμπειριστατωμένης μελέτης και έρευνας, θυλάκων τουριστικής ανάπτυξης στο παραλιακό μέτωπο εντός του Εθνικού Πάρκου.
6. Επισημαίνεται ότι δεν αντιμετωπίζεται το θέμα των υπαρχόντων οικισμών στο παραλιακό μέτωπο της Περιφέρειας οι οποίοι δεν είναι νόμιμοι. Το υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ πρέπει να αντιμετωπίσει με σαφή και συγκεκριμένο τρόπο (π.χ. Ειδικά Χωρικά Σχέδια του Ν.4269/28.06.2014) το ζήτημα της ύπαρξης μη θεσμοθετημένων αλλά υφιστάμενων τουριστικών οικισμών στην παράκτια ζώνη, ώστε να μπορεί να εφαρμοστεί συγκεκριμένη πολιτική για τη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη του παραλιακού μετώπου της Περιφέρειας.
7. Προτείνεται το άρθρο 9 να συμπληρωθεί ως προς τη δυνατότητα χωροθέτησης μεγάλων τουριστικών μονάδων με το σύνολο των παράκτιων περιοχών των Δήμων Κομοτηνής και Μαρώνας-Σαπών λόγω της σημαντικής εισροής τουριστών από τον κάθετο άξονα Κομοτηνής-Ησκονο αλλά και της γειτνίασης με τα δύο αεροδρόμια.
8. Χρειάζεται να γίνει περιγραφή της ζώνης Οικοτουριστικών Περιοχών που εντοπίζεται μόνο στη Σαμοθράκη και να προκύπτει η διαφορά της από τις Περιοχές Εναλλακτικού Τουρισμού. Να διευκρινιστεί η σκοπιμότητα αφαιρετικής απεικόνισης των περιοχών εναλλακτικού τουρισμού στον χάρτη Π.2.α.
9. Στο άρθρο 16, στο κεφάλαιο Ζ, στην υποζώνη Γ των Αναπτυσσόμενων τουριστικών περιοχών, και συγκεκριμένα στην παράκτια ζώνη από την Αγ. Μαρίνα της Νέας Περάμου έως τα δυτικά όρια της ΑΜΘ στις εκβολές του Στρυμώνα, στις περιοχές οι οποίες έχουν δυνατότητα ανάπτυξης προτείνεται να περιληφθεί και η παραλία Ελαιχωρίου. Επίσης η κατεύθυνση που δίνεται στο σχέδιο ΥΑ για τον περιορισμό της δόμησης νοτίως της παλαιάς Ε.Ο., στις θέσεις όπου η παλιά Εθνική οδός στους πρόποδες του Παγγαίου αναπτύσσεται σε απόσταση μικρότερη των 500μ. από τον αιγιαλό, εκτιμάται ότι πρέπει να αφαιρεθεί και το εν λόγω θέμα να αντιμετωπισθεί από τον υποκείμενο σχεδιασμό. Επίσης χρειάζεται να διορθωθεί η αναφορά «στους πρόποδες του Παγγαίου» στο σωστό «στους πρόποδες του Συμβόλου Όρους».
10. Το σχέδιο ΥΑ πρέπει να συμπληρωθεί με τον οικισμό Μυρωδάτο ως προς τη δυνατότητα τουριστικής ανάπτυξης που προβλέπεται γύρω από τους υφιστάμενους εσωτερικούς οικισμούς στο Εθνικό Πάρκο ΑΜΘ (άρθρο 18, παρ.4.2).
11. Σε όλες τις αναφορές του σχεδίου ΥΑ σχετικά με την τουριστική ανάπτυξη στην περιοχή δυτικά της Αλεξανδρούπολης είναι απαραίτητος ο σαφής προσδιορισμός του δυτικού ορίου της ανωτέρω ζώνης ως παραλία Δικέλλων, καθώς παρατηρείται μεταξύ των άρθρων 8, 16 και 18 αυτό να προσδιορίζεται άλλοτε ως παραλία Πετρωτών, άλλοτε ως παραλία Δικέλλων και άλλοτε ως παραλία Μεσημβρίας-Δικέλλων με αποτέλεσμα να δημιουργείται σύγχυση.
12. Κρίνεται σκόπιμο να γίνει ιδιαίτερη αναφορά στην ορθολογική αξιοποίηση και στο ρόλο του Χιονοδρομικού Κέντρου Φαλακρού στην τουριστική ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής.
13. Αν και γίνεται αναφορά στο άρθρο 16 για τις υδατοκαλλιέργειες, χρειάζεται να τονιστεί σε όλα τα σχετικά με τον τουρισμό άρθρα η δυνατότητα ανάπτυξης του αλιευτικού τουρισμού, ως ειδική μορφή τουρισμού υπαίθρου.
14. Θα πρέπει να ρυθμισθεί το ζήτημα που αφορά τη σύγκρουση των προτεινόμενων περιοχών ανάπτυξης υδατοκαλλιεργειών του Ειδικού Πλαισίου για τις Υδατοκαλλιέργειες με τις

αλληλεπικαλυπτόμενες περιοχές τουριστικής ανάπτυξης του Ειδικού Πλαισίου για τον Τουρισμό. Ενδεικτικά για την ΠΑΜΘ οι περιοχές του Στρυμωνικού κόλπου, της ΔΔ Ορφανού και της Ηρακλείτσας-Ν. Περάμου, του ΔΔ Ελευθερών εμφανίζονται στο Ειδικό Πλαίσιο του Τουρισμού ως αναπτυσσόμενες περιοχές ενώ στο ειδικό πλαίσιο για τις υδατοκαλλιέργειες αναφέρονται ως περιοχές με περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης ΠΑΥ.

15. Χρειάζεται να συμπεριληφθεί η νήσος Σαμοθράκη στο άρθρο 16 κεφάλαιο Ζ «Κατευθύνσεις για τη χωροθέτηση παραγωγικών δραστηριοτήτων του τριτογενούς τομέα – Τουρισμός». Η κατεύθυνση που δίνεται στη σελίδα 183 στο άρθρο 22 «κρίνεται απαραίτητος ο περιορισμός της οικιστικής ανάπτυξης και της χωροθέτησης ξενοδοχειακών καταλυμάτων στους υφιστάμενους οικιστικούς πυρήνες» προτείνεται να απαλειφθεί.

16. Χρειάζεται να γίνει συμπλήρωση του χάρτη Π.1.γ, του χάρτη Π.2.α. και όλων των κειμένων που αφορούν τον τουρισμό με όλες τις μορφές τουρισμού που υπάρχουν στην περιφέρεια ανά περιοχή και σύμφωνα με τις υποβληθείσες παρατηρήσεις των φορέων. Ενδεικτικά αναφέρονται τα ακόλουθα:

- Δεν αναλύεται επαρκώς ο ειδικός τουρισμός σε όλες τις μορφές του (εναλλακτικός, αγροτουρισμός, ναυταθλητικός, αθλητικός, αναρριχητικός, οικοτουρισμός, χειμερινός, σχολικός, θεραπευτικός, θρησκευτικός, τρίτης ηλικίας, ιαματικός, κρουαζιέρας, περιηγητικός, συνεδριακός, ιατρικός).
- Στο ιαματικό τουρισμό παραλείπονται από ειδική αναφορά και κατάδειξη στον χάρτη οι ακόλουθοι πόροι της Περιφέρειας: Λουτρά Ελευθερών, Λασπόλουτρα Κρηνίδων, Ιαματικές Πηγές Θερμίων Παρανεστίου.
- Αγνοούνται πολλά τοπικά μονοπάτια πανελληνίως γνωστά (πχ το «μονοπάτι της Μεσορόπης», «ο δρόμος του νερού Παλαιάς Καβάλας»), καθώς και πολλά άλλα μονοπάτια που χρήζουν ανάδειξης και προβολής. Επίσης, δεν γίνεται καμία αναφορά στους αγώνες Rodopi ultra trail και Virgin forest trail, όπως και σε άλλες ορεινούς αγώνες όπως το μονοπάτι της παλιάς Αυλής κ.α. Ακόμα δεν γίνεται καμία αναφορά στα στενά του Νέστου και στη Ρέμβη Ηρακλείτσας όπου υπάρχουν πολλά πανελληνίως γνωστά αναρριχητικά πεδία.
- Δεν γίνεται καμία αναφορά στις πηγές Μααρά – Μυλοποτάμου - Αγίας Βαρβάρας – Κεφαλαρίου Δράμας.
- Δεν αναφέρεται ότι η ΠΕ Δράμας σε συνδυασμό με την ΠΕ Καβάλας αποτελεί σημαντικό πόλο ανάπτυξης του θρησκευτικού τουρισμού.
- Δεν αναφέρεται ότι η ΠΕ Δράμας αποτελεί κέντρο οινικού τουρισμού σε συνδυασμό με την ΠΕ Καβάλας και Ξάνθης, όπου μπορεί να συνδυαστεί η παραγωγή κρασιού με την ανάπτυξη ειδικής μορφής τουρισμού γαστρονομίας και οινογνωσίας.
- Στην περιοχή του τόξου Νέστου-ορεινής Ροδόπης που συνδέει τις περιοχές Δράμας και Ξάνθης έχει αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια και τουρισμός που αφορά δραστηριότητες ποτάμιων αθλημάτων (ράφτινγκ, καγιάκ, κανό).
- Στις ΔΕ Παρανεστίου, Σιδηρόνερου και Σταυρούπολης δεν αναφέρεται ο ιαματικός, ο αθλητικός και ο θρησκευτικός τουρισμός.
- Στον τομέα του θρησκευτικού-προσκυνηματικού τουρισμού χρειάζεται να συμπεριληφθεί η περιοχή Σουφλίου, όπου υπάρχουν δύο ιστορικές Μονές, προ του 18^{ου} αιώνα (Παναγία Πορταΐτισσα στην Κορνοφωλιά και Κοίμηση της Θεοτόκου στη Δαδιά).
- Χρειάζεται να γίνει αναφορά στο «Κέντρο Φυσικής Διαβίωσης Νήσου Σαμοθράκης» ως τουριστική εγκατάσταση ειδικής τουριστικής υποδομής και στη διερεύνηση δημιουργίας θαλάσσιου καταδυτικού πάρκου.

17. Προτείνεται να διερευνηθεί η σκοπιμότητα λειτουργίας eco-camping στον Ίμερο και στην παραλία Πετρωτών.

ΜΕΡΟΣ Γ – Παρατηρήσεις επί χάρτων

1. Στο Χάρτη Π.2.α: Χωροταξική Οργάνωση της Περιφέρειας:

- Δεν προκύπτουν με σαφήνεια οι ζώνες Αγροτικής Ανάπτυξης (Πεδινές Ζώνες), Οικοανάπτυξης (μη εκτατικές καλλιέργειες) και Ορεινής Ανάπτυξης, όπως αυτές περιγράφονται στο άρθρο 16 του Σχεδίου Υπουργικής Απόφασης και αποτυπώνονται στο χάρτη Π.1.α, σελ.120, τεύχος 2.
- Δε φαίνεται η χωρική διάρθρωση της εξόρυξης, όπως αυτή παρουσιάζεται στο χάρτη Π.1.δ, σελ.123, τεύχος 2

- Να αποτυπωθεί σωστά η χωρική διάρθρωση της μεταποίησης (υφιστάμενη κατάσταση και πρόταση).
- Να συμπληρωθεί ο χάρτης σύμφωνα με τις παρατηρήσεις της εισήγησης.
- 2. Στο Χάρτη Π.2.β: Οικιστικό Δίκτυο - Διοικητικός και Κοινωνικός Εξοπλισμός - Μεταφορές:
  - Να συμπληρωθεί και να αποτυπωθεί η μεταφορική υποδομή σύμφωνα με τις παρατηρήσεις της εισήγησης και να γίνει σωστή αποτύπωση των υφιστάμενων καθώς και των προγραμματιζόμενων υποδομών σε όλους τους χάρτες.
  - Να διορθωθεί ως προς τον διοικητικό και κοινωνικό εξοπλισμό.
- 3. Στο Χάρτη Π.2.γ.: Δίκτυα και Μονάδες Τεχνικής Υποδομής:
  - Να συμπληρωθεί ο χάρτης σύμφωνα με τις παρατηρήσεις της εισήγησης.
  - Να αποτυπωθούν οι σταθμοί αεριοποίησης υγροποιημένου φυσικού αερίου στην Καβάλα και στην Αλεξ/πολη ως προτεινόμενα.
  - Ο αγωγός φυσικού αερίου να αναφέρεται ως αγωγός ΕΣΜΦΑ.
  - Να αποτυπωθούν όλοι οι προγραμματιζόμενοι αγωγοί φυσικού αερίου.
  - Η ΠΑΠ να αναφέρεται ως ΠΑΠ 1.
  - Να αποσαφηνιστεί η αποτύπωση συγκέντρωσης προγραμματιζόμενων φωτοβολταϊκών υποδομών στην ΠΕ Ξάνθης και Έβρου.
  - Να αποσαφηνιστεί η αποτύπωση προγραμματιζόμενων αιολικών υποδομών στην ΠΕ Δράμας καθώς στο σχέδιο ΥΑ δεν γίνεται καμία αναφορά σε αιολικά πεδία της ΠΕ Δράμας.
- 4. Στο Χάρτη Π.2.δ.: Περιβάλλον, Πολιτιστική Κληρονομιά και Τοπίο, δημιουργείται σύγχυση ως προς τις Ειδικές Κατηγορίες Χώρου και τη Φυσική και Πολιτιστική Κληρονομιά:
  - Δεν είναι ευανάγνωστος ο χάρτης ως προς τα Εθνικά Πάρκα, τις εγκεκριμένες ΕΠΜ και τις περιοχές Natura (πολύ πράσινο υπόβαθρο). Θεωρείται απαραίτητη η καλύτερη απεικόνιση αυτών.
  - Οι συγκεντρώσεις λατομείων καταγράφονται στη Φυσική – Πολιτιστική κληρονομιά ως Ειδικές Κατηγορίες Χώρου – να γίνει η σχετική διόρθωση.
  - Να αποτυπωθούν τα περιβαλλοντικά πάρκα που προτείνονται στην παρόχθια ζώνη του ποταμού Νέστου (τεύχος 2, σελ.155)
  - Στους σχετικούς χάρτες δεν απεικονίζονται οι κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι της ΠΕ Δράμας.
  - Να συμπληρωθεί ο χάρτης σύμφωνα με τις παρατηρήσεις της εισήγησης.

ΜΕΡΟΣ Δ : Παρατηρήσεις επί της ΣΜΠΕ

Σε συνέχεια των προαναφερθέντων παρατηρήσεων επί του σχεδίου ΥΑ, σχετικά με το περιεχόμενο της ΣΜΠΕ:

1. Εκτιμάται ότι έχει πολλές επαναλήψεις και παραθέσεις νόμων και είναι απαραίτητη η μείωση του όγκου της.
2. Παρατηρείται ότι δεν καλύπτει ολοκληρωμένα τις απαιτήσεις των προδιαγραφών του περιεχομένου που τίθενται από την ΚΥΑ 107017/28.8.2006 (ΦΕΚ 1225/Β/5-9-2006), για την εναρμόνιση της Οδηγίας 2001/42/ΕΕ .
3. Δεν εξετάζεται ο βαθμός εναρμόνισης του υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ με τις νέες εθνικές πολιτικές όπως αυτές προκύπτουν από τους αναπτυξιακούς και στρατηγικούς στόχους που καταγράφονται στα νέα Τομεακά, Περιφερειακά και Διακρατικά Προγράμματα της νέας Προγραμματικής Περιόδου, αφού αυτά που ελήφθησαν υπόψη κατά την εκπόνηση της μελέτης είναι εκείνα της προηγούμενης περιόδου που διαμόρφωναν τις στρατηγικές επιλογές της χώρας και της Περιφέρειας για το χρονικό διάστημα 2007-2013.
Ενδεικτικά αναφέρεται ότι έχουν εκπονηθεί και εγκριθεί το Πρόγραμμα Επενδύσεων και Μεταφορών 2014-2025, το ΥΠΕΡΑΑ, το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης , Αλιείας –Θάλασσας, διάφορα διακρατικά Προγράμματα και Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας καθώς και το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης 2014-2020 (ΠΕΠ ΑΜΘ 2014-2020), τα οποία κρίνεται αναγκαίο να ληφθούν υπόψη.
Δεδομένου ότι το υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ θα ισχύει τυπικά για τα επόμενα δεκαπέντε χρόνια, δεσμεύοντας τους φορείς και τις υπηρεσίες του Δημοσίου ή ευρύτερου Δημόσιου Τομέα, θεωρείται αναγκαία η επικαιροποίηση του και η ενσωμάτωση των νέων προγραμμάτων με τους στρατηγικούς στόχους και τους άξονες προτεραιότητας που θέτουν.

4. Παρατηρούνται ελλείψεις και μη αναλυτική διερεύνηση και απόδοση τόσο στο θέμα των πιέσεων για τις διάφορες δραστηριότητες που υφίστανται και για την χωρική τους διασπορά, όσο και για τα περιθώρια της περαιτέρω ανάπτυξης τους. Κρίνεται απαραίτητο να αναφέρονται αναλυτικά στοιχεία δεδομένων καθώς και να τεκμηριώνεται επαρκώς τόσο ο τρόπος επιλογής των κατευθύνσεων που δίνονται είτε ανάπτυξης είτε περιορισμού ή και απαγόρευσης ορισμένων δραστηριοτήτων. Μόνο με την ακρίβεια και την ολοκληρωμένη εξέταση των ειδών των δραστηριοτήτων και την ακρίβεια στην εξακρίβωση της διασποράς τους μπορούν να προκύψουν σωστά χωροταξικά εργαλεία τόσο για την προστασία του περιβάλλοντος, την αειφόρο ανάπτυξη, όσο και την βιωσιμότητα των παραγωγικών δραστηριοτήτων των επί μέρους περιοχών.

Ενδεικτικά εντοπίζεται ελλιπής ανάλυση και απουσία ιεραρχημένης αποτύπωσης αναγκών καθώς και απουσία ανάλυσης των κατευθύνσεων που δίνονται σε παραγωγικούς τομείς όπως π.χ. στην αλιεία και τις υδατοκαλλιέργειες, την κτηνοτροφία, την γεωργία, τους τομείς άρδευσης, τα υδροηλεκτρικά έργα, τα δίκτυα ύδρευσης κ.α.

5. Στη περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης του περιβάλλοντος διαπιστώνεται μια μη ολοκληρωμένη αποτύπωση και με λανθασμένες αναγραφές σε πολλά σημεία τόσο στο κείμενο όσο και στους χάρτες. Ενδεικτικά αναφέρεται:

- Δεν γίνεται πλήρης αποτύπωση στο κεφάλαιο ΣΤ 2 της υφιστάμενης κατάστασης τόσο των Εθνικών Πάρκων της ΠΑΜΘ όσο των υπολοίπων Προστατευόμενων Περιοχών, των Ειδικών Ζωνών Διαχείρισης (ΕΖΔ) και των Ζωνών Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ).

Προτείνεται η αναλυτική παρουσίαση της κατάστασης, με την εισαγωγή και συμπλήρωση πίνακα, ο οποίος να παραθέτει αναλυτικά το σύνολο των περιοχών NATURA2000, εάν έχει εκπονηθεί ΕΠΜ, εάν έχει εγκριθεί, εάν έχει εκπονηθεί διαχειριστικό σχέδιο, εάν έχει εγκριθεί και εάν υπάρχει φορέας διαχείρισης. Επίσης απαραίτητη είναι η αναλυτική ένταξη και κοστολόγηση στο πρόγραμμα δράσης (Ενότητα Δ,) των ανωτέρω, ΕΠΜ, διαχειριστικών σχεδίων και Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών και των σχεδίων Δράσης. Ακόμα πρέπει να συμπληρωθεί με ειδική αναφορά στους οικοτόπους προτεραιότητας και πρόταση για την διαχείρισή τους.

- Σωστά επισημαίνεται από την μελέτη η ανάγκη απογραφής και οριοθέτησης των ηπειρωτικών υδροτόπων της ΠΑΜΘ. Ωστόσο, κρίνεται σκόπιμο ότι θα έπρεπε να συμπεριλαμβάνεται αναλυτική λίστα με τους υδροτόπους όλης της Περιφέρειας (ηπειρωτικούς, νησιωτικούς) καθώς και να αναφέρονται οι περιορισμοί που θέτουν οι ισχύουσες διατάξεις, π.χ. για τους μικρούς νησιωτικούς υδροτόπους που προστατεύονται σύμφωνα με το ΠΔ ΦΕΚ ΑΑΠ 229/19.06.2012 και χρήζουν ειδικής πρόβλεψης στο χωροταξικό αλλά και ανάδειξης, δεδομένης της σημασίας τους για τον φυσιολατρικό τουρισμό.

- Αναγράφεται λανθασμένα στην σελ.256 ότι εκτός της ΠΕ Ξάνθης στους υπόλοιπους Νομούς λειτουργεί ικανοποιητικός αριθμός λατομείων αδρανών υλικών. Θα ήταν χρήσιμη η καταγραφή των υφιστάμενων λειτουργούντων λατομείων αδρανών. Επισημαίνεται ότι η ολοκλήρωση του συστήματος καθορισμού των λατομικών περιοχών είναι ύψιστης σημασίας για την ολοκλήρωση του χωροταξικού σχεδιασμού, καθώς μόνο κατ' εξαίρεση και σε συγκεκριμένες περιπτώσεις είναι επιτρεπτή η εκμετάλλευση λατομείων αδρανών υλικών εκτός «λατομικών περιοχών». Συνέπεια του μη καθορισμού λατομικών περιοχών στο σύνολο της Περιφέρειας, είναι αφενός η δημιουργία προβλημάτων ως προς την επάρκεια αδρανών υλικών και αφετέρου η έμμεση ενθάρρυνση της λαθροεξόρυξης ή λαθροαπόληψης με ανεξέλεγκτες επιδράσεις στο περιβάλλον.

- Στο Κεφ.ΣΤ.5.4. για την διαχείριση στερεών αποβλήτων περιγράφεται λανθασμένα η υφιστάμενη κατάσταση, η οποία πρέπει να διορθωθεί τόσο στο κείμενο όσο και στον χάρτη Π.2.γ.Δικτύων και Μονάδων Τεχνικής Υποδομής. Επισημαίνεται ότι θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το αναθεωρημένο Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ) καθώς και το γεγονός ότι το Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) βρίσκεται σε διαδικασία επικαιροποίησης. Θα πρέπει να υπάρχει σαφής παραπομπή στο υπό εκπόνηση ΠΠΧΣΑΑ ότι θα ακολουθηθούν τα κριτήρια χωροθέτησης για τις εγκαταστάσεις διαχείρισης αποβλήτων που θα τεθούν από το νέο ΠΕΣΔΑ.

- Τονίζεται ότι, θα πρέπει να αντιμετωπιστούν και άλλες κατηγορίες αποβλήτων, όπως βιομηχανικά και επικίνδυνα απόβλητα, ΑΕΚΚ, γεωργικά υπολείμματα, ελαστικά κλπ, καθώς και

να προωθηθεί η επεξεργασία στερεών και υγρών αποβλήτων κτηνοτροφικών μονάδων και η διαχείριση της λύσης των ΕΕΛ.

6. Κρίνεται αναγκαίο για τον συντονισμό των παρεμβάσεων προστασίας και ανάδειξης των σημαντικών φυσικών και πολιτιστικών πόρων του Τόξου Υγροβιοτόπων και Αρχαιογικών Χώρων, ο οποίος προωθείται από το υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ μέσω συστηματικής συνεργασίας του Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου και των αρμόδιων αρχαιολογικών υπηρεσιών, να συμπληρωθεί με τη συνδρομή και των αρμόδιων υπηρεσιών της Περιφέρειας.

7. Θα πρέπει να επισημανθεί η ανάγκη ανάληψης δράσεων και εκτέλεσης έργων για την αντιμετώπιση του προβλήματος επίχωσης που αντιμετωπίζει η λίμνη Βιστωνίδα από φερτά υλικά που μεταφέρονται κυρίως από τους ποταμούς Κόσυνθο και Κομψάτο που εκβάλλουν σ' αυτή και απειλούν να την οδηγήσουν σε εξαφάνιση, καθώς και να επισημανθεί ο κίνδυνος για το λιμάνι του Πόρτο Λάγους εξαιτίας της στερεοπαροχής των ποταμών που εκβάλλουν στη λιμνοθάλασσα της Βιστωνίδας και όπου ένα μέρος της στερεοπαραχής αυτής (το πλέον λεπτόκοκκο) καταλήγει να επιχώνει το ίδιο το λιμάνι.

8. Τα οικολογικά συστήματα και τα φυσικά αποθέματα δεν αντικαθίστανται, οπότε θα πρέπει πάντα οι ανθρωπογενείς επεμβάσεις μας να είναι εξαιρετικά φειδωλές, ώστε να μην προκληθεί υποβάθμισή τους. Γι αυτό και η θεώρηση θεμάτων περιβάλλοντος θα πρέπει να μην εξετάζεται ως απλά διακριτό αντικείμενο. Η προώθηση της κατάλληλης χωροθέτησης των έργων και δραστηριοτήτων, που θα προκύψουν από το υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ, θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης, με παράλληλη προστασία των φυσικών περιοχών και των ευαίσθητων οικοσυστημάτων. Ειδικά για την εξόρυξη του χρυσού επισημαίνονται οι παρατηρήσεις 10 των Γενικών Παρατηρήσεων της Εισήγησης και 1 της Θεματικής ενότητας: Εξόρυξη.

9. Τονίζεται η αναγκαιότητα εκπόνησης υποκείμενων μελετών ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ, ΠΟΑΥ, σχεδίων διαχείρισης μέσω οργανωμένων περιοχών εξορυκτικών δραστηριοτήτων, σχεδίων διαχείρισης των περιοχών Natura 2000, μελετών σε σχέση με τα τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και σχεδίων Αντιμετώπισης Τεχνολογικών Ατυχημάτων Μεγάλης Έκτασης (ΣΑΤΑΜΕ).

10. Επισημαίνεται η αναγκαιότητα διασφάλισης της αγροτικής γης υψηλής παραγωγικότητας με σκοπό την κάλυψη των διατροφικών αναγκών με την εφαρμογή βιώσιμων πρακτικών διαχείρισης και κατάλληλων αγροπεριβαλλοντικών μέτρων όπου εντοπιστούν ενδείξεις υποβάθμισης αυτών.

11. Προτείνεται η διαθέσιμη δημόσια γη να αξιοποιείται πρωτίστως για ελεύθερους χώρους και χώρους πρασίνου των αστικών περιοχών.

12. Ιδιαίτερη μέριμνα θα πρέπει να υπάρξει για την αποφυγή δόμησης κοντά σε ρέματα.

13. Για όλες τις μορφές των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας θα πρέπει να θεσπιστούν ως βασικά κριτήρια ανάπτυξης, προώθησης και χωροθέτησής τους, πρωταρχικά η εκπλήρωση των στόχων της αειφορίας και της βιώσιμης ανάπτυξης για την προστασία του περιβάλλοντος και να ακολουθούν οι στόχοι που έχουν τεθεί ως προς την διεύθυνση των ΑΠΕ στην αγορά ενέργειας ή των στόχων που έχουν τεθεί από το ισχύον ειδικό πλαίσιο. Στην ΣΜΠΕ ορθώς αναγνωρίζεται η ανάγκη εξειδίκευσης των κριτηρίων χωροθέτησης και ορισμού περιοχών αποκλεισμού αιολικών εγκαταστάσεων, λόγω των συγκρούσεων που δημιουργούνται. Επισημαίνεται η ανάγκη εκπόνησης Διαχειριστικού Σχεδίου για την περιοχή που περιλαμβάνει τις ΖΕΠ Ορεινού Έβρου – Κοιλιάδας Δέρειου και Δάσους Δαδιάς – Σουφλίου.

14. Από την έντονη συγκέντρωση λατομείων μαρμάρου στις Περιφερειακές Ενότητες Δράμας, Καβάλας και Θάσου το οικολογικό αποτύπωμα είναι τέτοιο που δημιουργεί την ανάγκη για την επανεξέταση του θεσμικού πλαισίου καθώς και την εφαρμογή των δεουσών πρακτικών αποκατάστασης. Η προτεινόμενη οργάνωση σε επιμέρους οργανωμένες περιοχές εξόρυξης μαρμάρου προωθεί την ορθολογικότερη ανάπτυξη τους και την διαχείριση των αποβλήτων τους. Επιπρόσθετα θα πρέπει να αντιμετωπίζονται οι συνεργιστικές συνέπειες από το σύνολο της δραστηριότητας με πρόνοια ώστε η δυνατότητα δημιουργίας νέων λατομείων να παρέχεται βάσει της συνολικής χωρητικότητας του τοπίου και σε συνδυασμό με την αποκατάσταση των ανενεργών θέσεων. Ειδικά για τα προτεινόμενα ΠΟΑΠΔ που αφορούν το μάρμαρο πρέπει να υπάρχουν πιο αναλυτικές αναφορές και σχεδιασμός, που να λαμβάνει υπόψη τις περιοχές NATURA και ιδιαίτερα τους οικοτόπους προτεραιότητας που σύμφωνα με την σχετική οδηγία το κράτος είναι υποχρεωμένο να διατηρήσει και να προστατεύσει.

15. Η παρακολούθηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον από την εφαρμογή των κατευθύνσεων του ΠΠΧΣΑΑ., είναι μια σύνθετη διαδικασία, κατά την οποία, προκειμένου να υπάρξουν αξιόπιστα και αξιοποιήσιμα αποτελέσματα, πρέπει συμπληρωματικά με τα αναφερόμενα στη ΣΜΠΕ:

- Να οριστεί με σαφήνεια το αρμόδιος φορέας για την παρακολούθηση του ΠΠΧΣΑΑ, συμπεριλαμβανόμενης της συλλογής, της επεξεργασίας και της αξιολόγησης των περιβαλλοντικών πληροφοριών.
- Να οριστεί με σαφήνεια ο χρόνος και η συχνότητα του ελέγχου.
- Να πραγματοποιείται παρακολούθηση της εφαρμογής των μελετών Υποκείμενου σχεδιασμού.
- Να πραγματοποιείται έλεγχος για την προστασία του περιβάλλοντος σε όλη την έκταση της ΠΑΜΘ και ιδίως στις υπό προστασία περιοχές.

16. Για την ουσιαστική συμβολή στην περιβαλλοντική αξιολόγηση και παρακολούθηση όπως γενικά ισχύει για κάθε πρόγραμμα και σχέδιο που ακολουθεί στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση θα πρέπει να προσεχθεί η αναδιάρθρωση του συστήματος δεικτών. Κρίνεται αναγκαίο να διασφαλίζεται κατά την υλοποίηση του ΠΠΧΣΑΑ η ανελλιπή αναφορά παρακολούθησης σε ποσοτικούς στόχους δεικτών και αποτελεσμάτων περιβαλλοντικών μέσων και παραμέτρων, έτσι ώστε να μπορούν να προταθούν κατάλληλα επανορθωτικά μέτρα στην περίπτωση που διαπιστωθούν δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Προτείνεται να γίνει συμπλήρωση των δεικτών ως εξής:

- Για την περιβαλλοντική παράμετρο έδαφος με τους δείκτες : Α) μεταβολή στις χρήσεις γης, β) αντιδιαβρωτικά /αντιπλημμυρικά έργα Γ) βιώσιμη διαχείριση γεωργικών γαιών και δασικών εκτάσεων.
- Για την περιβαλλοντική παράμετρο βιοποικιλότητα-χλωρίδα-πανίδα με τον δείκτη : μεταβολή πληθυσμού ειδών πανίδας-χλωρίδας κατά είδος (ρυθμός μείωσης ή αύξησης των πληθυσμών των προστατευόμενων ειδών).

17. Κρίνεται χρήσιμη η σαφής αναφορά των αναντιστοιχιών που έχουν διαπιστωθεί με όσα προκύπτουν από τα οριζόμενα από τα ισχύοντα Τομεακά Χωροταξικά (Ειδικά Πλαίσια), ώστε να είναι δυνατή η προώθηση τους για θέματα που χρήζουν διόρθωση, κατά την Αναθεώρηση των Ειδικών Χωροταξικών Πλαισίων.

Κατά της ανωτέρω απόφασης ψήφισε ο Περιφερειακός Σύμβουλος κ. Τρέλλης Χρήστος για τους λόγους που αναφέρει στο επισυναπτόμενο έγγραφο το οποίο κατέθεσε στο προεδρείο.

Παρών δήλωσαν οι Περιφερειακοί Σύμβουλοι κ.κ. Τουρτούρης Σπυρίδων, Λασκαρίδης Παντελής, Μαλτέζος Μενέλαος, Κιτσόπουλος Χρήστος, Ναθαναηλίδης Αναστάσιος, Γεροστεργίου Αικατερίνη.

Η παρούσα απόφαση έλαβε α/α 173 /2015

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΑΝ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ

**Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΤΟΥ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΑΝ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ**

ΚΟΤΖΑ ΜΟΥΜΙΝ ΡΙΤΒΑΝ